

KURJER POZNAŃSKI

wychodzi dwa razy dziennie

w wydaniu porannem i wydaniu wieczornem, — w niedziele i święta tylko wydanie poranne — natomiast w dni poświęczone tylko wydanie wieczorne

Odpowiedzialni kierownicy działów: kultury i sztuki w z. Tadeusz Kraszewski, gospodarczego i giełdowego dr. M. Chelmski, wiadomości potocznych Wiktor Ujma, za inne działy odpowiada Antoni Konieczny, za ogłoszenia i reklamy Antoni Leśniewicz, wszyscy w Poznaniu

Dyrektor wydawnictwa: Roman Leitgeber

Wydawnictwo Sp. Akc. Drukarnia Polska
w Poznaniu, św. Marcin 70

Redaktor naczelny: Dr. Marjan Seyda

Nr. 386

Poznań, wtorek dnia 25 sierpnia 1931

Rok XXVI

Nasze koleje w świetle zamknięć budżetowych

W ostatnim numerze „Wiadomości Statystycznych” ukazały się zamknięcia budżetowe kolei państwowych za rok 1930-31.

Warto przyrzeć się nieco bliżej tym cyfrom. Polskie koleje państwowe przedstawiają jednak wartość przeszło 7 miliardów złotych, co stanowi blisko połowę całego majątku państwowego. Roczny budżet kolei przekracza sumę półtora miljarda, czyli stanowi około 30 proc. całego budżetu państwowego brutto. Tu wyjaśniamy, że budżet brutto zawiera wydatki przedsiębiorstw państwowych, które to przedsiębiorstwa w budżecie netto figurują tylko z sumami wpłat względnie dopłat ze skarbu. Budżet brutto wynosi okragło 5 i pół miljarda, zaś netto niespełnia trzy miljardy.

Wydatki kolei państwowych w roku 1930-31 wyniosły 1.488 milionów i były o 100 milionów mniejsze, niż w roku 1929-30, a o 200 milionów mniejsze, niż przewidywał budżet.

W porównaniu z budżetem wydatki eksploatacyjne zmniejszone zostały o 140 milionów, a wydatki na budowę nowych kolei o 40 milionów. Wśród wydatków eksploatacyjnych padły ofiarą głównie wydatki rzeczowe, inwestycyjne. Część tych wydatków przerzucono na rok obecny przez kredytowanie niektórych dostaw.

Na budowę nowych linii kolejowych i inwestycjach na liniach istniejących wydano 162 miliony, gdy budżet przewidywał 202 miliony. W r. 1929-30 wydano na te cele 192 miliony. Cyfry te wyjaśniają, dlaczego budowę linii Śląsk — Bałtyk oddano w obce ręce.

Znacznie ciekawiej, choć i smutniej, przedstawia się strona dochodowa. Dochody kolei w roku omawianym wyniosły 1.516 milionów, czyli o 105 milionów mniej, niż w r. 1929-30, a o 257 milionów mniej niż określał budżet. Faktycznie cyfry te są niestety jeszcze gorsze, jak to niżej wyjaśnimy.

Przewóz osób na kolejach normalno-torowych przyniósł 349 milionów, tj. o 39 milionów mniej, niż w r. 1929-30 a o 55 milionów mniej, niż przewidywano w budżecie.

Z przewozu towarów uzyskano 925 milionów, czyli o równe 100 milionów mniej, niż w roku poprzednim, a o 225 milionów mniej, niż przewidywał budżet.

Jeszcze gorsza jest sytuacja na kolejach wąskotorowych, które dały o 25 proc. mniej, niż w roku 1929-30, a o przeszło 30 proc. mniej od tego, czego się spodziewano według budżetu.

Pomimo tak złych wyników po stronie dochodów koleje państwowe wykazały nadwyżkę w sumie 28 milionów. Nie jest to wiele zarówno w stosunku do ogólnego obrotu (niespełnia 2 proc.), jak i zwłaszcza w porównaniu z wartością majątku kolejowego (0,4 proc.). Ale

Przesilenie rządowe w Anglii

Nowy rząd będzie wyłącznie rządem gospodarczym — Organ „Labour Party” przeciw koncepcji rządu koalicyjnego — Amerykańska pożyczka dla Anglii? — Henderson — nowym przywódcą opozycji

London, 24. 8. (PAT). Utworzenie rządu koalicyjnego pod przewodnictwem Mac Donalda jest posunięciem o charakterze wyjątkowym, posiadającym znaczenie zarządzenia tymczasowego, obliczonego na przeprowadzenie planu finansowego dla zbalansowania zagrożonego nadmiernymi wydatkami budżetu Wielkiej Brytanji. Po opanowaniu sytuacji finansowej przez wprowadzenie stosownej ustawy w parlamencie i po uchwaleniu jej przy pomocy zapewnionej obecnie większości, program rządu koalicyjnego będzie faktycznie wyczerpany.

Okres tej pracy może potrwać od 6—8 tygodni. Czy potem rząd koalicyjny pozostanie u władzy dla dalszego sprawowania rządów, trudno jest dzisiaj powiedzieć. W dużym stopniu zależy to będzie oświadczenia od Mac Donalda i od stosunku, jaki ułoży się między nim i Labour Party. O ile Labour Party zajmie w Izbie Gmin pod kierownictwem Hendersona stanowisko ostrej opozycji partyjnej, to wątpliwym jest, aby Mac Donald mógł i zechciał przedłużyć egzystencję rządu koalicyjnego ponad okres konieczny dla przeprowadzenia planu finansowego.

W tym względzie decydującymi będą kongres związków zawodowych i Labour Party. Gdyby jednak Labour Party, rezygnując z utrzymania przy władzy rządu Labour postanowiła stanąć na platformie ogólnonarodowej i poświęcając interesy partyjne, okazała wobec rządu koalicyjnego dawne swoje szefa życzliwą neutralność, to możliwym jest, że rząd koalicyjny przeciągnie swą egzystencję do marca roku przyszłego, który to termin konserwatyści uważają za najkorzystniejszy dla siebie do przeprowadzenia zwycięskich wyborów i objęcia wyłącznej władzy.

Pewną jest rzeczą, iż rząd koalicyjny Mac Donalda dochodzi do skutku przede wszystkim dlatego, że konserwatyści w chwili obecnej nie chcą brać wyłącznej odpowiedzialności za rząd, a nie mogąc uchylić się od odpowiedzialności, wolą obarczyć się nią tylko częściowo wspólnie z Mac Donaldem i Lloyd Georgem.

i to byłoby dobre na te ciężkie czasy, gdyby ogólna cyfra dochodów była ścisła. Niestety, istnieją poważne podstawy do jej zakwestjonowania.

W rubryce dochodów jest pozycja, zatytułowana: „Inne i nadzwyczajne” (n. b. dochody). W zamknięciach za rok 1929-30 w pozycji tej widnieje skromna suma 713 tysięcy zł, w budżecie na rok 1930-31 przewidziano 349 tysięcy. A tymczasem z zamknięć na ten rok wynika, że z tego tajemniczego źródła uzyskano aż — 79 milionów zł.

Skąd się wzięła ta olbrzymia suma? Czy zaliczono tutaj wydatki na budowę kolei Śląsk — Bałtyk, które według umowy koncesyjnej z grupą francuską mają być częściowo zwrócone? Gdyby tak było, to sprawa nie byłaby jeszcze wyjaśniona, ponieważ: 1) suma jest o wiele wyższa od tego, co ma być zwrócone, a 2) w r. 1930-31, do którego zamknięcia się odnosi, z pożyczki kolejowej nie wpłynęło.

Co do liberalów, to powołanie ich do rządu koalicyjnego jest znacznym wzmocnieniem ich prestige'u i nie ulega wątpliwości, że Lloyd George uczyni wszystko, co jest w jego mocy, aby egzystencję rządu koalicyjnego przedłużyć i ewentualność nowych wyborów, które liberalom przyniosą porażkę, jaknajdalej odsunąć. Punkt ciężkości leży więc w taktyce Labour Party, której decyzje są na razie niewiadome. Byłoby jednak mylnym wyściągając odrazu z faktu odmowy Hendersona i innych dotychczasowych ministrów wzięcia udziału w rządzie koalicyjnym, wniosku, że Henderson i towarzysze zdecydowali się uznać Mac Donalda za swego wroga i zdrzącej ideałów partyjnych. Rozwój wypadków wewnątrz Labour Party w związku z kongresami związków zawodowych i stronnictwa może ewentualnie do tego doprowadzić.

London, 25. 8. (Tel. wł.) Dziennik angielskiej Partji Pracy, „Daily Herald” odnosi się bardzo nieprzychylnie do koncepcji rządu koalicyjnego, odmawiając mu miana „rządu narodowego”. Pismo bije alarm z powodu rzekomego podeptania godności narodowej, gdyż jak „Daily Herald” rzekomo z dobrze poinformowanego źródła donosi, do angielskich spraw wewnętrznych wniknęli się bankierzy amerykańscy.

Nowy Jork, 25. 8. (Tel. wł.) Wallstreet daje do zrozumienia, że jest gotowa udzielić nowemu rządowi angielskiemu w przeciągu 24 godzin kredytu krótkoterminowego, w wysokości 300 do 500 milionów dolarów, gdyby rząd koalicyjny takiego kredytu sobie życzył. Obecnie toczą się już rozmowy informacyjne cele stworzenia odpowiedniego syndykatu.

London, 25. 8. (Tel. wł.) „Daily Telegraph” pisze, że przysięły rząd będzie zdecydowanie rządem gospodarczym i wszystkie inne zagadnienia będą podporządkowane tej głównej wytycznej.

„News Chronicle” stwierdza, że większość ministrów dotychczasowego gabinetu przeczuliła się na stronę Hendersona, który temsamem staje się przywódcą opozycji.

Wynika z tego, że mamy tu do czynienia z jakąś operacją czysto buchalteryjną, podobnie jak to praktykuje się od pewnego czasu w dochodach administracyjnych ogólnego budżetu państwa. Znamienny jest fakt, że z wymienionej sumy 79 milionów na ostatni miesiąc budżetowy, t. j. marzec, przypada — 76 milionów 645 tysięcy. Skutkiem tego wypadły tak absurdalne wyniki, że dochody kolei w styczniu wyniosły 107 milionów, w lutym 90 milionów, a w marcu aż 192 miliony!

Jakiemikolwiek drogami uzyskano i zapisano powyższą sumę 79 milionów, nie jest to pozycja budżetowa, a zatem musi być w zamknięciach stornowana. Wówczas zaś wypadłoby, że koleje za rok 1930-31 nie dały 28 milionów zysku, ale 50 milionów deficytu. I to byłoby dopiero prawdziwy obraz.

M. K.

Kryzys angielski

Obecne przesilenie w Anglii posiada wyjątkowy charakter. Normalnie po ustąpieniu rządu p. Mac Donalda misję utworzenia nowego gabinetu powinien był otrzymać p. Baldwin, przywódca największego stronnictwa opozycyjnego. Pierwszą czynnością nowego rządu byłoby rozwiązanie izby gmin i rozpisanie nowych wyborów.

Tymczasem położenie finansowe Anglii jest tego rodzaju, że kraj nie może czekać na ukonstytuowanie się nowego parlamentu. W pierwszej połowie września muszą być wydane nowe zarządzenia ustawodawcze. Nacisk sfer finansowych na szybkie załatwienie kryzysu politycznego jest bardzo silny. Jedno z pism, reprezentujące politykę londyńskiej „city”, oświadczyło, że funt szterlingów podtrzymywany jest sztucznie, a co najmniej nie-trwale. Kredyt francusko-amerykański dla Banku Angielskiego w wysokości 50 milj. funtów szterl. ma być na wyczerpaniu.

Również względy polityczne oddziałują na tworzenie rządu koalicyjnego. Dla p. Mac Donalda, jako przywódcy największego stronnictwa, jest to jedyny sposób pozostania oświadczenia przy władzy, a przez to częściowego uratowania kredytu swej partii. Dla liberałów, którzy od r. 1922 odsunęli się od władzy, jest to jedyny sposób dostania się do rządów. Partja ta nie może już liczyć na zdobycie choćby względnej większości. Dla konserwatystów wygodniej jest nie brać naraźnie pełnej odpowiedzialności za władzę. Uważają oni, że psychika angielska nie dojrzała jeszcze do przyjęcia ich programu. Konserwatyści rezerwują sobie przyszłość.

Inna rzecz, że trudno sobie wyobrazić, w jaki sposób trzy stronnictwa angielskie dojdą do porozumienia w sprawach finansowych. Komisja oszczędnościowa p. Maya stwierdziła deficyt 120 milj. funt. szterl. (jest to 5 miliardów zł, czyli dwuroczny budżet polski). Aby pokryć ten niedobór komisja oszczędnościowa zaproponowała szeroki program oszczędnościowy, między innymi miały być zmniejszone świadczenia dla bezrobotnych. Program ten przyjęli konserwatyści i liberałowie, odrzucili socjaliści. Rząd socjalistyczny po długiej walce, w której w obronie bezrobotnych stawał p. Henderson, minister spraw zagran., zaproponował formułę kompromisową, nie idącą tak daleko w obcinaniu świadczeń bezrobotnych. Na formułę tę zgodziliby się zapewne konserwatyści i liberałowie, odrzucili ją jednak bezwzględnie związkowie. Słowem p. Mac Donald napotkał na opozycję we własnym stronnictwie. Związki zawodowe gotowe były natomiast zgodzić się na podwyżkę stawek celnych o 10 proc. Projekt ten odrzucił wszakże bezwzględnie liberałowie oraz minister skarbu Snowden, a tradycyjni protekcjonści, jakim są konserwatyści, nie okazali zapału, chcąc podwyżkę cel zarezervować dla swego przyszłego rządu.

Z zagmatwanej sytuacji wyprowadził p. Mac Donalda król, który nagle powrócił z urlopu do Londynu i swymi rozmowami doprowadził do myśli utworzenia rządu koalicyjnego. Należy odczekać składu tego rządu oraz jego programu, aby wydać ostateczną opinię. Narażenie sprzeczności między stronnictwami, ale w łonie poszczególnych stronnictw są znaczne.

Powrót Alfonsa XIII do Francji

Fontainebleau, 25. 8. (PAT.)
B. król Alfons XIII powrócił z podróży do północnej Europy.

Konstytuanta hiszpańska

(Od własnego korespondenta „Kurjera Poznańskiego”)

Madryt, 19 sierpnia.

Do parlamentu zostałem wprowadzony przez przywódcę jednej z nielicznych grup umiarkowanych, postać Jose Maria Gil Robles, znanego prawnika i działacza społecznego. Posłów, należących do stronnictw umiarkowanych, jest znikoma liczba, bo zaledwie 40 na ogólną liczbę 460-ciu członków konstytuanta. Niezwykle gwarno i rojno jest w tym El Congreso, jak się nazywa oficjalnie konstytuanta. Uderza u wejścia ogromna ciżba interesantów do posłów. Przewodniczącym izby jest p. Besteira, młody człowiek, socjalista. Wszedłem na salę, gdy toczyła się dyskusja nad projektem ustawy o odpowiedzialności, na podstawie której ma powstać specjalna komisja do karania nadużyć, popełnionych za poprzednich rządów. Dyskusja odbywa się w atmosferze niezwykle gorącej, napięta i burzliwa, mimo, że przeciwników ustawy jest bardzo mało. Poszczególni posłowie wyliczają wypadki nadużyć, podają nazwiska, domagają się surowych kar, nawet kary śmierci i dożywotniego zesłania. Gdy jest mowa o ekstrale, padają okrzyki wściekłości, podnoszą się pięści.

Bardzo przykre wrażenie sprawia na widzu ta konstytuanta republiki hiszpańskiej, nieokiełznana w swym radykalizmie. Wśród posłów jest sporo analfabetów, a wśród zawodów są nawet czyszciciele obuwia, których w Hiszpanii jest bardzo dużo. Najradkalniejsi są t. zw. syndykaliści, przedstawiciele robotniczych związków zawodowych, bardziej anarchiści, aniżeli socjaliści. Kierunek anarchistyczny w Hiszpanii liczy więcej zwolenników, aniżeli komunizm, ma zresztą tu swe dawne tradycje. Nie trzeba dowodzić, że tego rodzaju skład konstytuanta wyciśnie swe piętno na przyszłej konstytucji, nad którą rozpoczyna się już debata w komisji parlamentarnej.

W kuluarach parlamentu zapoznają się z licznymi posłami, należącymi do różnych grup, nie wyłączając i socjalistów. Wśród posłów jest ośmiu księży. Dostają się pod opiekę księży kanoników Santiagi Guallara i Antonio de Pildain. Poznają też księdza Basila Alvareza, posła z Galicji (naturalnie hiszpańskiej), radykała, przypominającego naszego śp. ks. Stojalskiego.

Grupa posłów katolickich, licząca 40 członków, jest społecznie umiarkowana. Pod względem politycznym posłowie ci dzielą się na rojalistów i republikanów. Długie rozmowy odbyłem z posłami katolickimi (jedyną grupą umiarkowaną w konstytucji) na temat stosunków hiszpańskich, a zwłaszcza z ich przywódcą p. Julio de Vrguio, światowej sławy uczonego, honorowym profesorem uniwersytetu w Bonn. Prof. Vrguio, jak zresztą wszyscy Baskowie, obok swego patriotyzmu całą duszą oddany jest sprawie katolickiej i walczy o nią nieustraszenie. Byłem świadkiem jego przemówienia wśród nieustannego wycia i przerywań ze strony radykalnej części izby. Wreszcie siłą swych argumentów zdołał opanować izbę a nawet zyskać oklaski. Jednak ciężkie jest zadanie czynników umiarkowanych w tej konstytucji, gdy nawet członkowie rządu nie mają odwagi przeciwstawić się demagogii a często jej pochlebiają!

Dlaczego tak mało posłów katolickich weszło do konstytuanta? — pytam prof. Vrguio.

Przedewszystkiem należy zawdzięczać to akcji monarchistów, którzy zrywali ludność do bojkotu wyborów. Po drugie dzisiejszy układ stosunków zawdzięczamy rządowi dyktatury, która nie umiała opanować sytuacji w kraju i zamiast lekarstwa na poprzednie niedomagania rządów parlamentarnych do czerwoności rozpalila instynty mas. Niewątpliwie Primo de Rivera był człowiekiem najlepszych intencji, osobiście uczciwym, ale był to prosty żołnierz, który nie miał pojęcia o rządach takim krajem, jakim jest zwłaszcza Hiszpania, trudna do rządzenia ze względu na odrębności kulturalne i gospodarcze prowincji, z jakich się składa. Porobił masę fałszywych kroków, a za jego plecami działały się nieraz poważne nadużycia ze szkodą dla kraju. Konsekwencje tego ponosimy teraz. Trudno przewidzieć, co będzie: groźne chmury gromadzą się nad naszym biednym krajem, zwłaszcza, że kryzys gospodarczy, bezrobocie i stały spadek naszej waluty wywołuje wszędzie masowe demon-

stracje, walki uliczne, mimo, iż u steru rządu radykałowie i socjaliści. W ciągu trzech miesięcy rządów republikańskich więcej poleło się krwi w walkach ulicznych i więcej padło zabitych, aniżeli za ośmioletnich rządów de Rivery.

Czem wyjaśnić ten okrutny wandalizm w postaci palenia wielu kościołów i klasztorów?

To nie są wyniki wścieklej agitacji ze strony radykałów przeciwko Kościołowi. Lud w tem żadnego udziału nie brał; wprost przeciwnie, ksiądz zobaczy, że kościoły nasze są pełne nie tylko w święta, ale i w dniu powszednie w godzinach wieczornych, po pracy. Burzenie kościołów i klasztorów była to akcja zgóry obmyślana i zorganizowana, w której brały udział płatne zbrodnicze elementy. Gdzie nie ma tych mętów w wielkich miastach, gotowych na wszystko za pieniądze? Nici tej całej akcji mamy już w swych rękach; działają tu wspólnie łozę z komunistami. Miał to być odwet bezbożnictwa nad katolicyzmem w Hiszpanii. Naturalnie inicjatywa przyszła do nas z zagranicy. Najgorszym w tem wszystkim to bezczynność władz. Policja odmówiła wszelkiej interwencji, mimo, że niewielka pomoc by-

łaby tu wystarczyła. Działo się to tak nagle, że ludność katolicka była zaskoczona. Z jaką premedytacją odbywało się podpalanie kościołów, świadczy fakt, że na pół godziny do wszystkich klasztorów, które miały być spalone, telefonowano, wzywając mieszkańców ich do opuszczenia budynków, gdyż będą spalone. M. in. miał być spalony także klasztor, należący do zgromadzenia zakonnego t. zw. Les Dames irlandaises. Przełożona klasztoru, Angielka, zaraz po uprzedzeniu telefonicznym zwróciła się do ambasadora W. Brytanji z prośbą o pomoc. Ten, zapewniwszy sobie poparcie swych kolegów francuskiego i belgijskiego, zwrócił się natychmiast do rządu republikańskiego, grożąc konsekwencjami. Naturalnie, klasztor nie został spalony, ocalał. Dowodzi to wymownie, że cała akcja palenia kościołów niema nic wspólnego z t. zw. gniewem ludu, o czem się fałszywie pisze w prasie zagranicznej. Podobne barbarzyństwo są możliwe w każdym państwie, o ile władze bezpieczeństwa pozostaną bezczynne.

Długie chwile spędziłem na rozmowach podczas pobytu mego w Madrycie z tak wykształconym i czarującym człowiekiem, jakim jest profesor Vrguio, przywódca basków, plemienia niezwykle dzielnego, o jednej z najstarszych kultur Europy.

Ks. Zygmunt Kaczyński.

Jak rozpętać wojnę

„Revue des Deux Mondes” kontynuuje tak swoje wywody:

Jeden z dawnych współpracowników bolszewizmu powiedział: „W chwili, gdy bolszewicy będą się czuli na siłach do ofensywy, rzucą swe armje ku granicom Polski i Rumunii”.

Sposobności niestety nie zabraknie. W Polsce istnieją mniejszości, a Bessarabia jest dawną prowincją rosyjską. Niech tylko w jednym z tych krajów wybuchnie powstanie, wywołane przez agentów bolszewickich, a Z. S. S. R. będzie miał pretekst gotowy do wkroczenia, by poprzeć ruch proletariatu.

Ruch taki jest dla Sowietów wymarzoną osłoną napadu. Rządy tych krajów będą musiały starać się zgnieść powstanie, w ten sposób popadną w zartę z Z. S. S. R., który przez swą prasę i swe liczne drogi propagandy przedstawia jako napastników. Czy państwa zachodnie będą mogły zostawić bez pomocy kraje Europy środkowej, stanowiące ważny czynnik Europy po traktatach lat 1919 i 1920? Wszakże jednym z powodów niechęci Sowietów względem Francji jest to, że widzą w niej sojuszniczkę krajów Małej Ententy.

Wówczas zaś Komintern zajmie się wywołaniem ruchu rewolucyjnego w kolonjach krajów zachodnich i w samych macierzach. Ostatni kongres komitetu wykonawczego 3-ciej Międzynarodówki opracował szkic takiej interwencji. Wtedy nadejdzie chwila użycia wpływu 3-ciej Międzynarodówki na proletariaty innych krajów, o czem mówi „Krasnaja Zvezda”:

„Proletariusze niemieccy przysięgli, iż już się uważają za część istotnej armji czerwonej i że będą walczyli w jej szeregach w ewentualnej wojnie”.

Czy obóz narodowy rośnie w siłę?

Krakowski konserwatywno - „sanacyjny” „Czas” zastanawia się nad pytaniem, „czy Narodowa Demokracja rośnie w siłę”, i odpowiada na nie obszernymi wywodami, których ustępy główne brzmią:

Pierwszym faktem, który wskazał na wzrost wpływów stronnictwa nacjonalistycznego, był rezultat ostatnich wyborów. Było ono jedynym stronnictwem opozycyjnym, które miało do zanotowania przyrost mandatów. W ten sposób stało się równocześnie żywym zaprzeczeniem (?) tezy, że t. zw. „terror” odgrywał wpływ decydujący na wynik wyborów.

Czy jednak ten sukces wyborecy był objawem wzrostu sił Narodowej Demokracji, jako stronnictwa politycznego. Wystarczy spojrzeć na te okręgi wyborcze, w których nacjonaliści odnosili sukcesy, by znaleźć odpowiedź. Okręgi o mandatach narodowo - demokratycznych są to dwa typy okręgów. Po pierwsze te, w których unieważnione zostały listy centrolewu. Wyższy poziom inte-

lektualny, wyższe wykształcenie i rutyna polityczna polityków nacjonalistycznych spowodowały, że listy narodowo-demokratyczne były poprawniej sporządzone i ostały się tam, gdzie się centrolew nie ostał. W rezultacie wzięły te listy tam — jako jedyne opozycyjne — i głosy, któreby padły na centrolew. Ale taki zbieg okoliczności nie jest jeszcze trwałym sukcesem politycznym.

Drugi typ okręgów — to okręgi Polski zachodniej. Znacomity znawca tamtejszych stosunków, b. wojewoda poznański, Piotr Borkowski, pisał o nich zaraz po wyborach: „Wielkopolska widzą w Narodowej Demokracji raczej reprezentantkę swojego regionalizmu, aniżeli partję w ścisłym tego słowa znaczeniu. Ten regionalizm jest w stanie budzić pasję ludności. Można to powiedzieć z większym jeszcze prawdopodobieństwem o zwolennikach Korfanta na Śląsku...”

Ten trafny pogląd rozwiewa złudzenie, jakoby sukces Stronnictwa Narodowego w dzielnicach zachodnich był sukcesem programu politycznego na-

jonalizmu (?) Jest on raczej sukcesem programu administracyjnego nacjonalistów i rezultatem wadliwej, centralistycznej polityki rządu. Być może, że polityka odmienna, decentralistyczna oddałaby przejściowo przeważny wpływ na dzielnicę zachodnie narodowym demokratom, ale być może, że po pewnym przeciągu czasu spowodowałaby ona załamanie się tego wpływu (?) Polityka centralistyczna zaś nie złamałaby — o ile sądzić można z dotychczasowych rezultatów.

...Ale pewne sukcesy nacjonalistów zanotować należy i po okresie wyborczym. Wybory dały Stronnictwu Narodowemu cały szereg posłów, a więc agitatorów, posiadających jeszcze bądź co bądź pewien z ich stanowiskiem związany autorytet wśród ludności. Agitatorzy ci dysponują wolnym czasem, mają zabezpieczony byt, korzystają z dużego zakresu przywilejów osobistych.

To ułatwia działalność stronnictwa. Stronnictwo uprawia — w porównaniu do niesmacznej ograniczającej się w większej części do obrzydliwych ataków osobistych działalności opozycji lewicowej — opozycję w pewnym przynajmniej stopniu rzeczową. To ułatwia mu dostęp do inteligentniejszych, rozwześniejszych elementów społeczeństwa. Zaczęło zaś swą opozycję od krytyki polityki gospodarczej rządu, od hasła oszczędności. Nie dawało coprawda konkretnych rad, jak oszczędności wykonać (?) — b. minister skarbu p. Matuszewski niejednokrotnie w komisji budżetowej wykazywał, jak drobne cyfry dawały nacjonalistyczne wnioski oszczędnościowe. Niemniej wtedy, gdy oszczędności okazały się konieczne, stronnictwo miało gotowy argument: myśmy oszczędności oddawna proponowali i argument drugi: nie proponowaliśmy redukcji uposażeń urzędniczych...

Rozmyślnie pomijam, mówiąc o sukcesach, poglądy Stronnictwa Narodowego na politykę zagraniczną państwa i jego agitację antyniemiecką. Nie jest dziś ona — sądzę — terenem erdeckich sukcesów. Tam, gdzie potrzeba ostrego zaznaczenia stanowiska wobec Niemiec, inicjatywa została wyrwana z rąk Narodowej Demokracji (?). Tam zaś, gdzie nie potrzeba energicznego zajęcia stanowiska, gdzie idzie tylko o awantury antyniemieckie — tam nastrój dla nich przychylny już prawie wszędzie w Polsce przeszedł. I w Polsce i w Niemczech stronnictwa skrajne są bardziej szowinistyczne, niż przed kilku laty, ale szerokie masy i tu i tam bardziej, niż przed kilku laty pragną pokoju.

Stronnictwo Narodowe wygrywa przedewszystkiem na krytycznej i ciężkiej sytuacji gospodarczej. Jest w coraz wyższym stopniu stronnictwem ludzi ubożających — i w tem także, nietylko w programie jakże podobne do niemieckich hitlerowców.

Czy takie sukcesy są trwałe? Gdyby kryzys gospodarczy trwał dalej, Polska mogłaby się znaleźć w sytuacji Niemiec Brüninga. Żywioty nacjonalistyczne stałyby tak silnie, że trzeba by wracać do kryptodyktatury. Jeśli jednak sytuacja gospodarcza ulegnie poprawie, zniknie najważniejszy argument agitacji nacjonalistycznej. Nie znaczy to, że staniemy przed początkiem ich cofania się. Zostanie jedynie ułatwiona kontragitacja dziś niesłychanie trudna...

Tyle „Czas”. Do wywodów jego i pytania, czy i dlaczego obóz narodowy rośnie w siłę, powrócimy.

Wzrost polskiej floty handlowej

Jak wynika z danych Głównego Urzędu Statystycznego, liczba statków polskiej floty handlowej morskiej i rzecznej wzrosła wydatnie w ciągu ostatnich lat.

Flota handlowa morska w r. 1927 wyrażała się liczbą 6-ciu statków o ogólnej pojemności 11,2 tys. tonn. w r. 1928 — 10 statków o pojemności 14,7 tys. tonn, w r. 1929 — 18 statków — 22,2 tys. tonn, w r. 1930 — 26 statków — 38,3 tys. tonn, wreszcie w r. 1931 — 29 statków, o ogólnej pojemności 58,7 tys. tonn.

Dane, dotyczące rzecznej floty handlowej wykazują liczbę 1.509 statków w r. 1928 (w tem 1.367 statków z własnym napędem i 142 bez własnego napędu), 1.838 w r. 1929 (1.684 i 154), oraz 2.048 statków w r. 1930 (1.882 i 166).

Dane o flocie handlowej rzecznej w r. 1931 nie zostały jeszcze dokładnie opracowane.

Głos belgijski o kampanji niemieckiej przeciw „korytarzowi“

„Nie może być mowy o jakimkolwiek kwestjonowaniu polskości „korytarza“

Bruksela, 25. 8. (PAT.) Znany dziennikarz belgijski Detry zamieszcza na łamach poczytnego pisma „Meuse“ ciekawy artykuł zatytułowany „Kampanja niemiecka przeciw polskiemu „korytarzowi“ i jako podtytuły „Pretensje niemieckie nie odpowiadają prawdzie“ oraz „Przedstawiane trudności komunikacyjne między Rzeszą i Prusami nie istnieją“. Artykuł ten napisany przez człowieka, który w ciągu 6-ciu lat sprawuje obowiązki prezesa klubu korespondentów zagranicznych w Belgji, wnosi wiele światła w sprawie „korytarza“ na teren Belgji. Autor z niezwykłą siłą zbija dowody

niemieckie o jakichkolwiek trudnościach komunikacyjnych, ziej woli państwa polskiego i zaludnieniu „korytarza“ przez Niemców etc. Zapomocą statystyk i przykładów, zasięgniętych nawet ze źródeł angielskich, artykuł ten stwierdza dobrą wolę Polski w stosunku do wszystkich żądań niemieckich, niebawem ułatwienia w przewozie nawet wojsk niemieckich na manewry.

Kończy się on zapewnieniem, iż nie może być mowy o jakimkolwiek kwestjonowaniu polskości „korytarza“ i że Polska jest jednym z filarów porządku i pokoju w Europie.

Nowy dowód kręactwa niemieckiego

Polemika belgijsko - niemiecka w sprawie „francitireurów“

Bruksela, 25. 8. (PAT.) Sprawa belgijskich „francitireurów“ znów wróciła na szpalty prasy. „Francitireurzy“, będący legendą niemiecką dla wytłumaczenia okrutnych mordów, dokonywanych przez żołdaków pruskich w czasie wojny, stają się znów konikiem propagandy niemieckiej. Przed niedawnym czasem historyk niemiecki Oswald opublikował książkę o istnieniu organizacji cywilnych t. zw. „francitireurów“, którzy z ukrycia strzelali do żołnierzy niemieckich, względnie dobijali rannych. Rzucił on między innymi wyzwanie, iż gotów jest stanąć do dysputy naukowej z uczonymi belgijskimi dla udowodnienia tego i wskazania, iż mordy, dokonywane przez żołnierzy niemieckich były usprawiedliwione, bowiem szły tylko w kierunku utrzy-

mania posłuszeństwa na terenach okupowanych.

Wezwanie to podjął natychmiast znany historyk belgijski prof. Mayence i zaproponował jako miejsce rozpraw Louvain, które najbardziej ucierpiało w czasie wojny. Po tygodniu prof. Oswald odpowiedział, iż nie zgodzi się na podjęcie dysputy w Belgji, proponuje natomiast Hagę. To wykręcanie się wywołało w Belgji oburzenie i jest jeszcze jednym dowodem nieprawdziwości legendy „francitireurów“ będącej jedynym usprawiedliwieniem dokonywanych w czasie wojny mordów. Jak wiadomo król Albert zwracał się już kilkakrotnie do rządu niemieckiego o przekazanie tej sprawy trybunałowi haskiemu, lecz bez skutku.

Zaostrzenie sprawy teatralnej

Ostateczne decyzje zapadną dzisiaj

Warszawa, 25. 8. (Tel. wł.) — Zjazd aktorów zakończył się o północy. Obrady trwały w nastroju bardzo gorącym. Wszyscy mówcy popierali stanowisko zarządu Z. A. S. P. Stefan Jaracz nawoływał aktorstwo do zrzucenia opieki przedsiębiorstw, a niektórych z nich nazywano nawet „złymi duchami teatru w Polsce“. W toku obrad zjawiała się delegacja Związku Dyrektorów i zreferowała stanowisko dyrektorów, nawołując do porozumienia, poczem zebranie opuściła. Na posiedzeniu wieczornem odczytano deklarację t. zw. Kapituły Zastużonych, tj. instytucji seniorów aktorstwa, którzy również podzielili postępowanie zarządu. Seniorami tymi są: Frenkiel,

Jan Chmieliński, Śliwicki, Staszkowski i Bednarczyk. W rezultacie przyjęto uchwały, by trwać przy zasadzie 12 miesięcznych kontraktów. W wypadkach zagrożenia bytu teatru, zgodzono się na wprowadzenie gaż procentowych.

W razie nieprzyjęcia tych postulatów przez dyrektorów teatrów zjazd poleca zarządowi natychmiastowe zorganizowanie teatrów zrzeszeniowych lub związkowych w lokalach dotychczasowych teatrów, lub w wynajętych specjalnie salach. W ten sposób zjazd zamiast złagodzić, zaostrzył tylko sytuację. (w)

Ostateczna decyzja zapadła ma dziś o godz. 12 w południe.

Dokoła

polsko - sowieckiego paktu o nieagresji

Posel Patek w Warszawie

Warszawa, 25. 8. (Tel. wł.) — Późnym wieczorem przyjechał w poniedziałek do Warszawy poseł Patek, witany na dworcu bardzo ostantacyjnie przez przedstawicieli M. S. Z. oraz poselstwa sowieckiego. Patek odmówił wszelkich wyjaśnień o pakcie nieagresji, który doręczył Litwinowowi, aż do czasu widzenia się z ministrem Zaleskim. (w)

Zamknięcie szkół polskich na Litwie

Wilno, 25. 8. (PAT.) Polacy zamieszkujący w powiecie koszedarskim otrzymali zawiadomienie od władz litewskich, że w bieżącym roku szkolnym nie będą uruchomione 3 szkoły polskie w Szyrwintach, Muśniku i Sumiliszkach. Nauczyciele tych szkół otrzymali nowe przydziały do pow. kowieńskiego i szawelskiego.

Powodem zamknięcia szkół było rzekomo nauczanie dzieci w duchu narodowym polskim i używanie do nauczania niedozwolonych podręczników szkolnych. Naczelnik powiatu oraz inspektor szkolny wystosowali do ludności pismo z zaświadczeniem, że dzieci z tych szkół będą przyjęte do klas równorzędnych szkół litewskich. Ludność polska w odpowiedzi zwróciła się z żądaniem uruchomienia szkół polskich.

Śmierć polskiego działacza

Detroit, 25. 8. (PAT.) Ks. Józef Lempka, proboszcz, zmarł tu nagle. Urodzony na Górnym Śląsku, liczył lat 62. Brał czynny udział w życiu społecznym i narodowym Polonii amerykańskiej i był odznaczony orderem Polski Odrodzonej.

Echa sprawy Bednarskiego

Warszawa, 25. 8. (Tel. wł.) — W Dąbrowie Górniczej aresztowano urzędnika kolejowego Zygmunta Mielkowskiego, który siedział w przyległym pokoju w chwili, gdy urządzono napad na Bednarskiego. (w)

Uczciwy szofer

Nowy Jork, 25. 8. (PAT.) Nowojorski kierowca taksówki, Franciszek Brusza, znalazł w samochodzie klejnoty wartości 200.000 dol. Natychmiast odniósł je na policję. Okazało się, że kosztowności te należały do milionerki pani Reynolds Hiit. Uczciwy znalazca, znajdujący się w dość ciężkim położeniu finansowym, otrzymał od właścicielki wynagrodzenie w sumie 2.500 dolarów.

Zgon siostry Papieża Benedykta XV.

Città del Vaticano, 25. 8. (Tel. wł. K. A. P.) Zgon siostry Papieża Benedykta XV, która znana była w szerokich sferach włoskich z głębokiej religijności i licznych czynów miłosierdzia chrześcijańskiego, wywołał w kołach watykańskich żywe współczucie. Kardynał sekretarz stanu przesłał nie-

zwłocznie w imieniu Ojca św. na ręce rodziny telegram kondolencyjny.

Tajemnicza zbrodnia w Berlinie.

Berlin, 25. 8. (PAT.) W pobliżu t. zw. „Dworca Śląskiego“, grupa bandytów urządziła napad na nieznanego mężczyznę, prawdopodobnie obywatela holenderskiego, który wstąpił na chwilę do jednego z szynków. Napadu dokonano nieomal na oczach policjanta, pełniącego w tej okolicy służbę.

Nieznany mężczyzna zwrócił prawdopodobnie na siebie uwagę bandytów tem, że płacąc w szynku wyjął safjanowy portfel, zawierający większą sumę banknotów. Bandyci udali się za wychodzącym z szynku i koło jednego z domów obalili go na ziemię. Zanim zaalarmowana policja przybyła z pomocą, napastnicy porwali nieprzytomnego i znikli z nim we wnętrzu domu. Policja przeszukała całe wnętrze domu, nie znalazła jednak żadnego śladu po bandytach i pojmanym. Według przypuszczeń, nieznanemu mężczyźnie został zamordowany, trupa zaś schowano.

Tragiczny wypadek tramwajowy w Warszawie

Warszawa, 25. 8. (PAT.) Wczoraj na rogu ul. Żąbkowskiej i Brzeskiej wydarzył się tragiczny wypadek. Na przedniej platformie tramwaju jechały dwie młode kobiety, pianistka R. Weissblut i jej młodsza siostra Pola, skrzypaczka.

Gdy tramwaj dojeżdżał do rogu ul. Brzeskiej, nagle nadjechała platforma, której koł spłoszył się i uderzył dyszlem w oszkiełko platformy tramwaju. Dyszel ugodził w głowę Różę Weissblutową, która padła nieprzytomna. Lekarz pogotowia stwierdził śmierć.

TARGOWISKO MIEJSKIE

Poznań, dnia 25. 8. 1931.

Spędzono: wołów 98, buhai 170, krów 390, bydła 658, świń 1980, cieląt 527, owiec 142 razem 3307 zwierząt.

Płacono za 100 kg. żywej wagi: (Ceny loco Targowica, Poznań, łącznie z kosztami handlowymi).

BYDŁO:

Woły:		
Pełnomięsiste wytuczone nieoprzęgane	102—116	
Mięsiste tuczone młodsze do lat 3	84—96	
Buhaje:		
Wytuczone pełnomięsiste	100—104	
Tuczone mięsiste	86—96	
Nietuczone, dobrze odżywione starsze	76—84	
Miernie odżywione	60—66	
Krowy:		
Wytuczone pełnomięsiste	104—116	
Tuczone mięsiste	92—100	
Nietuczone, dobrze odżywione	66—70	
Miernie odżywione	40—50	
Jałowice:		
Wytuczone pełnomięsiste	106—116	
Tuczone mięsiste	90—100	
Nietuczone, dobrze odżywione	70—80	
Miernie odżywione	60—70	

Młodzież:		
Dobrze odżywione	60—70	
Miernie odżywione	52—60	

Cielęta:		
Najprzedniejsze cielęta wytuczone	120—130	
Tuczone cielęta	110—116	

OWCE:

Wytuczone pełnomięsiste jaagnięta i młodsze skopy	132—000
Tuczone starsze skopy i maciorki	94—106

ŚWINIE (TUCZNIKI):

Pełnomięsiste od 120 do 150 kg żywej wagi	156—160
Pełnomięsiste od 100 do 120 kg żywej wagi	146—152
Pełnomięsiste od 80 do 100 kg żywej wagi	134—142
Mięsiste świnie ponad 80 kg żywej wagi	120—128
Maciory i późne kastraty	130—144
Świnie bekonowe	120—130

Przebieg targu spokojny.

Kurs złotego. Dziś rano notowano kurs dolara w obrotach nieoficjalnych w Warszawie 8.9525 zł.; w Gdańsku na Warszawę 8.93 zł.

Kurs guld. gd. Bank Polski, oddział w Poznaniu, płacił dziś za 100 guld. gd. w dewizach 172.94 do 173.20 zł. gotówka 172.60 złotych.

POZNAŃSKA GIEŁDA PIENIĘŻNA

Poznań, dnia 25. 8. 1931.

Na dzisiejszej giełdzie pieniężnej pozostała tendencja bez zmiany.

Z papierów procentowych względnie lokacyjnych poszukiwano nadal 5% pożyczkę konwersyjną po 43 1/2% robiono transakcje 8% listami dolarowymi starami Pozn. Ziem. Kredyt. po 88 1/2—88 1/2%, natomiast oddawano 4% listy zastawne konwertowane ziemskie po 31.—. Zauważano

zaofiarowanie na 6% listy żytnie po 14.75 jednakże nie było odbiorców, zaś dopytywano się o pożyczkę inwestycyjną po 84.— bez materiału.

Z akcji bankowych płacono za Bank Polski po 110.75 zaś z akcji przemysłowych poszukiwano Cegielskiego po 30.—.

Cedula Urzędowa Giełdy Poznańskiej.

Papiery procentowe:

(Kurs w procentach nominalu):
5% Pożyczka konwersyjna 43 1/2% P.
8% dolarowa listy Pozn. Ziemstwa Kredyt. 88 1/2—88 1/2% +
4% listy zast. konw. Pozn. Ziem. Kredyt. 31% O.

Akcje bankowe:

(Kurs w złotych za 1 akcję)
Bank Polski I em. 110.75 P.

Akcje przemysłowe:

(Kurs w złotych za 1 akcję)
Cegielski H. I em. 30.— P.
Tendencja bez zmiany.

Urzędowa cedula Giełdy Zbożowej i Towarowej w Poznaniu

Poznań, dnia 25. 8. 1931.

Warunki: Handel hurtowy, parytet Poznań, ładunki wagonowo, dostawa bieżąca za 100 kg.

„Ceny orientacyjne“		
Zyto nowe — zdrowe, suche	21.00—	21.25
Usposobienie stałe.		
Pszonica nowa zdrowa sucha	20.50—	21.50
Usposobienie stałe.		
Jęczmień przemiałowy	17.25—	19.25
Usposobienie spokojne.		
Jęczmień browarowy	21.00—	23.00
Usposobienie spokojne.		
Owies	16.00—	17.00
Usposobienie spokojne.		
Maka żytnia 65% wł. work.	33.00—	34.00
Usposobienie stałe.		
Maka pszeniana 65% wł. work.	33.25—	35.25
Usposobienie stałe.		
Otreby żytnie	13.00—	13.75
Otreby pszenne	13.00—	14.00
Otreby pszenne (grube)	13.75—	14.75
Rzepak	26.00—	27.00
Groch Victoria	24.00—	27.00

Ogólne usposobienie stałsze.

Transakcje na odmiennych warunkach: żyta 476 tonn, pszenicy 300 tonn, jęczmienia 30 tonn.

GIEŁDA WARSZAWSKA

z dnia 25. 8. 1931.

Waluty Gotówka
Dolary St. Zjedn. tr.: 8,94 1/2; sp.: 8,96 1/2; kup.: 8,92 1/2

Dewizy:

	trans.	sprzed.	kup.
Holandja	360.10	361.00	359.20
Londyn	43.37 1/2	43.48	43.27
Nowy Jork			
czeki	8.924	8.926	8.922
Nowy Jork			
kabel	8.928	8.948	8.908
Paryż	35.00	35.09	34.91
Praga	26.44 1/2	26.51	26.38
Szwajcaria	173.85	174.28	173.42
Wiedeń	125.50	125.81	125.19
Włochy	46.71	46.83	46.59

Tendencja niejednolita.

Papiery wartościowe i obligacje:

5% poz. konw. 44.25

Akcje w złotych:

Bank Polski . . . . . 0.00—112.00

Komentarz.

Pożyczkami obrotu minimalne, dla listów zastawnych tendencja niejednolita. Z akcji jedynie Bank Polski słabszy.

PŁODY ROLNICZE

Zboża i nasiona oleiste za 1000 kg. reszta za 100 kg.

Berlin, dnia 25. 8. 1931.

Pszonica march. nowe zbiory	211.00—213.00
Tendencja słaba.	
Zyto march. nowe zbiory	163.00—165.00
Tendencja utrzymana.	
Jęczmień pastewny i przemysłowy	152.00—162.00
Tendencja spokojna.	
Owies march.	140.00—148.00
Tendencja nieregularna.	
Maka pszeniana	26.75—33.00
Tendencja słabsza.	
Maka żytnia	23.50—26.00
Tendencja słabsza.	
Otreby pszenne	11.75—12.25
Tendencja utrzymana.	
Otreby żytnie	10.10—10.60
Tendencja nieco słabsza.	
Rzepak	140.00—150.00
Groch Victoria	24.00—31.00
Groch pastewny	18.00—20.00
Makuchy Iniane	13.40—13.50
Wyłoki suche paryt Berlin	6.90—7.00
Srót Soja	11.90—12.60
Słoma żytnia pras. drut.	0.45—0.60
Słoma pszena pras. drut.	0.35—0.50
Słoma owsiana pras. drut.	0.35—0.50
Słoma jęczmienna drut.	0.35—0.50
Słoma żytnia dl. wiąz.	0.45—0.65
Słoma żytnia pras. sznur.	0.35—0.55
Słoma pszeniana pras. sznur.	0.35—0.45
Steczka	1.25—1.35
Siano zwykłe handlowe	1.25—1.55
Siano dobre I pok.	1.70—2.20
Tymoteusz luźny	2.30—2.60
Siano koniczyn. luźne	2.15—2.45
Tendencja stała.	

Ogólna tendencja słabsza.

Rusini i Rosjanie w Polsce

W związku z wiadomościami, że na tegoroczny kongres mniejszości narodowych w Genewie, odbywający się, jak zwykle, w lecie przed Zgromadzeniem Ligi, wyjeżdża pos. Pimonow z B. B. jako przedstawiciel mniejszości rosyjskiej, oraz pos. Bogusławski z B. B. jako przedstawiciel odłamu ludności rusko - ukraińskiej, trzeba przypominieć, że 28 i 29 czerwca b. r. odbył się zjazd Rosjan w Polsce, na którym m. in. uchwalono, że „określenia „ruski” i „rosyjski” są w języku polskim równoznaczne i oznaczają jedną narodowość”.

W tym duchu obszernie przemawiał sprawozdawca zjazdu p. W. Sztengel. Wywołało to liczne głosy pism rusko-ukraińskich w Małopolsce wschodniej, w szczególności wielokrotne wystąpienie „Dita”, które uderzyło na tę uchwałę w związku z pominięciem na zjeździe sprawy ukraińskiej i białoruskiej, pisząc m. in.:

„Byłoby zasadniczym błędem mniemać, że źródłem tego milczenia była chęć organizatorów niedotykania spraw drażliwych (zwłaszcza w tej chwili, gdy wysyłało się powitalne depechy do prezydenta Mościckiego i marszałka Piłsudskiego), lub niemieszania się do cudzych spraw. Nie. Przyczyna milczenia była inna: zapomocą wszelkich nawiasowych sposobów i oświadczeń zjazd rosyjski dawał do zrozumienia, że reprezentuje on cały wogóle „narod rosyjski”, który zawiera w sobie trzy „narodowości rosyjskie”, a o Ukraińcach niema rzekomo nic do powiedzenia. jak nie mówi się o przeróżnych innych partjach politycznych... Rosjanie, przebywający w Polsce, wraz z galicyjskimi moskalofilami, żądają zidentyfikowania pojęć „Rusin” i „ruski” w oficjalnym spisie ludności w Polsce, chcą oni w ten sposób sprytnie zaliczyć w szeregi Rosjan wszystkich tych włościan galicyjskich, którzy chociaż czują się Ukraińcami, jednak pod wpływem przyzwyczajenia, lub pod presją urzędowej terminologii, mogą oni w spisie nazywać siebie Rusinami...”

Nadto w odpowiedzi na rozważania

p. Karenina w „Russkim Hołosie” odpowiedziało „Dilo” (24-go ub. m.):

„O ile chodzi o moskiewsko-lub moskalofilsko - polskie porozumienie, jako pierwszy krok na drodze do konsolidacji słowiańskiej ludności Polski, to my mamy w tej sprawie własne zdanie. Poprostu, wybierając między sojusznikiem polskim lub ukraińskim, Rosjanie i moskalofile w Polsce, mając w dodatku do czynienia z różnymi R. A. P-ami (Ruska Agrarna Partija), z coraz to groźniejszą falą niezadowolenia ukraińskich mas prawosławnych i t. d., wybrali sojusz z Polakami. Jest to jasne i proste, i ani żalu, ani pretensji do Rosjan nie mamy, liczymy się tylko z faktami i z faktu wyciągamy konsekwencje. Ale niechże nam ci panowie nie mówią o „wielkim kroku naprzód na drodze do konsolidacji ludności słowiańskiej” i o „ulepszeniu naszych stosunków z Ukraińcami, gdyż jest to zupełnie zbędna i nader niesmaczna frazeologia. Tem dziwniejsze, delikatnie mówiąc, są westchnienia na temat ukraińskiej niedojrzałości politycznej, niepozwalającej moskalofilom dojść do porozumienia z Ukraińcami. Pierwszą przeszkodą jest tu właśnie niedojrzałość narodowa moskalofilów. Na nasze zapytanie, postawione jeszcze w czasie ostatnich wyborów, z kim mamy do czynienia, t. zn. czy galicyjscy moskalofile przyznają się do narodowości ukraińskiej, będąc jedynie rusofilami politycznymi, czy też uważają się za Rosjan, do dziś dnia nie otrzymaliśmy jasnej i szczerzej odpowiedzi. Słyszeliśmy tylko terminologiczne wykręty w ramach przez nikogo nie uznawanej, sztucznie zlepionej teorii. Dopiero na zjeździe warszawskim usłyszeliśmy, że moskalofile galicyjscy nazywają siebie Rosjanami. Jest to pewne novum, które niewątpliwie ujemnie wpłynie na stosunki ukraińsko - moskalofilskie, wbrew najlepszym chęciom społeczeństwa ukraińskiego łagodzenia walki...”

Tak wygląda w obecnym ujęciu ten stary spór, który może mieć oddźwięk także na zjeździe mniejszości w Genewie.

Zaborcze majaczenia

Dr. Preyer, znany na terenie królewickim działacz nacjonalistyczny, ekonomista i zwolennik ścisłego porozumienia i współpracy Niemiec z Rosją Sowiecką, wygłosił w tych dniach w Królewcu dłuższy odczyt na temat: „Ostpreussen und Polen”.

Celem jego wywodów było usprawiedliwienie przed studentami z Rzeszy „Osthilfe” i innych zapomóg, jakie pochłaniają Prusy Wschodnie. Prelegent oświadczył, że „przed Rzeszą stoją dwie drogi do wyboru: albo Prusy i wydatki, albo też bez wydatków i bez Prus Wschodnich”.

„Nie mam zamiaru głosić hasel bojowych — mówił prelegent. Na wojnę nie mogą sobie jeszcze Niemcy przez szereg lat pozwolić. Lecz jedno jest zasadniczym postulatem sprawy niemieckiej: zniknięcie korytarza. Przyczem zaliczam do korytarza nie tylko ów wąski pasek, lecz i południowy szmat ziemi, przylegającej do korytarza. Musimy stworzyć silny wał nadmorski aż po Litwę i Łotwę. Korytarz musi zniknąć. Litwa i Łotwa, o ile na to pozwolą stosunki polityczne, pod panowaniem niemieckim w przeciągu kilku lat straci przeciwniemiecki charakter. Będzie więc takim samym ogniwem w owym wale, jak np. Prusy Wschodnie. Ten wał da nam wreszcie rękojem do obywatelstwa naszego wschodniego wroga — Polski. Pozostanie nam tylko jego wchłonięcie po dłuższym lub krótszym szamotaniu się na suchym łądzie”.

Majaczenia dr. Preyera nie wymagają komentarzy.

„Osthilfe” dla spekulantów i rozrzutników

Ciekawy głos, ilustrujący dosadnie stosunki w t. zw. „grenmark”, znajdujemy w znanej „Vossische Zeitung” (z dnia 16 sierpnia). Autor podpisuje się imieniem i nazwiskiem. Jest nim właściciel gospodarstwa w pow. złotowskim, Dietrich Adolphi. Píše on m. in.:

„Mimo wszystkich „pomocy” wielu gospodarzy uratować się nie da. Ja posiadam gospodarstwo średniej wielkości w pow. złotowskim, „krzyżowym” powiecie „grenmarki”, i dalej

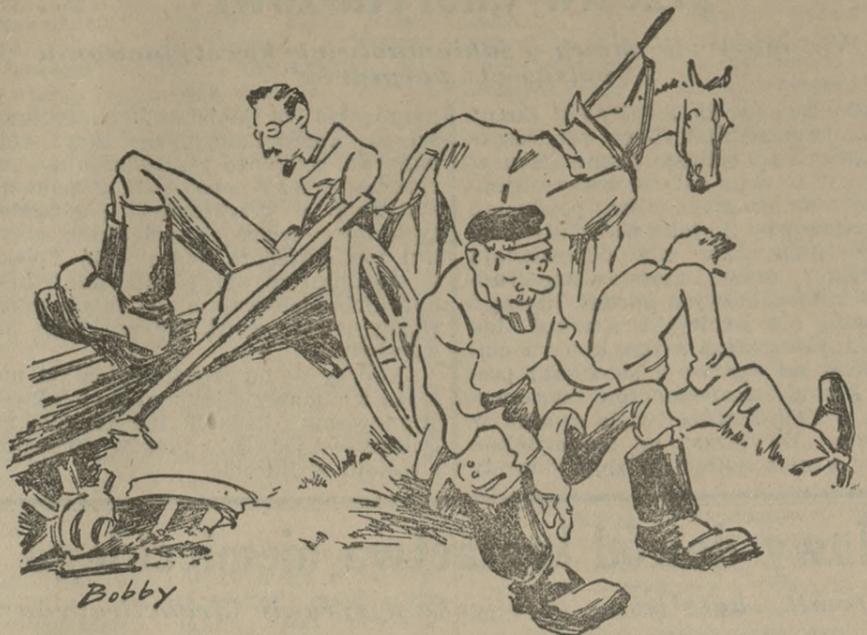
sobie radę bardzo dobrze bez uciekania się do kredytów. W powiecie naszym jest w tej chwili 35 gospodarstw pod zarządem przymosowym, a wiele gospodarstw sprzedano już na subhastację. Powodu nie należy jednak szukać w wykreśleniu granicy. Granica nie szkodzi żadnemu gospodarstwu, gdyż wszystkie produkty idą stąd na zachód, a koleje w tę stronę istnieją dziś tak samo, jak dawniej. Winy zadłużenia powinni ludzie szukać w samych sobie. Po pierwsze, część nie jest wcale rolnikami, lecz tylko właścicielami, którzy okupili się podczas wojny i podczas inflacji. Następnie wielu stało się podczas inflacji spekulantami i rozrzutnikami i zapomnieli gospodarowania i liczenia. Tych ludzi nie uratuje się. Moim zdaniem, gospodarz, który w 6—7 latach zrobił 150 do 200 tysięcy długu (nieomal wszyscy bowiem dzięki inflacji pozbyli się długów) powinien ustąpić miejsca lepszemu. Mamy 20—30.000 rolników i urzędników rolnych, którzyby chętnie zajęli się pracą na roli. Właśnie tu, na wschodzie, potrzeba dzielnego stanu chłopskiego. Wiele z będących w biedzie gospodarstw wymagałoby rocznej pomocy w wysokości 30—40 tysięcy mk. Każdy rzemieślnik musi zdawać egzamin. U rolnika wystarcza wykaz długów, by uzyskać pomoc państwową. Należałoby conajmniej dowiedzieć się, w jaki sposób długi powstały. Dopomaganie jednostkom jest głupstwem, prowadzi do korrupcji i przy wysokich kosztach prowadzić musi do wyższych podatków. Wówczas ostatecznie i pilni zmarnują się”.

Oto ciekawy głos nie spekulanta, umiejącego robić dobre interesy na nastrojach antypolskich, lecz dobrego gospodarza, Niemca. Granica polsko-niemiecka bynajmniej nie doprowadza go do ruiny. Czyni to natomiast szwizizm hakatystyczny.

Znowu dwa wyroki uchylone

Wczoraj przed tutejszym sądem okręgowym jako instancją apelacyjną toczyły się dwie dalsze rozprawy przeciwko odpowiedzialnemu za dział polityczny „Kurjera Poznańskiego” redaktorowi p. A. Koniecznemu w sprawach, z powodu których swego czasu

Pod wozem

prokuratura wytoczyła nam przed sądem grodzkim procesy karne z paragrafu 131 kk. Chodziło mianowicie: 1) o podane w nrze 449 „Kurjera Poznańskiego” z ub. roku rezolucje towarzyskiego zjazdu Stronnictwa Narodowego, w których jakoby były zawarte twierdzenia uwłaczające naszej armji i, 2) o artykuł w nrze 511 „Kurjera” z zeszłego roku pod tyt. „Reprezje przedwyborcze w Zagłębiu Dąbrowskim”, co do którego nawet nie były kwestionowane zawarte w nim twierdzenia, tylko już w samym nagłówku dopatrzono się zamiaru zohydzenia zarządzeń władz państwowych. W pierwszej sprawie podktował wówczas sędzia grodzki p. Dugolecki oskarżonemu grzywnę w wysokości 100 zł, w drugim zaś 50 zł, oraz w obu nałożył nań kosztą postępowania sądowego.

Obecnie sąd okręgowy jako instancja apelacyjna uchylił oba wyroki, ponieważ w obu wypadkach nie mógł się dopatrzeć cech przestępstwa z par. 131 kodeksu karnego. Koszta postępowania sądowego spadają na skarb państwa.

Radziwiłł i Kostek

PAT. donosi z Nowogródka:

W dniu 21. bm. p. wojewoda Kostek-Biernacki odbył wizytację powiatu nieświeskiego, przyjmowany na terenie całego powiatu entuzjastycznie (entuzjazm chyba na rozkaz — przyp. redakcji) przez tłumy zebranej ludności. W pierwszym rzędzie zawitał p. wojewoda Kostek-Biernacki do Horodzieja, gdzie powitany był przez tłumnie zebraną ludność oraz duchowieństwo wszystkich wyznań.

W zakończeniu „entuzjastycznego” opisu czytamy:

Późnym wieczorem w salach recepcyjnych zamku nieświeskiego ordynat nieświeski Albrecht Radziwiłł wydał obiad i raut na cześć p. wojewody. Komentarze zbyteczne.

B. wielbiciel Hindenburga i wspólnego „Vaterlandu” patronem „Strzelca”

„Słowo Pomorskie” donosi, co następuje:

„Pewien wybitny „patron” „Strzelca”, który dzisiaj chce uchodzić za poprawiciela narodowych obyczajów na Pomorzu, otrzymał w r. 1918 od cesarza Wilhelma II-go „krzyż zasługi” („Verdienstkreuz”). Odnaczonego obywatel wysłał na ręce landrata pruskiego podziękowanie, w którym pisał:

„Es soll mir eine wertvolle Erinnerung sein an die eiserne Zeit, in der ein Hindenburg gelebt und mit dem deutschen Heere Taten vollbracht hat, deren Grösse wir Zeitgenossen nicht zu überschauen vermögen”.

„To odznaczenie będzie dla mnie drogocennym przypomnieniem tego żelaznego czasu, w którym taki człowiek jak Hindenburg, żył i z wojskiem niemieckim dokonał czynów, których wielkość my współcześni nie możemy ogarnąć”.

„Oprócz tego zapewnił odznaczony wielbiciel Hindenburga, że otrzymany „krzyż zasługi” będzie dla niego „pobudką do spotęgowanej pracy w służbie wspólnej ojczyzny” („im Dienst des gemeinsamen Vaterlandes”). „Narazie przytaczamy tylko ten drobny urywek z owej „drogocennej

pamiętki”. Może to przyczyni się do pewnego uspokojenia niewzruszonego niegdys wielbiciela Hindenburga, a dzisiaj gorącego zwolennika „sanacyjnego” „komendanta” i partyjnego „Strzelca”.

„Jak najdokładniejsza odbitka fotograficzna jest w naszych rękach już od długiego czasu, łącznie z innymi niewyżyskanymi dokumentami. W czerwcu 1918 r. dzisiejszy „patron” „Strzelca” na Pomorzu wierzył jeszcze, że „wspólna ojczyzna pruska” („das gemeinsame Vaterland”) zwycięży...

„Strzelcowi” przesyłamy to przypomnienie do „ideowego” pamiętnika.”

Przeciw masowej redukcji pracowników kolejowych

W dniu 21 b. m. obradował w Krakowie Zarząd główny Zjednoczenia Kolejowców Polskich. Głównym tematem obrad była sprawa dokonywanej masowo redukcji pracowników kolejowych, oraz sprawa katastrofalnego wprost położenia pracowników kolejowych, w związku z dokonaną obniżką płac i zbliżającą się zimą, która z natury rzeczy powoduje znaczne zwiększenie wydatków. Uchwalono protest przeciwko masowej redukcji pracowników kolejowych i zwiększeniu w ten sposób liczby bezrobotnych w kraju, oraz postanowiono domagać się zaniechania redukcji pracowników i przywrócenia do pracy tych zredukowanych, którzy nie posiadają dostatecznych środków utrzymania.

W sprawie niestychanie ciężkiej sytuacji pracowników kolejowych, spowodowanej obniżką płac, uznano, iż jedynym wyjściem z tej sytuacji jest bezwzględne przywrócenie płac i dodatków do poprzedniej wysokości i postanowiono prowadzić nadal energiczną akcję, zdążającą do spełnienia tego żądania. Odnośnie do opracowywanego przez Min. kolei nowego projektu uszeregowania pracowników kolejowych, uznano, iż wprowadzenie w życie takiego projektu w okresie przeprowadzonej z całą bezwzględnością redukcji pracowników, płac i dodatków, byłoby niewątpliwie dla pracowników kolejowych niekorzystne i dlatego Zarząd gł. wypowiada się przeciwko wprowadzeniu nowych norm płacy, aż do cofnięcia zarządzonej redukcji płac i dodatków.

Poza tem postanowiono domagać się awansowania oraz etatowania, wszystkich tych pracowników, którym awanse lub etaty należą się, oraz przemianowania pracowników czasowych na stałych. Uchwalone postulaty przedłoży delegacja Wydziałowi wykonawczemu ministrowi komunikacji.

Z przemysłu górnośląskiego

Katowice, 25. 8. (Tel. wł.) Ze stanowiska generalnego dyrektora Katowickiej Spółki Akcyjnej, ustąpił inż. Gustaw Williger z powodu podanego wieku. Dyr. Williger przez przeszło 40 lat prowadził Katowicką Spółkę Akcyjną. Od 27 lat był prezesem Górnośląskiego Związku Górniczo - Hutniczego. Następcą Willigera został w Katowickiej Spółce Akcyjnej dr. Tomala, a techniczne kierownictwo kopalni tej spółki objął inż. Robert Sznajka, dotychczasowy dyrektor kopalni zjednoczonych Hut Królewskiej i Laury.

DZIAŁ GOSPODARCZY

Z chwili

Akcja społecznej pomocy dla bezrobotnych

Nie ulega wątpliwości, że zbliżająca się jesień i przyszła zima będą okresami bardzo ciężkimi, które odporność społeczeństwa, szczególnie zaś kół gospodarczych, wystawia na próbę tak ciężką, jakiej bodaj jeszcze po wojnie nie było. Setki tysięcy bezrobotnych, miliony pracowników, którym płace poważnie zredukowano, stanowiąc będą armię głodową, której utrzymanie w należytej dyscyplinie społecznej będzie rzeczą nielubą.

Dobrze się stało, że społeczeństwo zostało wezwane do akcji pomocy dla bezrobotnych i że akcję tę oparto na talk wypróbowanych podstawiach, jakimi są komitety parafjalne. Odnosne uchwały episkopatu polskiego i Stronnictwa Narodowego zgóry zapewniają czynny udział w akcji ludzi należycie do niej przygotowanych.

Znaczenie organizacji społecznej pomocy dla bezrobotnych jest dwojakie: gospodarcze i socjalne.

Jeśli chodzi o stronę ekonomiczną, to zaznaczyć należy, że forma społecznej akcji jest bardziej celową od akcji urzędowej. Przedewszystkiem z uwagi na rodzaj przymusu: nie materialny, lecz moralny. Następnie, z uwagi na rodzaj świadczeń, jakich od społeczeństwa wymagać się będzie: będą to przede wszystkim świadczenia w naturaljach, a nie w gotówce. Wreszcie, z uwagi na technikę pracy charytatywnej, oszczędniejszej i wydatniejszej od pracy urzędniczej.

Uruchomienie dziesiątków milionów złotych na „fundusz bezrobocia” byłoby przedsięwzięciem zgóry skazanym na niepowodzenie, pieniędzy bowiem niema i będzie ich coraz mniej właśnie w tym okresie, w którym „fundusz” powinienby działać. Natomiast, mimo wszystkich trudności, możliwym jest zorganizowanie: dostaw żywnościowych dla rodzin bezrobotnych, karmienia dzieci i młodzieży przy rodzinach obywatelskich, wyzyskania pustych ubikacji dla bezdomnych, zebrania noszonej odzieży itd.

Samo się przez się rozumie, że akcja musi być zakrojona i realizowana na wielką skalę, aby objąć możliwie całkowicie armię biedoty. Głębokie znaczenie socjalne zapoczątkowanej pracy charytatywnej tkwi z jednej strony w uszlachetnianiu jej działaniu w odniesieniu do osób czynny udział w niej biorących i z drugiej strony w kojącem oraz łagodzącym jej działaniu w stosunku do osób będących przedmiotem akcji.

Poza tem: pozostawienie swobody inicjatywy prywatnej w tej tak doniosłej chwili stanowić będzie wielki wyłom w dotychczasowej zasadzie etatyzowania organizacji społecznych, słusznie pisze „Gazeta Warszawska”:

„Z zadowoleniem przyjmujemy do wiadomości, że i rząd myśli o zorganizowaniu pomocy dla bezrobotnych. Nie sądzimy jednak, by tej pomocy mogło być za wiele. Potrzeb jest aż nadto. Nie wydaje się nam tylko słuszną zbytnia etatyzacja tej ważnej akcji. Należy tu pozostawić zupełną swobodę inicjatywy społecznej i nie stosować ulubionych środków sanacji, która z każdej opanowanej przez siebie organizacji społecznej robi surogat urzędu. Złe by było, gdyby potworzono zaraz setki nowych „czasowych” posad, rozpoczęto pakowanie swoich ludzi na te „społeczne urzędy”, ustalono nowe uposażenia i nowe fundusze dyspozycyjne. Społeczeństwo ma tego wszystkiego już naprawdę dość.”

Istotnie: społeczeństwo chce samo spełnić ciężące na niem obowiązki wobec rzesz cierpiących głód i chłód.

Z ZAGRANICZY

(z) Długoterminowe pożyczki Niemiec. Według danych „Wirtschaft und Statistik”, wyniosły długoterminowe zagraniczne pożyczki Niemiec na dzień 31 marca rb. okragto 8,54 miliardów marek. Z powyższej sumy przypada więcej jak 1/4 całej sumy na pożyczki zaciągnięte w związku z płatnościami reparacyjnymi, a więc na pożyczkę Dawesa i pożyczkę Younga. Pozostałe 1/2 rozdziela się w równej prawie wysokości na inne długi publiczne i pożyczki prywatne.

KTO KUPUJE TOWARY ZAGRANICZNE, ODBIERA CHLEB ROBOTNIKOM POLSKIMI

Konjunktury

Pieniądz i papiery wartościowe

Tydzień ubiegły stał pod znakiem dużej niżki dolara gotówkowego, spowodowanej ogólną podażą przy braku popytu. Banknoty dolarowe na rynku prywatnym obniżyły się z dnia na dzień o kilka punktów, spadając ostatecznie do poziomu 8,95. Bank Polski nie chcąc widocznie wywoływać paniki na rynku, obniżył kurs banknotów dolarowych systematycznie, a więc w dniu 17. bm. na 8,98 (poprzedni kurs 9,00), dnia 18 na 8,97 i pół, 19. bm. — 8,96, 20. — 8,95 1/2, 21. — 8,95 i 22. bm. — 8,95.

Dewizy amerykańskie wykazały lekką zwyżkę, czeki New York podniosły się z 8,924 na 8,925, a kabel z 8,928 na 8,929. Z dewiz europejskich wzmocnił się nieco Londyn, spadł natomiast dość znacznie Zurych. W końcu tygodnia notowano: Gdańsk 173,33, Holandia 360,15, Londyn 43,39 (za 1 £.), Paryż 35,01, Praga 26,45, Zurych 173,80, Medjolan 46,71, Wiedeń 125,50.

Obroty na giełdzie warszawskiej uległy dalszemu zmniejszeniu. Całe zapotrzebowanie pokrywał prawie wyłącznie Bank Polski. Zapas walut i dewiz Banku zmniejszył się w pierwszej dekadzie sierpnia o 19,6 do 147,6 milj. zł, wzrost natomiast lekko zapas złota o 14 tysięcy do 567,9 milj. Obie te pozycje, stanowiące pokrycie obiegu biletów bankowych i natychmiast płatnych zobowiązań wynosiły na dzień 10 sierpnia rb. razem zł 715 515 727. Zapas dewiz, niezaliczonych do pokrycia obniżył się o 2,6 milj. zł do 126,6 milj. a portfel wekslowy o 8 milj. do 645,2 milj. zł. Natychmiast płatne zobowiązania spadły o 1,6 milj. do 243,2 milj., a obieg biletów bankowych obniżył się o 38,1 milj. do 1216 145 150 zł, stanowiąc łącznie z poprzednią pozycją na dzień 10 sierpnia rb. kwotę 1439 303 524 zł. Pokrycie kruszczo - walutowe tych dwóch pozycji wynosiło 49,03%, a wyłącznie złotowe 38,91%.

Na rynku akcyjnym panował nadal zupełny zastój, dochodziły do skutku jedynie małe transakcje. Zarówno podaż jak i popyt były minimalne. Kursy miały na ogół uosobienie słabe. Również papiery procentowe były mniej ruchliwe.

Na giełdzie nowojorskiej po pewnej zwyżce, spowodowanej wiadomością o większym stopniu zatrudnienia w przemyśle stalowym oraz zakupami spekulantów, — nastąpiła w końcu okresu sprawozdawczego lekka niżka. Obroty w dalszym ciągu wzrastały i osiągnęły na niektórych zebraniach poważną cyfrę. W Paryżu utrzymała się nadal tendencja mocna. Dużym popytem cieszyły się akcje zagranicznych przedsiębiorstw naftowych. Giełda londyńska miała na ogół uosobienie słabe, co tłumaczy się trudną sytuacją finansowo - budżetową Anglii. Obroty na giełdzie w Amsterdamie były minimalne, przy tendencji mocniejszej, szczególnie dla akcji naftowych, w związku z zapowiedzianym podniesieniem ceny ropy. Poszukiwane były również akcje cukrowe. Giełda wiedeńska stała pod znakiem depresji, którą pogłębiła jeszcze wiadomość, że giełdy berlińska i buda-peszteńska otwarte będą dopiero w początkach września.

Ziemiopłody

Ceny naszych głównych zbóż kształtowały się w ub. tygodniu następująco:

	17. 8.	18. 8.	19. 8.	20. 8.	21. 8.	22. 8.
Pszonica						
Warszawa	22,50	22,50	—	22,50	23,00	—
Poznań	20,50	20,50	20,50	20,50	20,50	20,50
Lwów	22,00	—	—	—	—	—
Lublin	21,50	—	—	22,00	22,00	—
Żyto						
Warszawa	21,50	21,50	—	21,50	22,25	—
Poznań	21,25	20,75	20,25	20,00	20,00	20,25
Lwów	21,25	—	—	22,50	—	—
Lublin	20,50	—	—	20,50	20,50	—
Jęczmień						
Warszawa	19,50	19,50	—	19,50	20,00	—
Poznań	18,00	18,25	18,25	18,25	18,75	19,25
Lwów	16,50	—	—	—	—	—
Lublin	18,00	—	—	16,50	16,50	—
Owies						
Warszawa	20,00*	19,00*	—	20,00	20,50	—
Poznań	17,00	17,00	16,50	16,50	16,50	16,50
Lwów	18,00	—	—	20,00	—	—
Lublin	19,00	—	—	21,00	19,00	—

*) nowe.

Rzut oka na powyższą tabelkę wskazuje, iż w ubiegłym tygodniu w dziedzinie cen na ziemiopłody trwała w dalszym ciągu stabilizacja na niskim poziomie. Należy zdawać sobie sprawę, iż w porównaniu z okresem przedziwówym ceny w obecnej swej wysokości spadły o jedną trzecią. A przecież i ówczesny poziom cen zaledwie dotykał granicy opłacalności. Pytanie, jak będą się kształtowały ceny w bieżącym roku gospodarczym, posiada dla rolników znaczenie zasadnicze, decydujące o losach dziesiątków tysięcy gospodarstw rolniczych. Odpowiedź w sensie optymistycznym znajdujemy w uwa-

Zniżka cen na czasie!

zawsze idealnie dobre w użyciu
MYDŁO JELEŃ SCHICHT
obecnie dzięki obniżeniu cen
fabrycznych, w sprzedaży

znacznie tańsze!

Pw 5 726-62.279

gach prezesa Włkp. Izby Rolniczej, dr. Janusza Chosłowski, zamieszczonych na łamach „Gazety Handlowej”. Stwierdza on, iż w Wielkopolsce żniwa wypadły w rb. gorzej, niż w latach poprzednich i wysnuwa stąd wniosek, że „stosunek pomiędzy podażą a popytem na zboża w bieżącym roku gospodarczym powinien się odwrócić w kierunku zwyżki cen”. Obecne niskie ceny tłumaczy prez. Chosłowski opóźnieniem w uruchomieniu kredytu zastawowego oraz restrykcjami stosowanymi przez instytucje rozprawdzające ten kredyt. Niestety w naszej polityce agrarnej, spóźnione zarządzenia należą prawie do reguły.

Na rynkach międzynarodowych sytuacja jest niejasna i spotykamy się z sprzecznymi informacjami, które należy traktować ostrożnie, gdyż nie są pozbawione tendencyjności. W Niemczech ceny pszenicy i żyta dość silnie zwyżkowały wobec ograniczonej podaży. Handel zbożowy Stanów Zjednoczonych lansuje wieści zapowiadające zwyżkę cen w bliskiej przyszłości, z Kanady jednak, gdzie żniwa przyniosły b. mierne rezultaty, donoszą, iż nadwyżka eksportowa w roku bież., wobec ogromnych zapasów nie dozna zmniejszenia. Zagadkowa jest rola Rosji, gdzie rzekomo ma być zniesiony system kartkowy, co równałoby się ze zwiększeniem zapotrzebowania krajowego, z drugiej jednak strony wiadomo, iż Rosja zakontrowała wielką ilość przestrzeni frachtowej na wywóz zboża. Według statystyki angielskiego G. Broomhalla światowe zbiory i zapasy zboża przewyższają zapotrzebowanie o 25 proc.

Masło

Pod koniec ubiegłego tygodnia sytuacja rynkowa doznała pewnego osłabienia. Notowania wprowadzie utrzymały się na ogół, jednak podaż przewyższyła zapotrzebowanie i niektórzy eksporterzy godzili się raczej na drobne ustępstwa, chcąc się pozbyć zapasów, zwłaszcza że ochłodzenie się temperatury spowodowało spadek konsumpcji mleka, które pojawiło się na rynkach w formie zwiększonej podaży masła. Eksporterzy liczą się w bież. tygodniu z nieznacznym spadkiem notowań. Notowania berlińskie z dnia 22 bm. utrzymały się na poziomie 138, 128 i 114 Rm. za I, II i III gat. przy stałej tendencji, przyczem należy podkreślić, że masło importowane osiągało niższe notowania.

Na rynku krajowym nastąpiło ożywienie w obrotach przy mocniejszej tendencji. W tygodniu sprawozdawczym placono w obrotach hurtowych za 1 kg. w złotych: w Poznaniu I gat. 4,40, II gat. 4,00; w Bydgoszczy masło deserowe 4,50; w Grudziądzu masło deserowe 4,40; w Katowicach masło deserowe 4,60, stołowe 4,40, wiejskie 4,00.

Jaja

Tendencja zniżkowa została przełamana. Związkowy popyt ze strony Niemiec i spadek produkcji przywróciły równowagę między podażą a popytem. Ożywienie w obrotach daje się zauważyć na wszystkich rynkach odbiorczych. Zwyżka cen objęła przede wszystkim towary duże i sortowane i dlatego nasz eksport partycypuje narazie tylko w nieznacznej mierze w tej poprawie sytuacji, zwłaszcza na rynku londyńskim. Ze względu na łatwość reakcji rynku na każdą nagłą zmianę tendencji należy ostrzec koła handlowe przed zbyt optymistycznym w ocenie konjunktury.

Ożywienie objęło również rynek krajowy, gdzie pod wpływem zmniejszającej się podaży i lepszego popytu ze strony zagranicy nastąpiła zwyżka cen o 10 do 15 zł. na 1 skrzyni. Zapotrzebowanie rynku krajowego jest słabe.

Cukier

Notowania cukru na głównych rynkach międzynarodowych uległy w ostatnich dniach dalszemu obniżeniu. Mimo ogólnej wstrzemięźliwości producentów i — stosunkowo do lat ubiegłych, nieznacznej podaży, zupełny brak zainteresowania ze strony handlu i rafinerii spowodował zniżkę cen. Nowy Jork stracił 6 — 9 punktów, Londyn 5 — 6 d. Szczególnie pesymistyczne nastroje wytworzył się na giełdzie londyńskiej, która reaguje z wielką wrażliwością na niekorzystne objawy ogólnosiwiatowego kryzysu i niepokojące wiadomości polityczne, zwłaszcza wzmocnienie ruchu rewolucyjnego na Kubie, gdzie sytuacja pozostaje w dalszym ciągu niewyjaśniona. Pod wpływem powyższej tendencji londyńskiej

oraz pod wpływem ogólnego zastoju na rynku amerykańskim i terminowych sprzedaży europejskich na giełdzie nowojorskiej, nastąpiła niżka kursów w Nowym Jorku, aczkolwiek nastroje tamtejsze są mniej pesymistyczne niż w Londynie. Amerykańskie sfery cukrownicze nie obawiają się zmiany polityki cukrowniczej Kuby nawet w razie zwycięstwa opozycji, wskazując na fakt, że przywódca ruchu rewolucyjnego ren. Menocal jest zwolennikiem umowy sanacyjnej Chadbourne'a, podpisanej dnia 9 maja br. w Brukseli, a mającej głównie na celu ograniczenie produkcji i unormowanie eksportu cukru. Na pozostałych giełdach panował również nastrój zniżkowy.

Bydło i mięso

Targi żywca wykazują wzrastającą ożywienie przy naogół dobrej tendencji. Dla bydła rogatego tendencja na ogół utrzymana, jedynie na targowicy poznańskiej z dnia 18 bm. notowania zwyżkowały o 2 do 6 zł., w Krakowie natomiast zniżkowały o 2 do 8 zł. na 100 kg. Cielęta są poszukiwane przy zwyżkujących cenach, owce bez zmiany.

Na rynku trzody chlewnej przeważa tendencja zwyżkowa. Na targowicy poznańskiej notowania zwyżkowały o 4 — 10 zł., w Krakowie spadły przeciętnie o 10 gr. na 1 kg.

Na londyńskiej giełdzie bekoniów notowania z ub. tygodnia pozostały bez zmiany. Bekony polskie notowano 60 — 64 sh za 1 cwt.

Manufaktura

„Katastrofa urodzaju” bawełnianego przejęła wielkie rozmiary. Cena bawełny na rynkach amerykańskich i europejskich obniżyła się w porównaniu z odpowiednim okresem r. ub. prawie o połowę z 11,35 centów amer. w dn. 20. 8. 1930 na 6,60 w dn. 20. bm. (not. nowojorskie). Silnie zniżkuje oczywiście i cena przędzy bawełnianej. Stan ten stwarza dla naszego przemysłu bawełnianego, który swoje zapotrzebowanie surowcowe na sezon zimowy pokrył już w poważnej części po cenach wyższych od obecnie notowanych, sytuację bardzo przykrą i narażony został na wielomilionowe straty. Chcąc wpłynąć na korzystniejsze kształtowanie się ceny przędzy, kartel przedzalników bawełnianych postanowił z dniem 7 września rb. obniżyć uruchomienie przedzalni bawełnianych z 46 na 40.

KRONIKA GOSPODARCZA Z KRAJU

(k) **Możliwość podniesienia upadłości Banku Handlowego w Łodzi.** Po kilkutygodniowym pobycie w Londynie powrócił do Łodzi dyrektor Banku Handlowego w Łodzi p. W. Gordowski. P. Gordowski oświadczył przedstawicielowi P. A. T-nej, że grupa wszystkich wierzycieli banku odniosła się bardzo przychylnie do uczynionych im propozycji przez głównych akcjonariuszów banku. M. in. grupa angielska uczyniła daleko idące ulgi w sprawie rozłożenia spłat ich należności w banku na dłuższy okres czasu, jak również wyraziła zgodę na podniesienie upadłości banku w możliwie najszybszym czasie. W tych dniach mają być wszczęte pertraktacje z krajowymi wierzycielami banku, a ponieważ bank posiada znaczne należności, które w lwiej części dadzą się zrealizować w pewnym okresie czasu, zaletnie oczywiście od konjunktury, to nie ulega wątpliwości, że propozycja, które będą uczynione krajowym wierzycielom, zostaną przyjęte i w ten sposób upadłość banku będzie mogła być podniesiona i bank uzyska możliwość dalszej działalności.

(k) **Redukcje organizacyjne w min. rolnictwa.** W celach oszczędnościowych poczynił rząd dalsze zmiany w organizacji Ministerstwa Rolnictwa określonej statutu organizacyjnym na podstawie uchwały Rady Ministrów z dnia 2 czerwca b. r. i opublikowanym w Monitorze nr. 135. O ile statut wspomniany zredukował już ilość departamentów z 6 na cztery, poczyniono obecnie dalsze redukcje organizacyjne w departamencie wytwórczości roślinnej, na skutek połączenia wydziału wytwórczości roślinnej z wydziałem leśnictwa i skasowania wydziału majątków państwowych. Odpowiednie znaczne redukcje personelu już nastąpiły.

WIADOMOŚCI POTO CZNE

Echa ostatnich pożarów

Aresztowano dwóch podpalaczy — Dalsze pożary wznicił: nieznaną włóczęga i ulonne dziecko — W jednym wypadku zawiñła — straż pożarna

Sledztwo prowadzone celem ustalenia przyczyn pożarów w tych wypadkach, w których przyczyny nie były wiadome, doprowadziło w dwóch wypadkach do ujawnienia winnych rozmyślnego podpalenia. Mianowicie w sprawie pożaru domu mieszkalnego rolnika Kliszewskiego w Kaczkowie, pow. żnińskiego, ujęto jako silnie podejrzanego o podpalenie budynku robotnika Kazimierza Kusza, którego osadzono w więzieniu śledczym. Podobnie aresztowano jako podpalacza 23-letniego robotnika Gronowskiego Leona z Zwoli pow. śremskiego. Gronowski już przyznał się do winy podpalenia stogu żyta gospodarzowi Piechowiakowi w Śremie.

W sprawie pożaru stodoły gosp. Grzybowskiemu Stefanowi w Pawłowiu pow. gnieźnieńskiego nie ustalono ostatecznie przyczyny, jednak istnieje podejrzenie, że pożar wznicił pewien włóczęga przez nieostrożność i niebaldstwo.

W sprawie pożaru na strychu domu rolnika Jeziernego Juliana w Opatowie pow. kępińskiego ustalono, że pożar spowodował 8-letni syn pogrzełca, który krótko przed wybuchem pożaru był na strychu domu, gdzie szukał szczypców, a z powodu ciemno-

ści zapalił najprawdopodobniej zapalnik, którą niedopaloną porzucił i od której zapaliło się siano. Chłopak jest umysłowo słabo rozwinięty i bardzo lękliwy, to też trudno wydobyć od niego prawdę.

Nader ciekawy był wynik sledztwa w sprawie pożaru domu mieszkalnego p. Andrzeja Litwina, rolnika w Łekocinach pow. odolanowskiego. Ustalono, że pożar powstał od wadliwej budowy pieca chlebowego. Na powierzchni pieca jest otwór, na którym suszono szmaty. Te zapaliły się i powstał pożar, który objął dach domu. W krótkim czasie straż pożarna ugasila ogień. Po ugaszeniu pożaru straż pożarna odjechała, a krótko potem pożar wybuchł ponownie w tem samym miejscu i zniszczył cały dom mieszkalny wraz z całym urządzeniem. Winę w tym wypadku ponosi więc straż pożarna, która niedostatecznie upewniła się o całkowitem usunięciu niebezpieczeństwa po pierwszym pożarze.

Wreszcie w sprawie pożaru 2 stodół p. Stanisława Górskiego w Trzyszczyńcu, pow. bydgoskiego oraz pożaru stodoły p. Grecora Jana, sąsiada Górskiego, ustalono, że pożar powstał wypadkowo, bez czyjejkolwiek winy. (z)

Tragiczny wypadek żołnierza

Idąc brzegiem chodnika, został niebezpiecznie poraniony przez samochód

Wczoraj po południu na ulicy Solnej padł ofiarą ciężkiego wypadku samochodowego szeregowiec 14 plk. art. polnej Hryniuk. Wyszedł właśnie z koszar i przebiegł kilka kroków brzegiem chodnika, gdy nadjechał z impetem jakiś samochód ciężarowy i całą siłą uderzył Hryniuka białym białym. Uderzenie było tak silne, że Hryniuk upadł z rozmachem na bruk, przyczem odniósł bardzo poważne obrażenia. Odstawiono go natychmiast do szpitala wojskowego, gdzie dotąd walczy z śmiercią. Stwierdzono, że Hryniuk doznał zmiążdżenia policzka i uszkodzenia szczęki.

Szofer nieszczęśliwego samochodu Antoni Juchacz z Tomia, po wypadku usiłował zbiec i zatrzymał się dopiero wobec postawy wzburzonych żołnierzy. Swoją drogą wypadek ten jest znowu przestroga dla przechodniów, aby idąc chodnikiem, nie zbliżyli się za blisko do jego brzegu.

Nieszczęśliwy kanonier pochodził z Małopolski Wschodniej i przebywa w Poznaniu niezbyt dawno. (z)

Wypadek autobusowy

Nietrzeźwy szofer wjechał na drzewo. 9 osób rannych

W pow. strzelińskim niedaleko Gocanowa onegdaj wieczorem około godz. 18, autobus LD: 83121, własność p. Franciszka Grzybowskiemu z Sepolna, kursujący na linii Inowrocław—Sepolno, najechał na przydrożne drzewo. Skutek uderzenia był ten, że 6 pasażerów, szofer i konduktor odnieśli lekkie rany, a dalszy pasażer, p. Majewski Józef, jest ciężko ranny. P. Majewskiego odstawiono do szpitala powiatowego w Strzelnie, lżej ranni zaś po udzieleniu pomocy lekarskiej udali się do domu. Winę wypadku ponosi szofer autobusu Jan Wróblewski z Sepolna, który przed wyjazdem pił wódkę. Oddano go do dyspozycji sądu. (z)

Nieludzkie matki

Częste wypadki dzieciobójstwa stanowią prawdziwą bolączkę społeczną

Przed kilku dniami wydobyto z Warty w pobliżu Śremu zwłoki noworodka obciążone kamieniami. Zarządzono sledztwo i wykryto niebawem wyrodną matkę w osobie niezamężnej Moniki W. z Kawca powiatu śremskiego. Aresztowana W. po niedługim zaprzeczaniu przyznała się, że porodziwszy niesłubne dziecko, niezwłocznie utopiła je w wiadrze wody, a następnie, obciążony dwoma kamie-

niami, wrzuciła do Warty. Pobudką do zbrodni był dla aresztowanej, jak sama zeznaje, wzgląd, iż utrzymywanie dziecka stanowiłoby dla niej przeszkodę w zdobyciu kawałka chleba.

O drugim nieco podobnym wypadku donoszą z powiatu inowrocławskiego. Niejaka Elżbieta R. w Gaskach porodziła chłopca i przez dwa tygodnie nikt się o tem nie dowiedział. Przed kilku dniami dopiero znaleziono — zwłoki dziecka. R., kobieta niezamężna i w stosunku służebnym, twierdzi, że dziecko umarło naturalną śmiercią, natomiast lekarские oględziny zwłok ustalają, iż zachodzi dzieciobójstwo. W sprawie tej toczy się jeszcze sledztwo.

Częste zabójstwa niesłubnych dzieci są prawdziwą plagą. (z)

Ucieczka od życia

Oficer, bezrobotny, samotna kobieta i kupiec żydowski przecinają pasmo swych dni.

Na stole redakcyjnym gromadzi się czasem tyle doniesień o tragicznych zgonach, spowodowanych samobójczą ręką, że odnosi się wrażenie, iż to jakaś epidemia. Dziś donoszą nam z różnych stron o czterech samobójstwach, popełnionych w różnych środowiskach, z powodów bardzo rozmaitych.

W dniu wczorajszym popełnił samobójstwo za pomocą wystrzału rewolwerowego, skierowanego w prawą skroń, podporucznik 58 pułku piechoty Nałęcz, zamieszkały przy ul. Bukowskiej 26a. Przyczyną samobójstwa jak głosi oficjalny komunikat policyjny, jest rozstrój nerwowy. Dalsze dochodzenia przeprowadzają władze wojskowe. (z)

Pod Grudziądzem przed stacją kolejową Lipinki, rzucił się pod nadchodzący od strony Jabłonowa pociąg, 21-letni bezrobotny Walenty Zaleb, przybyły ze Lwowa w poszukiwaniu pracy. Koła pociągu rozszarpały nieszczęśliwego na cztery części. Przyczyną okropnego czynu był brak środków utrzymania.

W Toruniu niejaka Zofja Piotrowska, wyznania prawosławnego, zażyła trucizny i zmarła w szpitalu, pomimo usilnych zabiegów lekarzy. Powodem samobójstwa były zawody miłosne i ciężące zmarłej opuszczenie.

Wreszcie w Ciechocinku 32-letni zamożny kupiec Majer Cukier powiesił się w swem mieszkaniu. Tu powód nie jest jeszcze ustalony, jednak wszelkie cechy prawdopodobieństwa ma przypuszczenie, że stanowią go wielkie straty materialne, poniesione ostatnio. (z)

Powrót pielgrzymów

Patnicy zwiedzili Warszawę, Wilno i Troki. — Objechali duży szmat kraju ojczystego i powrócili pokrzepieni na duchu.

Sześciodniowa pielgrzymka do Wilna, zorganizowana przez Towarzystwo „Pielgrzym” pod kierownictwem ks. dyrektora Wołkowskiego, powróciła przed kilku dniami.

W drodze do Wilna pielgrzymka zatrzymała się przez dwa dni w Warszawie i mimo ulewnego deszczu zwiedzała zabytki miasta, jak Zamek, Łazienki, Wilanów i kościoły. W przededniu rocznicy śmierci śp. ks. Ignacego Skorupki modlono się przy Jego grobie, zanosząc korone modły do Boga, by raczył dać Ojczyźnie więcej takich bohaterów, zaś nazajutrz odprawił ks. dyr. Wołkowskiej nabożeństwo żałobne.

W Wilnie pielgrzymka spędziła 3 dni, zwiedzając wszelkie zabytki, związane z dziejami i kulturą polską. U stóp zaś Matki Boskiej Ostrobramskiej pątnicy błagali o pomyślność Ojczyzny, błogosławieństwo dla rodzin, o pracę i chleb dla bliźnich. Ks. dyr. Wołkowskiej w wygłaszanych naukach podnosił ducha wśród pielgrzymów.

Zwiedzono jeszcze gród Gedymina — miasto Troki, w ostatnim zaś dniu pojechano Wilją na statku do Werek, słynnej kalwarji, i jakby wileńskiego Puszczycy, odprawiając na miejscu Drogę Krzyżową. W dniu odjazdu pątnicy zebrałi się jeszcze raz wieczorem o godz. 9.30 przed cudownym obrazem, polecając się Matce Najświętszej i prosząc o szczęśliwy powrót do domów. Ks. Wołkowskiej odczytał kilka prośb i wśród pobożnego śpiewu pielgrzymka żegnała Matkę Boską Ostrobramską, która wyrazem Swym tak łagodnym a tak smutnym zdawała się pocieszać strapionych i wlewać ufnosć w serca tych, którzy w tak dalekiej stronie przybyli, by pochylić czoła przed Królową nieba i ziemi.

KALENDARZYK

Wtorek, 25 sierpnia 1931.

Słońce: wschód 4.50; — zachód 18.58; — długość dnia 14 godz. 8 min.

Księżyc: wschód 18.32; — zachód 1.02; — przed pełnią.

Stan pogody według spostrzeżeń Stacji Meteorologicznej przy Uniw. Pozn. Wtorek, godz. 7 rano: Temperatura powietrza umiarkowana plus 14 st. C., pochmurno, wiatr południowo-wschodni. Ciśnienie atmosferyczne niskie 747 mm. — W ubiegłej dobie temperatura najwyższa plus 20 st. C., najniższa plus 10 st. C.

Przepowiednia pogody na środę: Pochmurno i dżdżysto.

Stan wody w Warcie według notowań Inspekcji Dróg Wodnych w Poznaniu: Dziś plus 0,15 m.

Kal. rzk.: Ludwik Kr.; jutro Zefiryn P. Kal. słow.: Namysł, jutro Wlastira.

Nocna służba aptek

Śródmieście: Apteka św. Marcina, ulica Fr. Ratajczaka 12. — Apteka pod Białym Orłem, Stary Rynek. — Apteka św. Piotra, ul. Półwiejska 1. — Apteka przy Rynku Śródeckim. Jeżyce: Apteka pod Gwiazdą, ulica Kraśzewskiego 12. Łazarz: Apteka p. Plucińskiego, ul. Marszałka Focha nar. Niegolewskich. Wilda: Apteka pod Koroną G. Wilda 61. W innych dzielnicach pełnią nocną służbę apteki tamtejsze.

OSOBISTE

— † **Śp. Helena Gustowska.** Dnia 19 bm. odprowadzono na cmentarz świętomarciński w Poznaniu śmiertelne szczątki śp. Heleny z Surmów Gustowskiej, żony założyciela i wydawcy pism fachowych „Kupiec”. Świetlana postać Zmarłej zapisana jest dobrze i trwałymi zgłoskami w towarzystwie i szerokiej kołach społeczeństwa poznańskiego. Śp. Zmarła była też od przeszło 20 lat członkinią Sodalitji Pań, pracując także w zarządzie. — W pogrzebie, który odbył się w asyście kilku księży, orkiestry i chóru z p. Broniewskim, wzięło bardzo liczny udział miejscowe i pozamiejscowe społeczeństwo, oddając ostatnią przysługę śp. Zmarłej, dla której żywiło duży szacunek i szczerą sympatję. — Cześć Jej pamięci. Niechaj spoczywa w pokoju! (z)

— **Srebrne gody.** P. Antoni Łączka, członek Cechu Krawieckiego w Poznaniu, z małżonką Marią, z domu Musiał, obchodzi dnia 28 bm. srebrne gody. Na intencję Jubilatów odbędzie się w piątek o godzinie 9 msza św. w kościele Farnym.

ZYCIE SOKOLE

— **Apel generalny sekcji lekkoatletycznej przy Okręgu Poznańskim „Sokola”** zwołuje się na środę, 26 bm. godz.

Bóle w żołądku, ściskanie w dolku, obstrukcję, gnicie w kiszkiach, gorycz w ustach, złe trawienie, bóle głowy, obłożony język, bladą cerę łatwo usunąć, stosując często wodę gorzką „Franciszka-Józefa” i biorąc wieczorem przed udaniem się na spoczynek pełną szklankę takowej. Zadać w aptekach i drogerjach. nw 5215

19.30. Wszyscy członkowie sekcji winni punktualnie przybyć na boisko. Tamże przyjmuje się zapisy nowych członków. — Treningi odbywają się regularnie w każdy wtorek i czwartek od godz. 18. — Naczelnictwo Okręgu.

KOMUNIKATY RÓŻNE

— **Egzaminy wstępne w Państwowej Szkole Sztuk Zdobniczych i Przemysłu Artystycznego w Poznaniu** odbędą się w dniach 9 do 11 września br. Przyjmuje się kandydatów po ukończeniu 7 klas szkoły powszechnej lub 4 klas gimnazjum. Chłopcy muszą mieć skończonych lat 15, zaś dziewczęta 16. Bliższych informacji udziela sekretariat szkoły, ul. Jezuitcka 5 od godz. 10 do 11 i wysyła prospekty na żądanie za opłatą 20 groszy (znaczek pocztowy). Ostateczny termin przyjmowania zgłoszeń upływa z dniem 8 września.

— **Złot sodalisk-absolwentek Pryw. Żeńsk. Sem. Naucz. im. J. Słowackiego** odbędzie się 27 i 28 bm. w Sierocińcu na Śródcie. Program zlotu: dnia 27 bm. o godz. 6.15 nabożeństwo i ewentl. spowiedź, dnia 28 bm. o godz. 8.30 msza św. wspólna komunja św., śniadanie, zebranie Koła Absolwentek i zebranie towarzyskie.

— **Ostrzeżenie.** Towarzystwo Wydawnicze hist. wyd. „Polska Armja Błękitna” stwierdziło fakt, że oszukane jednostki bezprawnie nadużywają imienia Towarzystwa i zbierają pieniądze rzekomo na cel Wyd. „Polska Armja Błękitna”. Przestrzega się ogół przed temi jednostkami i uprasza o żądanie w podobnych wypadkach dowodów, zaopatrzonych w podpisy i pieczęć, uprawniające do zbierania jakichkolwiek darów lub składek na rzecz Towarzystwa.

— **Pielgrzymkę do Górki Duchownej** organizuje Kat. Tow. Robotników parafji św. Wojciecha w Poznaniu. Pielgrzymka wyruszy pod przewodnictwem ks. radcy Putza dnia 30 sierpnia br. z kościoła św. Wojciecha. O godz. 3 odprawi się msza św., podczas której odbędzie się wspólna komunja św. pątników. Do spowiedzi zaleca się przystąpić w własnej parafji. Po nabożeństwie nastąpi pochód z orkiestrą na dworzec. Wyjazd nastąpi o godz. 5, powrót około godz. 21. Koszta podróży do Bojanowa Starego i z powrotem wynoszą 6,50 zł. Dla starszych i słabych do dyspozycji powózki w Bojanowie. Zgłoszenia przyjmuje się codziennie w następujących miejscach: biuro parafjalne przy kościele św. Wojciecha od godz. 11—13, na salce parafjalnej od godz. 18—20. Poza tem przyjmują zgłoszenia: J. Hoedke, ul. Szewska 13, J. Malczewski, św. Wojciech nr. 24, Sz. Czub, ul. Dąbrowskiego 83-85, A. Przeworski, Urbanowo, Źródłana 15.

PODZIĘKOWANIA

— **Godne naśladowania!** P. szamb. Stanisław Turno ofiarował na rzecz ubogich m. Poznania 2 wagony drzewa opałowego, za co szczerze składamy podziękowanie. — Poznański Okręg „Caritas”.

KRONIKA MIEJSCOWA

— **Tow. Powstańców i Wojaków im. Ant. Andrzejewskiego Łazarz-Górczyn.** — Strzelanie o mistrzostwo na rok 1931 odbyło się przy ożywionym udziale i dobrych wynikach. Strzelanie rozpoczął zeszloroczny mistrz, prezes towarzystwa, p. Józef Tylczyński trzema strzałami na cześć Prezydenta Rzeczypospolitej, zdobywając 28 punktów na 36 możliwych. Kolejno oddali strzały członkowie zarządu honorowego na cześć armji, na prezydenta miasta i prezesa Związku. Tegoroczni zwycięzcy wywiązali się chlubnie ze swego zadania, osiągając rezultaty, rzadko spotykane. Mistrzostwo na r. 1931-32 zdobył p. Fr. Krause, który osiągnął 31 punktów na 36 możliwych. Pierwszym podmistrzem został p. Pulwicki (29 pkt.), p. Ste-

Górczyn

Dla wygody abonentów w Górczynie otworzyliśmy filję naszego wydawnictwa w składzie wyrobów tytoniowych

p. Jana Skowrońskiego
w domu p. Jessego
przy ul. Marszałka Focha 160

Abonentów naszych z Górczyna prosimy o zwracanie się odtąd z wszelkimi sprawami, dotyczącymi wydawnictwa naszego, do powyższej filji naszej, która załatwia wszelkie sprawy, a mianowicie: ogłoszenia, oferty, abonament, reklamacje i sprzedaż pojedynczych egzemplarzy.

Ceny oryginalne bez żadnych dopłat.
Administracja.

fan Golka (27 pkt.) Na tarczy premijowej zdobył palmę pierwszeństwa p. St. Golka (31 pkt.), II nagrodę p. Górniak (29 pkt.), III p. E. Krause (27 pkt.). Wieczorem proklamował prezes Towarzystwa p. Tylczyński wszystkich zwycięzców, a członek honorowy p. Szykowny dokonał ich dekoracji. Wspólnym polonezem zakończono tegoroczną wspaniałą uroczystość.

KRONIKA WYPADKÓW

— * Zderzenie z tramwajem. Na Wielkich Garbarach narożnik ul. Dominikańskiej zderzył się samochód ciężarowy P. Z. 46 545 z tramwajem linii 6, przyczem tramwaj został uszkodzony. (z.)

— * Pożary. W dniu 21 bm. w Domaradzicach pow. rawickiego spaliła się stodoła wraz z tegorocznym żniwem p. Miszkiego Jana. Szkoda wynosi około 9 000 zł, którą pokrywa Kraj. Ubezp. Ogn. w Poznaniu. Dotychczas nie ujawniono przyczyny pożaru. Nasuwają się jednak przypuszczenia, że pożar mógł powstać od wilgotnego nieugazzonego wapna w stodole na wozie. — W dniu 21 bm. w Gostyniu w zagrodzie chałupnika p. Jana Nowaka spaliła się stodoła z chlewikami i martwym inwentarzem. Szkoda wynosi około 5 000 zł, którą pokrywa Kraj. Ubezp. Ogniowe. Pożar mógł powstać od nagromadzonych w stodole wytlóków cukrowych. — Podczas burzy uderzył grom w stóg żyta na polu majątności Bytyń, własność Stanisława Niegolewskiego. Stóg spalił się doszczętnie. Strata wynosi 4 500 zł. — W dniu 23 bm. w Jastrowie spalił się stóg żyta rolnika Frąckowiaka Franciszka. Szkoda wynosi około 600 zł, którą pokrywa Kraj. Ubezp. Ogn. w Poznaniu. Zachodzi podpalenie. (z.)

— * W sprawie notatki p. t. „Wojownicy sąsiadzi” we wczorajszej kronice donoszą nam, że nie była to bójka między sąsiadami, gdyż p. Koss mieszka gdzieś indziej. Pomiędzy stronami toczy się spór sądowy o odszkodowanie. Opisane zajście było, jak podaje p. Makowska, wynikiem czynnego napadu ze strony przeciwnika. Stan sprawy ustali ostatecznie przewód sądowy.

KRONIKA POLICYJNA

— * Kradzieże i włamania. W nocy na 24 bm. włamali się złodzieje przy użyciu podrobionego klucza do garażu firmy Rommenholler na Ratajach. Łupem włamywaczy stały się 2 detki do samochodu ciężarowego, rozmiaru 32x6, dwie opony do samochodu ciężarowego tego samego rozmiaru, 40 kg łomu mosiężnego, 2 wentyle do butelek stalowych oraz kozuch z czarnym podszyciem, wartości razem tyśiąc złotych. — Do mieszkania p. Stanisławy Skrzyżczak, Piekary 8a włamali się złodzieje i skradli bieliznę, odzież damską i inne przedmioty wartości 500 zł. — Z mieszkania p. Sylwestra Adamczaka (ul. Różana 6) wynieśli złodzieje odzież i bieliznę wartości 700 zł. — Włamano się również do mieszkania p. Szafranka przy ul. Polnej 14 i skradziono dwa futra damskie (karakułowe i piżmowe), bieliznę, odzież i inne przedmioty. Poszkodowani oceniają swe straty na blisko 10 tys. zł. (z.)

— * Spór o portrety. P. Andrzej Jaworski, zamieszkały w Mosinie, donosił tujszej policji, że dał się nakłonić przez jakiegoś D. do zamówienia 2 portretów, przyczem wpłacił 35 zł jako zaliczkę. D. jednakże portretów nie wykonał i pieniądze nie chce zwrócić. Policja wysławiła tę sprawę. (z.)

JARMARKI

— * Gostyń. Jarmark kramny, na konie bydło i trzodę chlewną odbędzie się w czwartek, dnia 27 bm.

— * Sieraków, pow. Międzybórz. Jarmark na konie, bydło i świnie odbędzie się w czwartek, dnia 3 września.

Z WIELKOPOLSKI

— * Borek. (Ujęcie bandyty.) W piątek, 21 bm. po południu przychwycono na dworcu poszukiwanego już od dłuższego czasu włamywacza Szymańskiego Stanisława z m. Łodzi. Szymański wraz z „narzeczona” włóczył się po Borku i okolicy. Mał z sobą dwie walizy, pełne wytrychów i różnych narzędzi złodziejskich. W piątek chciał właśnie wyjechać w okolicę w Borku w celach „zarobkowych”. „Narzeczona” jednak, zostawszy przez kilka minut sama na stacji, wydała go posterunkowi P. P. tak, iż zanim pociąg nadszedł, Szymański już był w koczcie. Odwieziono go zaraz do Poznania. (cz.)

— * Ostrzeszów. (Usiłowane samobójstwo.) Dnia 20 sierpnia br. w celach samobójczych poderznął sobie nożem lewą rękę powyżej dłoni 25-letni bezrobotny Stanisław N. z Mikstatu. Po opatrzeniu desperata przez miejscową pielęgniarkę, okazało się, że rana nie jest niebezpieczna i nie zagraża jego życiu. Powodem usiłowanego samobójstwa były niesnaski rodzinne. (ek.)

— * Kępno. (Odpust.) Dnia 16 bm. odbył się w Podzamczu (pow. Kępno) odpust ku czci św. Rocha, w którym wzięły udział liczne rzesze wiernych. Nader serdecznie przyjmowano ks. diekana Zarzyckiego z Opatowa, który w dniu tym po raz dwudziesty piąty odprawił mszę św. odpustową. Jubilatowi wręczono podarek w postaci albumu, zawierającego fotografie: kościoła św. Rocha, plebanji, bractw kościelnych, związków i towarzystw miejscowych, oraz osób, stojących na czele wymienionych korporacji.

Czytelnikom Naszym,
przejeżdżającym
przez
Berlin
przypominamy, że otrzymają naj-
świeższe numery
„Kurjera Poznańskiego”
we wszystkich kioskach
gazetowych
na dworcach i w wiel-
kich hotelach

— (Otwarcie nowego kina.) Dnia 22 bm. odbyło się ponowne otwarcie miejscowego „Kina Iluzji”. Wystawiono znany film p. t. „Upiór w operze”.

— (Kradzież.) Niejakis Leonard Białcki, bez stałego miejsca zamieszkania, skradł rolnikowi Maciejowi Urbańskiemu z Hójk w pow. kępińskim fuzję, wartości 50 zł.

— (Koł zabił chłopca.) Dnia 19 bm. w południe kopnął koł 17-letniego Stanisława Kozłowskiego w Mirkowie (pow. kępiński) w okolicę serca. Nieszczęśliwy poniósł śmierć na miejscu.

— (Odpusty.) W czasie od 31 bm. do 2 września, oraz w niedzielę, dnia 6 września br., odbędzie się w Mikorzynie (pow. Kępno) odpust ku czci św. Idziego, na który rok rocznie przybywają liczne rzesze pątników, nawet z okolic dalszych. W niedzielę, dnia 13 września br. odbędzie się na Półku pod Bralinem (pow. kępiński) odpust ku czci Najświętszej Marii Panny, cieszący się dużą frekwencją pątników.

— (Szkoła Gospodarcza.) W Mirkowie nad Prosną (pow. kępiński) zorganizowana została staraniem p. prof. Rzutkowskiego Szkoła Gospodarcza. Kurs 10-cio miesięczny trwać będzie od 2 września 31 do 30 czerwca 32 r. Absolwentki tego kursu otrzymają świadectwa. Kurs czteromiesięczny odbędzie się w czasie od 1-go listopada rb. do 28 lutego 1932 r., a kurs sześciotygodniowy od 15 września do 31 października rb. (ck.)

Z POMORZA

— * Grudziądz. (Zuchwała kradzież gotówki.) Do mieszkania kapitalisty Romana Przybylskiego, zamieszkałego w Grudziądzu przy ul. Chełmińskiej, wkradli się złodzieje i zabrali z zamkniętej szafy 5 650 zł. Policja jest na tropie sprawców. (ski.)

— * Lubawa. (Tragiczna śmierć chłopca.) W Mrocznie pod Lubawą psocił się 6-letni Raszkowski Józef koniom, bijąc je batem. Chłopiec, kopnięty w pierś życiem przepłacił swą lekkomyślność. (x.)

— * Starogard. (Samobójstwo.) Ub. niedzieli, gdy domownicy byli w kościele, powiesił się w Karszanku rolnik Jan Szwarz (lat 44). Przyczyną rozpaczliwego kroku była śmierć żony i choroba własna. (x.)

— * Chełmno. (Pod młot.) Sąd grodzki w Chełmnie wystawia na przetarg przymusowy piękny 2100 mórg obejmujący majątek Goryń (bonitacja 6 mk. z morgi), który uchodzi za perłę ziemi chełmińskiej. Dotychczasowym właścicielem Gorynia jest ziemianin Józef Blochowiak. (x.)

— * Gdynia. (Ponowne skazanie b. redaktora „Expressu Portowego”). Przed sądem grodzkim stanął tutaj w dniu 21 b. m. były redaktor i wydawca brukowego czasopisma „Express Portowy”, Stanisław Bender, oskarżony o zniewagę w druku firmy „Atlantic” w Gdyni. Rezultatem trzygodziny rozprawy było skazanie Bendera na 4 tygodnie więzienia, poniesienie kosztów i ogłoszenie wyroku w dziennikach. (S. B.)

Z WOJ. ŚRODKOWYCH

— * Koło n. Warta. (Cud Wisły.) Staraniem Stronnictwa Narodowego, dnia 15 bm. odprawione zostało, w 11-tą rocznicę bitwy i Cudu Wisły, uroczyste nabożeństwo w kościele parafialnym, w czasie którego okolicznościowe kazanie wygłosił ks. prefekt. W nabożeństwie wzięły udział tłumy wiernych.

— * Dąb n. Nerem. (Uroczystość narodowa.) Staraniem komitetu obywatelskiego dnia 15 bm. obchodziliśmy 11-lecie walki z bolszewikami. Miasto udekorowane było flagami narodowymi. W kościele farnym o godz. 11 przed południem odbyło się uroczyste nabożeństwo. Potem około tysiąca osób zebrało się koło pomnika Nieznanego Żołnierza, a w szeregu stali Sokoli, Straż Ochotnicza, Stow. Młod. Męskiej i Żeńskiej, cechy ze sztandarami. Piękne przemówienie, wypowiedziane ze swadą oratorską o znaczeniu bitwy koło Warszawy, wygłosił p. Leon Grzegorzak, kapitan rez. W. P., poczem orkiestra odegrała hymn narodowy. Następnie ruszył barwny pochód ulicami miasta; rozwiązaniem pochodu nastąpiło koło kościoła. Wieczorem w sali ramizy

strażackiej odbyła się uroczysta akademja, na program której złożyło się zagajenie, śpiewy, żywy obraz i odczyt o „Cudzie Wisły” ks. wikarego Kopani.

Wycigi konne

Drugi dzień wycigów konnych z totalizatorem odbędzie się w środę dnia 26 sierpnia. Rozegranych zostanie 6 gonitw, w tem 2 płaskie, 1 z płotkami, 2 z przeszkodami i Cross Country — (na przelaj) o nagrodę zł. 2.000 na dystansie ok. 8.000 m. z 20 przeszkodami. Ciekawie zapowiada się ta gonitwa, bo zgłoszono do niej aż siedem koni. Początek gonitw o godz. 15.30 — dojazd autobusami od Mostu Teatralnego i pociągiem kolejowym o godz. 15.15. Przybyły nowe konie na tor pp. bar. Rómmła — H. Pomernackiego, por. Ważyńskiego, L. J. bar. Kronenberga.

RUCH W TOWARZYSTWACH

— K. S. „Olimpia”. Plenarne zebranie odbędzie się dziś o godz. 20 w kasynie Izby Rzemieślniczej przy ulicy Franc. Ratajczaka.

— Stow. Polskiej Młodzieży Katolickiej pod wezw. św. Kazimierza Poznań-Jeżyce. Dnia 26 sierpnia br. o godz. 20 odbędzie się zebranie plenarne, w salce parafialnej. O liczący udział druhów jak i seńjorów ze względu na ciekawy odczyt p. t. „Pod polską banderą na Morzu Północnym” uprasza Zarząd.

— Kółko Wyc.-Muz. im. Mozarta. Dnia 26 i 28 bm., tj. w środę i piątek odbędzie się lekcyja w lokalu klubowym o godz. 20.

— Stow. Sportowe Wędkarzy „Warta”. Nadzwyczajne zebranie odbędzie się w czwartek, dnia 27 bm. o godz. 19 w lokalu zebrań ul. Wroniecka 13.

KSIĘGI STANU CYWILNEGO

Zgony:

Felicja Maciejewska, 3 mies. Seweryna Sypniewska, z domu Lechańska, 65 l. Karol Wolf, chemik, 64 l. Stanisław Maczkowski, mistrz krawiecki, 37 l. Krystyna Wiercińska, 9 dni. Bronisław Jezierny, robotnik, 72 l. Jerzy Hoffmann, 4 l. Krystyna Gruszczyńska, 3 mies. Michał Sapiłwy, kanonier, 25 l. Franciszek Kowalski, 33 l.

Składki i pokwitowania

W administracji pisma naszego złożono w dalszym ciągu:

Na pomnik Serca Jezusowego: Franciszka Borowiczowa z podziękowaniem za otrzymane łaski 10 zł. — N. N. 5 zł. — Władysława Jagiełczanka, Dęba, z prośbą o zdrowie 5 zł. — L. J. z prośbą o zdrowie 20 zł. — Razem z poprzednio pokwitowanymi 253 zł.

SKRZYŃKA DO LISTÓW

— Emerytowi p. N. Prośbie Szanownego Pana chętnie uczynilibyśmy zadość, gdybyśmy mogli liczyć, że odniesie to skutek pożądany. Trzeba bowiem zdawać sobie z tego sprawę, że tamtych się faworyzuje niejako, bo są potrzebni, gdy tymczasem ci są już... tylko ciężarem. (K.)

— W. z W. Kurs maturalny Tow. Naucz. Szkół Wyzszych, Poznań, ul. Ratajczaka 30 (Seminarjum naucz.); informacje i wpisy od godz. 18—19. (K.)

— Myśliwy. Urząd wojewódzki jeszcze nie ogłosił. (K.)

— P. Janka Mnichowska. Nie wiemy. Radzimy zapytać się w księgarni. (K.)

— P. T. Narczyński. Skargę do Najw. Tryb. Adm. winien Pan wnieść przez adwokata, który też Pana szczegółowo poinformuje. (K.)

— H. K., Poznań. Można dokonać tylko z widką i zgodą gospodarza. (K.)

— P. Z. Roeske. Państwowa Szkoła Leśna w Margoninie. (K.)

— P. Waclaw Polcyn. Adresy tych firm poda biuro informacyjne Izby Przemysłowo-Handlowej, ul. Mickiewicza 31. (K.)

Przez szybkę

Cierpliwości!

Dowcipy na temat kasy chorych należą już do przeszłości. Przed kilku laty były bardzo wzięte, ale ponieważ rzeczywistość dystansowała wszystko, coby na ten temat można było dowcipnego powiedzieć, więc ludzie dali spokój.

Teraz kasa chorych jest niemodna. Nie wiem dlaczego, bo sam się nie leczę. Może zapanowały tam idealne stosunki, a może ludzie przestali leczyć się w kasie — dość, że na tym dowcipnym punkcie zapanowała cisza.

Ale widocznie licho nie śpi. Bo oto dochodzi do moich rąk list, który w dosłownym brzmieniu pozwolił sobie tutaj jprzytoczyć i który sam wystarczy za feljeton.

„Służąca moja cierpiała w ostatnich czasach na ból zębów. Po uzyskaniu odpowiedniej kartki, udała się w przepisowym czasie do ambulatorjum dentystycznego na poniedziałek dnia 17 bm.

— T. G., Poznań. We wszystkich sprawach tej podróży poinformuje „Orbis”. (K.)

— F. D. Należy wysłać odpowiedni wniosek do Ubezpieczalni Krajowej, ul. Mickiewicza 2. (K.)

— P. K. Dolata. Niema w Poznaniu; radzimy ogłosić w dziale ogłoszeń nasze go pisma. (K.)

— L. M. Może Pan wszystko to przedsięwziąć, będzie Pan jednak z tego powodu narażony na przykrości i procesy; trudno nam przepowiedzieć, czy Pan ewtl. procesy wygra. (K.)

— Stały abonent od 20 lat. Niema innego sposobu zmienić warunków układu jak przez dobrowolną umowę z zakładem. Uważamy, że 6 proc. rocznie w tych warunkach jest bardzo mało. O ile to możliwe, zalecalibyśmy unieważnienie układu i wypowiedzenie kapitału. (K.)

„PARADA GWIAZD”

oto tytuł niezwykle efektownej, sensacyjnej rewji humoru, tańca i piosenki, którą w dniach najbliższych zaprezentuje naszej publiczności

Wielka Rewja Stołeczna

z udziałem najpierwszych artystów stolicy. Tym razem przybywa do Poznania Zespół złożony z kilkunastu pierwszorzędnych artystów z własnym baletem, orkiestrą, dekoracjami i kostjumami. Na czele Zespołu gwiazda pierwszej wielkości, królowa Operetki Polskiej, niezrównana, jedyna, niezastąpiona

LUCYNA MESSAL

Poza tem w programie udział przyjmą artyści tej miary, co: SERAFINA TALARICO, świetna pieśniarka, C. CELINSKA, niezrównana parodystka, pełna humoru i werwy, Z. USTARBOWSKA, świetna recytatorka, TADEUSZ WOŁOWSKI, niezrównany komik i konferencier, W. RYCHTER, świetny piosenkarz teatru „Qui Pro Quo” w Warszawie, H. GORGI, W. JANECKI, L. RYMSZA, W. LASOCKI i inni. Część choreograficzną zaprezentuje świetny BALET A. ZABOJKINEJ, złożony z 12 urodziwych, świetnie stańczonych „girls”. Wykonaną będzie niezwykle efektowna rewja w 2 częściach — 20 obrazach p. t.: „PARADA GWIAZD”. Z pośród najefektowniejszych obrazów tej atrakcyjnej rewji — wymieniamy niektóre obrazy: „Dziwny przypadek kryminologii”, „Policja reguluje ruch”, „Mama małej Młmi”, „Koszmarny widziadło”, „Dwa style, dwie epoki”, „O. K.”, „Nowoczesna astrologja”. Własne dekoracje i kostjomy. Orkiestra pod dyr. kapelmistrza H. Głoksyna.

Wielka Rewja Stołeczna wystąpi w naszym mieście tylko 2 razy a to: w sobotę, dnia 29 i w niedzielę, dnia 30 sierpnia rb., o godzinie 11 wieczorem w teatrze „Słońce”.

Blizsze szczegóły w wielkich afiszach. Pomimo olbrzymich kosztów sprowadzenia tak wielkiego Zespołu — ze względu na ciężkie czasy — ceny biletów najniższe już od 2 zł. Sprzedaż biletów na oba przedstawienia w składzie cygar p. Szrebrowskiego, ul. Gwarna 20 tel. 56-38. zw 10 623

Teatr Polski

DZIS — „Skandal u Ropferów”. Środa, 26. 8. „Skandal u Ropferów”. Czwartek, 27. 8. „Hiszpańska mucha”. Piątek, 28. 8. „Skandal u Ropferów”. Sobota, 29. 8. „Roxy”. Niedziela, 30. 8. „Roxy”. Poniedziałek, 31. 8. „Roxy”. Początek o godzinie 8 wieczorem. Bilety poprzednio nabyte można w kasie teatralnej.

Teatr Nowy

DZIS — „Z daleka i z bliska”. Środa, 26. 8. „Z daleka i z bliska”. Czwartek, 27. 8. „Jak stać się bogatym i szczęśliwym”. Piątek, 28. 8. „Niespodzianki rozwodowe”. (Premjera). Sobota, 29. 8. „Niespodzianki rozwodowe”. Początek o godzinie 8 wieczorem. Bilety wcześniej do nabycia w składzie cygar p. Zygarłowskiego, narożnik ul. Gwarna.

Lekarz obejrzał bolące zęby i stwierdził, że jedynym sposobem na usunięcie bólu jest ich wyrwanie. Oświadczone tedy pacjentce, ażeby zgłosiła się powtórnie do ambulatorjum celem wyrwania zębów w dniu pierwszego września.

No co można dodać do tego suchego opisu, ażeby dowcip był lepszy. Ani słowa! Najdowcipniejszy człowiek weselszej sytuacji nie wymyśli. Bo przecież pointe’a znana jest każdemu, kogo kiedykolwiek boląły zęby. Człowiek wyje z bólu, radby głowę pod tramwaj położyć byle jak najprędzej pozbyć się tej przyjemności, a tu mówią z całym spokojem:

— Poczekaj kochanie szesnaście dni! Trzeci cierpliwości. Może w tym czasie samo przejdzie, albo pójdziesz prywatnie do dentysty. Cierpliwość to wielka zaleta charakteru!

„Ale — powiada nasz korespondent — przy ściąganiu składek za kasę cierpliwość nie obowiązuje. Trzeba płacić natychmiast”.

X. Awery.

DZIAŁ KULTURY I SZTUKI

ŻYCIE KULTURALNE

RODZINNA TAJEMNICA LUDWIKA BEETHOVENA

Pod tytułem: „Świątokradztwo w Malines” zamieścił znany muzykograf belgijski, dyrektor królewskiego muzeum starych instrumentów w Brukseli, p. Ernest Closson, artykuł w piśmie „L'Independance belge” o barbarzyństwie, jakie spełniono na historycznym domu, w którym w XVII i XVIII wieku mieszkały trzy generacje rodziny Beethovenów — a który był zachowany do naszych czasów w swej autentycznej postaci.

Kwestja flamandzkiego pochodzenia Beethovena, dyskretnie zwykle przemilczana przez Niemców, została ostatnio, na mocy nie ulegających wątpliwości dokumentów, ustalona dopiero przed paru laty przez historyka belgijskiego Van Aerde, któremu również udało się odnaleźć i zidentyfikować ów dom, który w Malines był własnością rodziny Beethovenów. I ten właśnie dom został obecnie dla celów praktycznych — dla rozszerzenia ulicy — zburzony, co słusznie p. Closson nazywa świątokradztwem.

Właściwym powodem tajemnicy, jaką otoczone było pochodzenie w Bonn mieszkających Beethovenów, był fakt, że pradziad wielkiego Ludwika, zamożny kupiec, zadłużył się, zbankrutował i opuścił w początkach XVIII wieku Malines „nie zostawiając adresu”. W czasach w których wieścizy nie mieli do dyspozycji telegrafu i telefonów można było, aby im zniknąć z oczu przeniesić się do sąsiedniego kraju, nie potrzebując emigrować aż do Ameryki. To też chociaż Beethovenowie mieszkając w Bonn, czuli się Flamandami, o pochodzeniu swym, a zwłaszcza o rodzinnym mieście Malines nie lubili mówić.

Cechy przynależności do rasy flamandzkiej posiadał zresztą w wysokim stopniu genialny kompozytor; niezmiernie interesującą jest też wydana przed paru laty przez tegoż Ernesta Closson książka p. t. „Les origines flamandes de Beethoven”, w której autor metodą porównawczą tłumaczy mnóstwo nieniemieckich właściwości charakteru i muzyki Beethovena — jego flamandzkiem pochodzeniem. Szkoda wielka, że przypominająca owo pochodzenie cenne historyczne pamiatka w Malines uległa potrzebom zachłannej „urbanizacji”.

Dr. H. O.

Egon Petri w Zakopanem. Donoszą nam z Zakopanego: W tych dniach odbył się tu dorocznym zwyczajem koncert sławnego pianisty Egona Petriego. Jak wiadomo, artysta ten mieszka stale w Polsce i ma nawet w Zakopanem własną willę „Boryna” przy drodze do Białego. Tym razem Petri nie wypełnił sam całego programu koncertowego; walcnie pomogła mu w tem jego córka Karin Ulla Petri, młoda śpiewaczka, która przy akompaniamencie ojca odśpiewała szereg utworów, a mianowicie: Cacciniego „Amarilli”, Donizettiego „Koloraturę arję z opery „Don Pasquale”, brawurową Tarantellę Rossiniego, trzy piękne pieśni Cezara Francka, dwie piosenki Chopina, arję z „Tosca” (Modlitwa), arję z „Butterfly”, oraz bardzo wdzięczną „Serenadę” Haydna, która jest przeróbką ze znanej serenady na kwartet smyczkowy. Głównym jednak punktem programu były produkcje wspaniałego od-twórco Bacha. Artysta wygrał sobie na popis Preludjum i Fugę A moll Jana Seb. Bacha, „Ricordanze” i Walca Mephisto Fr. Liszta. Ten ostatni utwór wykonał w opracowaniu Ferruccio Busoniego podług oryginalnej partytury orkiestrowej. Na zakończenie Petri odegrał szereg utworów Chopina, a mianowicie: Nokturn C moll, Balladę F moll oraz na „bis” Szerzo C moll i dwie Etjudy F moll i F dur. Koncert zgromadził, jak zwykle, mnóstwo publiczności; oklaskom nie było końca. J. Mł.

TEATR

Jaracz we Lwowie. Piszą nam ze Lwowa: Zespół dramatyczny Stefana Jaracza ma dać szereg przedstawień w wydzierżawionych przez dyrekcję teatrach miejskich; w teatrze Rozmaitości do końca sierpnia, a później w teatrze Wielkim do połowy września. (tl)

Dramaty o Redlu. Z Wiednia piszą nam: Słynny przed wojną szpieg rosyjski w Austrii, pułkownik sztabu generalnego Redl, doczekał się już był wprowadzenia na deski teatralne przez Egona Erwina Kischę. Teraz zniecił pikantny i zdatny do „reportażu scenicznego” temat drugiego dramaturga, mianowicie Caesara von Arx, który na tle przyciśniętego Redla pisze sztukę p. t. „Szpiegostwo”. (wt)

PLASTYKA I ZDOBNICTWO

Plafony wawelskie. Z Krakowa piszą nam: Niedawno rozstrzygnięty został konkurs na plafony do sal z nowymi sufitami w zamku wawelskim. Do konkursu stanęły cztery grupy przeważnie młodszych malarzy oraz pięciu imiennie zaproszonych artystów. Brały udział grupy warszawska, paryska, krakowska i wileńska. Oddzielnie stawiali do konkursu malarze: W. Borowski, L. Pękalski, S. Rzecki, Zb. Pronaszko i W. Wąsowicz. W grupie paryskiej: Waliszewski, Buraczok, Cybis i Jarema; w warszawskiej: Adwentowicz, Kossowski, Sokołowski i Taranczewski; w krakowskiej: Krcha, Gerzabek, Rzepiński i Studnicki; w wileńskiej: Serafinowicz. Jury konkursu uznało za najlepszy projekt grupy warszawskiej. Zaznaczyć należy, że do tej grupy należy również artysta pochodzący z Poznania, Wacław Taranczewski, który w najbliższym czasie organizuje w rodzinnym mieście wystawę swych prac. (pk)

RUCH REGIONALISTYCZNY

Pomnik działacza śląskiego. W ostatnim zeszyście „Ilustracji Polskiej” znajdujemy artykuł o odsłonięciu w Lubczy, powiatu lublinieckiego, pomnika Józefa Lompy, jednego z najbardziej zasłużonych działaczy na Górnym Śląsku i ojca piśmiennictwa śląskiego. Józef Lompa urodził się w Oleśnie w roku 1797, a terenem jego działalności były Lomnica, Lubliniec i Lubsza. Jako nauczyciel, Lompa walczył przez całe życie z władzami szkolnymi o prawo nauczania po polsku, a chcąc pomóc innym do nauczania ojczyźnianych dzieł i języka opracował szereg podręczników. Poza tem pracował w różnych pismach polskich, zbierał klechdy, przysłowia i baśni śląskie. Jego książeczki rozchodziły się w tysiącach egzemplarzy pomiędzy ludem, przyczyniając się walcnie do podtrzymania polskości. Pomnik Lompy jest złożeniem należnego holdu, w siedemdziesiąt lat po śmierci, zasłużonego wielkiego patrioty, zasłużonego działacza i patriarchy piśmiennictwa śląskiego. Podobna pomnika i zdjęcie z uroczystości odsłonięcia ilustrują artykuł. (tk)

OCHRONA ZABYTKÓW

Cenny dokument historyczny. Donoszą nam z Pragi: W Kromierzyżu na Morawach odnaleziono rękopis t. zw. Protokółu Konfiskacyjnego z roku 1623/4. Wymienione w nim jest 311 nazwisk szlachty morawskiej, która za udział w bitwie pod Białą Górą została skazana na banicję i konfiskatę majątków. Z protokołu wynika, że po zwycięstwie pod Białą Górą cesarz Ferdynand II nakazał skonfiskować 153 majątki szlachty morawskiej, zabierając je dla komory cesarskiej, oddając zakonom lub nowo nobilitowanej szlachcie. Odnaleziony dokument jest cennym źródłem do badania dziejów czeskich. (oz)

ZAGROŻONY ZABYTEK

Z Plocka piszą nam:

Dzwonnica naszej katedry należy chyba do najstarszych i najpiękniejszych zabytków architektonicznych w Polsce. Początek jej budowy sięga wieku XII, powstała ona bowiem z baszty, wybudowanej za czasów Władysława Hermana i Bolesława Krzywoustego. Architektura jej dzięki kilkakrotnym przebudowom stanowi mieszaninę trzech stylów. Dolna część nosi charakter wybitnie romański; część środkowa utrzymana jest w późno-gotyckim stylu, a zakończenie powstało w epoce wczesnego baroku. Według podania, pod basztą znajduje się wejście do podziemnych korytarzy, stanowiących przejście pod Wisłą. Na wieży znajduje się do dziś chodzący zegar, który liczy sobie przeszło pięć wieków. W czasie wojny Niemcy zrabowali z dzwonnicy również, jak zegar, starożytny dzwon „Zygmunt”. Ze zrabowaniem tego dzwonu łączy się wydarzenie żywo w pamięci mieszkańców zachowane. Ludność, na wieść o zdejmo-waniu dzwonu, zebrała się tłumnie pod katedrą. Ludzie szemrali głośno, że świątokradców spotka kara boska. Wtem jeden z żołnierzy niemieckich spadł z wieży i zabił się na miejscu.

Obecnie stan starożytnej wieży przedstawia się niepokojąco. Wobec obsuwania się ziemi pod fundamentami, poczęły rysować się mury wieży. Wstawione w zagrożone miejsca szkiełka, tzw. majaki, zapękały. Jest to najlepszym sprawdzianem niebezpieczeństwa, jakie grozi wieży. W najbliższym czasie ma się zebrać komisja, która urzadzi, jakie należy przedsięwziąć środki ostrożności dla utrzymania cennego zabytku. (oz)

Książki nadesłane

Edward Klich: „Cygańszczyzna w „Chacie za wsią”. Kraszewskiego”. Warszawa. 1931. Odbitka z Prac Filologicznych. T. XV. część II.

Kornel Makuszyński: „Ze środy na piątek”. Z 7 ilustracjami i okładką M. Walentynowicza. Nakład Gebethnera i Wolfa, Warszawa.

MARKSIZM, TYCJAN I P. ŁUNACZARSKI

Pocztówki w komnatach carskich — Rembrandty dla burżujów? — „Dureń, syn durnia”, czyli pozostawiony pomnik — Dla propagandy kulturalnej — Nowe wydawnictwo sowieckie — Jest w tem haczyk — Żydek w Ermitażu — Biedny Leonardo nie żył w Sowietach!

Od czasu do czasu obiegają prasę europejską wieści o sprzedaży dzieł sztuki przez bolszewików. Fakty takie zazwyczaj komentowane bywają jako dowody wrogiego odnoszenia się władz sowieckich do sztuki i wyolbrzymiane w swem znaczeniu. I tak niedawno powstało larum, gdy sprzedawano za niską cenę w N. Yorku jakieś graty carskie. A przecież, kto widział n. p. mieszkanie ostatniego cara — 4 małe pokoiki bezcennego anstresolu, w olbrzymim i wspaniałym pałacu Gatchyńskim, — gdzie główną ozdobą pracowni carycy były straszliwe pod względem artystycznym widokówki od krewnych i znajomych, które przypinano w całym pokoju do tapet, ten będzie miał mniej więcej wyobrażenie, jakiej wartości być mogą tego rodzaju pamiatki, chytrze wciśkane naiwnym i gonącym za sensacją Amerykanom.

Słyszymy niekiedy także o sprzedaży z posiadania sowieckiego jakichś obiektów artystycznych o większej wartości, jak to stało się przed rokiem w Berlinie. Ale mogą sobie nasi sąsiedzi pozwolić na taką rozrzutność, odkąd po komunistycznym „skomasaowaniu” w swych muzeach państwowych bezcennych dzieł sztuki ze zbiorów... prywatnych, nie wiedzą, gdzie się pomieścić. Takie magazyny petersburskiego Ermitażu n. p. pękają wprost od nagromadzonych tam a zagrabionych zabytków, z pośród których wystawia się na widok publiczny tylko rzeczy najwyższej klasy.

To też nie zdziwiłbym się wcale, gdyby pewnego dnia gruchnęła po świecie wieść, że Sowiety wystawiają na licytację u burżujów kilka Rembrandtów. Mają ich w samym Leningradzie coś przeszło 50 i to nie byle jakich, gdy n. p. Berlin posiada tylko połowę tego, a zbioru państwowe w innych krajach jeszcze mniej. Sądzę jednak, że taka transakcja nie nastąpi, choćby tylko ze względu na prestige Sowietów w świecie kulturalnym.

Po rewolucji bolszewickiej opowiadano w Polsce o jakichś płótnach Tycjana, Rubensa itp., w które podobno zawijano paki, i stety podobno z nich nie zdołano uratować dla Polski z tego prostego powodu, że były to wymysły albo ludzi naiwnych, którzy jakieś stare bezwartościowe malowidła brali za coś nadzwyczajnego, albo też aferzystów, pragnących bohomazom nadać znaczenie wielkiej ceny, by je dobrze sprzedać. Natomiast faktem jest, że jak nie zniszczono ani w Moskwie ani w Petersburgu żadnych pomników o większym znaczeniu artystycznym (w Moskwie rewolucjonisci poobalali tylko dość lichy pomnik ostatnich carów, nie uszkodzili zaś zupełnie takich, jak Minina i Pożarskiego na Placu Czerwonym, a w Petersburgu pozostał nie tylko Piotr W. Falconeta, ale i Aleksander III Trubeckoj na swoim miejscu — ostatni pomnik coprawda opatrzono na cokole napisem rymowanym, nazywającym cara „durnim” i „synem durnia”), tak nie doznały uszczerbku wielkie zbiory w rodzaju moskiewskiego Muzeum Rumiancowa i Galerji Tretiakowskiej czy petersburskiego olbrzymiego Muzeum Aleksandra III i Ermitażu. Nawet mniejsze zbiory prywatne, jak słynne impresjonistów francuskich Morozowa i Szczukina w Moskwie, dziś naturalnie „upaństwowione”, zachowały się nienaruszone. Ermitaż zaś nawet powiększono, dołączając do niego, na pomieszczenie najlepszych dzieł, zabranych ich prywatnym właścicielom kilka wielkich sal sąsiadującego Pałacu Zimowego.

Obecnie przystępują Sowiety do kwintnego wydawnictwa z dziedziny historii sztuki. Doszedł mnie prospekt tej publikacji, której tytuł brzmić będzie: „Wyborne dzieła z muzeów sztuk pięknych w Z. S. S. R.”, a która ukazać się ma z tekstem francuskim i angielskim w szeregu albumów, zawierających po 50 barwnych reprodukcji, poza portretami w drzeworycie poszczegól-nych malarzy oraz licznymi rysunkami. Cena każdego albumu niestety wysoka, bo wynosi aż 30 dol. w subskrypcji. Kierownictwo artystyczne

objął prof. N. J. Piskarew, literackie A. Lunaczarski.

Będzie to więc praca propagandowa, która sfery naukowe i artystyczne oraz publiczność świata burżuazyjnego, przekonać ma do kultury Sowietów. Równocześnie zaś zaznacza się tu jakby jakiś NEP naukowy, jakby wbijanie klina w czysto marksistowską skrajną doktrynę materialistyczną Bolszewi, doktrynę jednakże, którą mimo wszystko i na tem polu pragnie się uratować nieskażoną, przynajmniej dla oka. Bo cóż może taka impreza bezpośrednio mieć wspólnego z piątleką, kolchozami itp.? Trzeba ją zatem w system ten jakoś wcisnąć.

Prospekt więc uzasadnia potrzebę takiej publikacji tem, że poznanie dzieł starych mistrzów staje się z dnia na dzień coraz bardziej konieczne ze względu na studia nad dawną sztuką, które przyczynić się mogą do rozwiązania przez artystów, licznych skomplikowanych zagadnień sztuki dzisiejszej. To też od zarania swego życia ma się z temi skarbnicami sztuki dawnej, nagromadzoną w znacjonalizowanych muzeach rosyjskich, zaznajamiać młodzież szkolną, dla której — także na prowincji — kosztowne to wydawnictwo w pierwszym rzędzie podobno jest przeznaczone.

Przecierajcie oczy, modernisci! Jakto? W czasach rewolucyjnych futurizmów, formizmów, dadaizmów europejskich sprzeniewierza się „rewolucyjna” sztuka najbardziej rewolucyjnego kraju artystycznej rewolucji Europy? Po programie A. C. H. R. U. nowy zwrot ku „burżujskim” Rafaelom, Tycjansom, Rembrandtom, ku Barbizonowi i impresjonizmowi?

Ale jest w tem wszystkim mały haczyk, który pozwala utrzymać się Marxowi na tronie i w tej zagrożonej dziedzinie. P. Lunaczarski podkreśla w swej przedmowie przedewszystkiem stosunki ekonomiczne i społeczne, które miały wpływać na kształtowanie się duchowe poszczególnych twórców. Na niebezpieczeństwo takiego stawiania kwestii zwrócił już uwagę M. Dvorak. Niewiele mam zaufania do p. Lunaczarskiego, choć „członka Akademii Z. S. S. R.”, ażeby trudne to zagadnienie rozwiązał, bez pomocy mota: „Cel uświęca środki”. Byleby się to nie stało sposobem owego żydka, który, oprowadzając jakąś szkołę po Ermitażu, w mojej obecności wobec dorastającej młodzieży piorunował na los zawistny, który nie pozwolił Leonardowi da Vinci żyć w błogosławionych stosunkach sowieckich, bo byłby on swą „Madonna Litta” namalował zgoła inaczej, jako kobietę z ludu, a nie jako strojnisię burżujską.

W każdym razie wydawnictwa sowieckiego należy oczekiwać z zainteresowaniem. Szkoda tylko, że takie drogie. Bo Muzeum Wielkopolskie, nie mające obecnie ani grosza na książki, nie nabydzie go z pewnością. „Piętnastoprocetowo okrojonego” historyka sztuki zaś na taki wydatek nie stać. A może jakiś mecenas.....? Ale prawda, ci wymarli!

Ks. dr. Szczesny Dettloff
Poznań.

Wystawa nowoczesnej sztuki francuskiej. Grupa artystów ukraińskich, pracujących w Paryżu, zamierza urządzić wystawę nowoczesnej sztuki francuskiej w muzeum ukraińskim we Lwowie. Na wystawie byłyby reprezentowane obrazy: Picassa, Deraina, Utrilla, Midiglianego, Chagalla, Brianchona, Oudota, h. Blanca i innych. Według projektów wystawa ma być otwarta w najbliższym czasie i ma potrwać dwa miesiące. (pz)

Pisma nadesłane

„Tęcza”. Nr. 34. Treść: J. Gutsche: „Uśmiech” — Inż. K. Temler: „Wykształcenie zawodowe rolnika” — y: „Profile życia” — X. J. Korzonkiewicz: „Ochrona przyrody” — Dr. M. Z. Arend: „Teary londyńskie latem” — W. Swinarski: „Wizyta w zakładach Forda” — Reutt-Witkowska: „Dożynki” — S. Szuman: „Treść czy forma” — R. Pollak: „Nieznany autograf Słowackiego” — Notatki — Światło — Powieść i nowela — Rozrywki umysłowe — Humor i satyra.

Zabobon w myślistwie

Z najskrajniejszą formą zabobonu, ujawniającą się w bałwochwalstwie, spokrewnione jest stosowanie środków nieproporcjonalnych, od Stwórcy w tym celu nie ustanowionych, dla osiągnięcia skutku, który żadną miarą nie może być od nich zależny. W czynnościach takich objawia się mniej lub więcej świadomy zamiar, komunikowania się z siłami nieczystymi, uciekania się do nich i zjednania sobie ich pomocy, czy to, aby przyszłość zbadać (wróżbiarstwo i różne jego odmiany), czy to, aby zdumiewających dziwów dokonać (czarodziejstwo), lub szkody wyrządzić (czarna magia), czy też wreszcie, aby niezwykle osiągnąć korzyści (szarlatanstwo).

Najbardziej zbliżony do ostatniej formy jest zabobon myśliwski, polegający na przesadnych wierzeniach, zwyczajach i praktykach, których rzekomo trzymać się trzeba, aby sobie zapewnić dobry wynik zabiegów łowieckich, lub zapobiec możliwym niepowodzeniom.

Zabobon myśliwski rozpowszechniony jest u wszystkich narodów świata, przyjmując oczywiście różne u różnych ludów formy. Form takich jest niezliczone mnóstwo, co nie wyklucza jednakże istnienia też wspólnych wszystkim narodom wierzeń zabobonnych, jak np. w istnienie smoków i wilkołaków, sięgające czasów zamierzchłych, kiedy potworne żyły zwierzęta, wobec których ludzie byli bezbroni, lub których olbrzymie szcztaki kostne napawały ich przerażeniem.

Nie jest też wykluczone, że łowcy w własnym interesie sami rozsiewali wieści o niesamowitych uroczyskach, zjawach, spotkaniach, aby odstraszyć ludzi od zwiedzania takich miejsc i zwierzyźnie zapewnić spokój. Wieści takie i opowiadania szły z ust do ust, olbrzymiały i przejmowały słuchaczy naiwnych trwoga — o co właśnie chodziło spryciarzom, wyzyskującym naiwność i bojaźliwość ludzką do swoich celów.

Z nieprzebranej ilości zabobonów myśliwskich przytoczyć można w szczupłych ramach artykułu dziennikarskiego niektóre tylko.

W okolicach górystych, gdzie koźce mają swoją ostoję, np. w Styrii, Karyntji, Tyrolu, Karpatach, znane są i ogólnie rozpowszechnione zabobonnie wierzenia w istnienie „Zładoroga”, czyli białego capa z złocistymi rogami. Ma on żyć gdzieś w stromych skałach czy niedostępnych urwiskach i cieszyć się szczególną opieką ruszałek górskich. Biada wysłiwemu, który do niego strzeli: śmiałka takiego czeka niewątpliwie rychła śmierć.

Na zabobonie tym najlepiej wychodzą białe koźce, bo bardzo długi żywot jest im zapewniony, gdyż nikt nie odważy się nastawać na ich życie — tak umysł górskich łowców zawojowane są zabobonem o „złotorogu” i jego nietykalności. Jeśli się zdarzy, że biała koźca legnie z rusznicy odważnego strzelca i przypadek zrządzi, że tenże rzeczywiście krótko potem schodzi ze świata, wtenczas przesąd świeżej doznaje podniety i pokutuje tem silniej w duszach mieszkańców gór. W byłym cesarskim zamku myśliwskim w Mürtzsteg czy Iszlu oglądać można pięknie wypchaną białą koźcę, którą ubił Rudolf, syn ces. Franciszka Józefa. Wiadomo powszechnie, że nieszczęśliwy strzelec zginął tragiczną śmiercią i to w rok niespełna po zdobyciu rzadkiego trofeum. Że taki zbieg okoliczności wpłynął niepomiernie na tem głębsze zakorzenienie się zabobonu, jest zrozumiałe. Można jednak powołującym się na to zdarzenie zwrócić uwagę na również niezaprze- czalny fakt, że znany z literatury łowieckiej myśliwy także ubił starego, białego capa, a żył po tym rzekomo nierozważnym czynie jeszcze 17 lat, chociaż towarzysze wyprawy nie winiszowali mu rzadkiej zdobyczy, tylko całkiem poważnie i otwarcie żalowali go, wylizując zasłyszane wypadki o rychłym zgonie nieszczęśliwów, którzy do białej koźcy dali ognia, i zapewniając uroczyście, że nie byłiby strzelali w żadnym razie, gdyby im była się zdarzyła sposobność taka.

Każdy wykształcony myśliwy wie, że w żołądku niektórych koźców znajduje się niestrawne części pokarmu, zbita i stwardniała, o kształcie kulistym i wielkości orzecha, oraz że w sercu koźce, koziorożców i jeleni znajduje się chrząstka w postaci małego krzyża. Otóż te części, jako też narogi, czyli serce, płuca i wątroba uchodzą za lekarstwo, któremu przypisywano jeszcze w XVII wieku, osobliwą siłę leczniczą, i winny były być w stanie su- szonym odstawione do głównych urzę-

dów łowczych. Chociaż rozporządzenia takie nie mają dzisiaj mocy obowiązującej, to przecież bynajmniej nie zniknął w wierzeniach ludu zabobon o szczególnej sile zbawczej wymienionych przedmiotów, podobnie jak o sadle świstaków, stroju bobrowym, bezoarze jelenim i mnóstwie innych części ciała zwierzęcego.

Sproszkowanemu rogowi koziorożca przypisywano właściwości wprost cudowne; używano zapewne proszku tego jako aphrodisiacum, podobnie jak omszonych jeszcze oręży jelenich w Azji Wschodniej.

Kto kulkę z żołądka kozicy nosił w kieszeni, zabezpieczony był od wszelkiego zła na ciele i duszy, a kto sam sobie ołowiane lał kule na pociski do strzelby, napelniał formę do połowy roztopionym ołowiem, kładł na to kawałek suszonej kulki koziej i potem dopiero resztę formy wypełniał ołowiem; takie bowiem pociski nigdy nie chybiały celu.

Przeciw zawrotom głowy za znakomity środek uchodził pierścionek z turkusem, może dla tego, że turkusy znaleźć można w najwyższych górach świata — w Himalajach — dostępnych tylko dla ludzi wolnych od smroku.

Łoś cierpi wedle mniemania ludowego na padaczkę, której się jednak pozbywa, skrobiąc się za uchem lewym tylnym badylem. Rzekoma ta siła uzdrawiająca racie łosiowych sprawiła, że używano ich w różny sposób jako medykament, wewnątrznie przez zażycie sporządzonego z nich proszku, zewnątrznie przez noszenie pierścionków, bransoletek lub łańcuszków z racie łosiowych. Dzisiaj jeszcze zawieszają w Anglii u szyi chorych na padaczkę dzieci takie łańcuszki. Zwraca uwagę, że także u Indian Ameryki Półn. istnieje zwyczaj nacierania uszu racią łosiową w celach leczniczych.

Prastare są zabobonne wierzenia sarmackie, według których niektórzy ludzie dowolnie przeistoczyć się mogą w wilka (wilkołaki). Grecy lekarze nazywali zdolność do takiej metamorfozy lykantropią, uważali ją za objaw patologiczny i byli zdania, że chorobą tą dotknięci wyją w nocy jak wilki. Podobnie Rzymianie nazywali tych, którzy potrafili przeobrazić się w wilka, versipelles (zmiennoskórni), i ten sam zabobon rozpowszechniony jest dzisiaj jeszcze w połudn. Azji i w Afryce z tą różnicą, że tam sobowtóry przyjmują postaci lwów, leopardów lub hien.

Przemiana na wilkołaka dokonuje się przez noszenie pasa lub koszuli z wilczej skóry. Wilkołak mógł wybierać znowu postać ludzką po siedmiu dniach, albo też dopiero po latach; zależało to od tego, czy jako wilk karmił się mięsem, albo od tego, czy odnalazł schowane odzienie, które nosił jako człowiek.

Prawdopodobnie i nasze powiedzenia: nie wywołuj wilka z lasu — lub: o wilku mowa, a wilk tuż — mają łączność z starym i rozpowszechnionym zabobonem o wilkołakach.

W roku 1685 wałęsało się w okolicy miasta Ansbach wilczyśko, które także kilkoro dzieci pożarło, lecz od przesądnej ludności uważane było nie za zwykłego wilka, tylko za wilkołaka. Tym wilkołakiem miał być zmarły burmistrz ansbachski, Michał Leicht, o którym krążyły niesamowite pogłoski, iż własnemu pogrzebowi przyglądał się przez szparę w dachu swojego domu. Udało się wreszcie zabić wilkołaka. Zawleczono jego kadłub przed sąd książęcy i powieszono go po długiej sesji sądowej na szubienicy, przyodziałwszy go w kostjum z złotego płótna, w maskę podobną z rysów do twarzy nieboszczyka burmistrza, w perukę kasztanową, i przyczepiwszy długą, siwą brodę w miejsce odciętej paszczki wilczej.

Historyczny ten fakt świadczy, jak głęboko w psychice ówczesnej zakorzeniony był zabobon.

Ażeby sen ich na stanowisku nie zmorzył, strzelcy tyrolscy używają następującego środka: wydłubują zabobon oczy, które owijają w mięso słowika i zaszywają w kawałek jeleniej skóry. Torebka taka, zawieszona u szyi, nietylko czyni strzelca odpornym przez kilka dni na sen, lecz udziela mu też niespożytej siły w wspinaniu się na szczyty.

Mnóstwo myśliwych uważa pazury rysie za wyborny środek przeciw czarom, zażegnaniom i różnym chorobom. Inni wracają do domu, gdy spotkają po drodze starą kobietę, lub gdy zgoła słyszą, życzenia szczęścia w zamierzonych łowach.

Ogromnie rozpowszechnione jest mniemanie, że można broń czyjąś za-

żegnać, i wymyślono najdziwniejsze środki, aby ją znowu z pod czarodziejkiej siły uwolnić. Jednym z takich środków jest proszek z witiolu i gumy, wsypany do dobrze wytartej lufy zaczarowanej broni. W kuchni na kotlinie trzeba rozpałić ogień, w który wrzuca się nawozu chlewnego i racie wołowe. Powstaje stąd duszący, smrodliwy dym, który, przechodząc przez lufę zażegnanej strzelby, łączy się z owym proszkiem i wywołuje tak straszne bóle u zażegnawca, że tenże głośno o pomoc wołać musi.

Ażeby skrócić mu mękę, rzuca się broń w płynącą wodę lub wysypuje się w lufę po strzale ów proszek i nalewa ostrego octu, poczem szczerle ją zatkać trzeba i postawić w kącie. Proszek trzeba fabrykować w czerwcu, kiedy słońce stoi w znaku lwa, poczem przez 4 tygodnie winien być wystawiony na gorące promienie słoneczne, zmielony w kamiennym młynku, wsypany w pudełeczko drewniane i przechowywany w miejscu nie za suchym, nie za wilgotnym, nie za zimnym, nie za ciepłym.

Takie i tym podobne brednie można wyczytać w książkach pisanych w XVIII wieku przez autorów skądinąd poważnych i na wysokim stojących poziomie duchowym.

Przed dzikami najlepiej zabezpieczyć się nosząc u szyi nożyce rakowe. Tłuszcz lwi jest pewną ochroną przed kłami i pazurami drapieżnych zwierząt.

Kto chce ściągnąć zwierzę do swojego rewiru, niech do nacynia z moczem doda sady, słonej wody z wymoczonych śledzi, soku z brzozy, leszczyny i osiki, kamfory, jeleniego ogona i soli kamiennej; niech zachowa mieszaninę tę przez dwa tygodnie w nacyniu nakrytem, poczem niech zakopie ją na głębokość piędzi w miejscu, gdzie ma się ściągnąć zwierzę. Lisw można zniewolić do kroczenia w ślad stóp myśliwego, gdy się sproszkowaną koniczyne zmiesza z lojem baranym i miodem w równych dawkach i tą maścią nasmaruje podeszwy butów.

Niesłychanie skomplikowane były przepisy o wyraźnym piętnie zabobonem, jak sporządzić niezawodne przynęty, trutki i tym podobne preparaty, oraz jak zastosować różne środki weterynarskie w leczeniu psów, koni i ptaków myśliwskich.

U ludów niecywilizowanych, u murzynów Afryki, Eskimosów Grenlandji, dzikich plemion północnej i środkowej Azji zabobon dominującą odgrywa rolę. Uderza, że częstokroć praktyki zabobonne tych plemion bardzo podobne są do przesądów panujących u nas; że wspomnę tylko o noszeniu amuletów, o przerywaniu łowów na widok czerwonołowej jaszczurki, o wykluczeniu z praktyki myśliwskiej pewnych dni, które łowcom przynoszą nieszczęście, o zachowaniu z obawy przed czarami głębokiej tajemnicy o miejscach, gdzie łowiec spodziewa się spotkać zwierzę, o przypisywaniu pici żeńskiej ujemnego wpływu na przebieg i wynik łowów, itp.

Jakkolwiek w naszych trzeźwych czasach mnóstwo starych praktyk zabobonnych zarzucono, to przecież nie mamy bynajmniej prawa przechodzić z uśmiechem politowania nad rzekomą wstecznością przodków naszych do porządku dziennego. Bardzo wielu myśliwych doby obecnej tkwi jeszcze po same uszy w przesadach i zabobonach — mniej może jaskrawych i rażących niż tamte, lecz zawsze śmiesznych i często wstydliwie tajonych.

Pax.

Niezwykłe szczęście norweskiego rybaka

Norweski marynarz Inbrigsten, właściciel statku do polowania na wieloryby może zwać się człowiekiem niezwykle szczęśliwym, i wobec ogólnego kryzysu, jaki nastąpił dla połujących na te morskie potwory, uchodzi słusznie za wybrańca losu wśród licznych bezrobotnych kolegów. Donoszą bowiem z Oslo, że w czasie swej ostatniej podróży, udało się Inbrigstenowi upolować wieloryba, którego wartość handlowa przekracza co najmniej stokrotnie wartość zwykłego potwora. Gdy bowiem z użytkowania wszelkich części składowych wieloryba wydobywa się zwykle równowartość około 20 tys. złotych, połów zdobyty przez Inbrigstena ocenia się na około 2 miliony zł. Upolowany przez niego wieloryb nie jest bynajmniej kolosalnych rozmiarów lub wyjątkowo tłusty, lecz gdy z niego wydobyto wnętrzności, znaleziono w żołądku żółtawy kamień, wagi około 100 kgr. Po zbadaniu, stwierdzono, że jest to najczystszy bursztyn, którego cena staje się coraz wyższą, ze względu na coraz rzadszą możliwość zdobywania go i obawy przed jego zupełnym zanikiem. S. E.

Radio a prasa w Bolszewji

Jak dziwnie może się ułożyć stosunek prasy do radja, o tem poucza przykład sowieckiej Rosji. Począwszy od godziny 12 w nocy moskiewska rozgłośnia i radjostacja Kominternu dyktują drukarniom rządowych dzienników treść porannego wydania. Ale w Rosji niema innych dzienników, prócz rządowych — to też cały kraj drukuje i czyta dosłownie to samo. Zapowiedź brzmi mniej więcej tak: „Allo! Tu radjo Moskwa. Dyktujemy polityczny artykuł wstępny. Popow nadaje feljeton, a rozgłośnia doświadcza — dział handlowy.”

Następnie padają słowa dyktanda, zapływanego na całym obszarze Rosji przez tysiące stenotypistów! To się dzieje w nocy, a już w trzy godziny po ukończeniu tego dyktanda każdy obywatel Z. S. R. R. zamieszkujący bądź Moskwę, bądź Kaługę, bądź Władywostok, bądź jakakolwiek inną odległą sybirską miejscinę, może już czytać równie nieprawdźliwie „oficjalne” wiadomości, zrodzone niejako w eterze.

Oto jak Sowiety potrafiły wykorzystać radjo, jako narzędzie skrajnej centralizacji.

Postępy techniki w Watykanie

Citta del Vaticano posiada swoją własną stację siły elektrycznej, doskonale zaprowadzony system telefonów miejskich, oraz najnowocześnie zbudowaną stację radjowa, urządzoną, jak wiadomo pod osobistym nadzorem Marconiego. Modernizacja taka ma być obecnie zastosowana i do dzwonów Katedry św. Piotra, które będą odtąd wprowadzone w ruch za pomocą elektryczności. Stacja elektryczna miasta Watykanu będzie dostarczała prądu, a dzwonnicy, którzy zawieszani u potężnych sznurów, wprawiali dotychczas w ruch wielkie dzwony, i którzy wytrwali na tem stanowisku po kilkadziesiąt lat, pójdą na emeryturę.

Wola Ojca św. jest, aby dzwony Watykanu słyszane były częściej, aniżeli się to dzieje dotychczas, a także, aby urządzano specjalne koncerty dzwonów. Nawet olbrzymi zwany „Campanone” (Dzwonisko), którego wyjątkowo głębokie tony, rozlegające się co wieczór, znane są wszystkim Włochom i wszystkim cudzoziemcom, weźmie udział w wykonaniu programu zaprojektowanego przez Ojca świętego. Czynniki już wszelkie przygotowania, potrzebne do modernizacji katedry św. Piotra.

Niespokojna dzielnica

O spokój i bezpieczeństwo w Gołęczynie i na Solaczu

Piszą nam z miasta:

W ostatnich czasach coraz częściej zdarzają się napady na przechodniów, którzy korzystając z pogody udają się na przechadzkę do lasku gołęczyńskiego. W okolicach tego lasku gromadzą się męty podmiejskie i, wierząc w swoją bezkarność, dopuszczają się na przechodniach ekscesów. Głośny był napad przed kilku tygodniami, kiedy to gromada podejrzanych osobników napadła troje ludzi, i pobila ich dotkliwie.

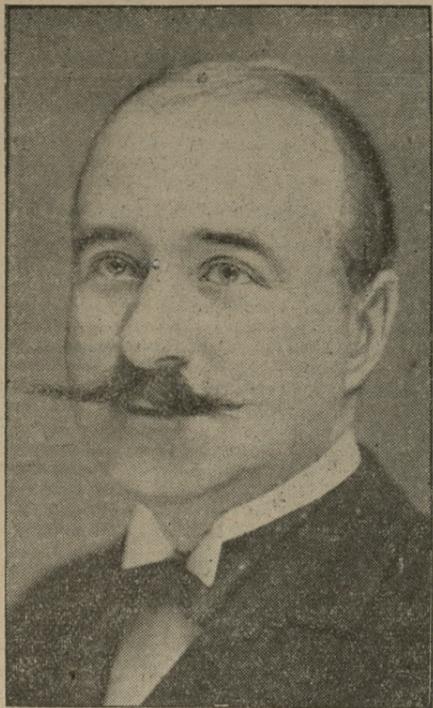
Ostatnio trzeba zanotować nowy wypadek, który miał miejsce na drodze gołęczyńskiej, a więc w miejscu dość uczęszczanym, w biały dzień. Oto grupa wyrostków obrzuciła kamieniami przechodniów, prowokując awanturę. Kilkunastu osobników rzuciło się na przechodnia, bijąc go do utraty przytomności i zadając rany w głowę. Zajęcie zlikwidować musiała policja i lekarz.

Również w Solaczu, z nastaniem wieczoru, jest się narażonym na zaczepki mętów, które zbierają się tu gromadnie.

Te coraz częściej powtarzające się zamieszki, zwłaszcza w Gołęczynie wywołują zrozumiałe zaniepokojenie mieszkańców tych okolic, oraz tych wszystkich, którzy po pracy pragną użyć wytchnienia w najbliższych parkach wycieczkowych Poznania. W ten sposób może dojść do tego, że parki te zaczną przycyć celowi, dla którego je założono, publiczność bowiem, zaniepokojona ciągłymi napadami, przestanie je odwiedzać.

Jest rzeczą niewątpliwą, że nasze władze bezpieczeństwa zlikwidują źródła owych niepokojów. Chodziłoby wszakże o to, ażeby „pacyfikacji” owych niespokojnych okolic dokonano jak najszybciej. W każdym pojedynczym wypadku powinna policja występować bardzo ostro — i dążyć jak najenergiczniej do przykładnego ukarania występku.

RODZICE — POLACY!
Front gospodarczy potrzebuje dzielnych bojowników.
Zgłaszajcie inteligentną młodzież do szkół zawodowych!

Nowy ambasador francuski w Berlinie p. François Poncet.

Po pogrzebie ś. p. Józefa Thomasa

Mosina, 23. 8. 1931.

Skromne mury małego miasteczka Mosiny święciły dziś wielkie święto, ale nie radości tylko smutku, bo ubył mu obywatel 88-letni p. Józef Thomas, który koniec życia swego chlubnego przepędził w tym małym grodzie. Żył nie tylko dla Mosiny, bo tylko resztę sił swoich, jakie mu starczyły u schyłku życia swego, poświęcił dla społeczeństwa Mosiny, ale zaranie swego długiego wieku poświęcił dla całej Ojczyzny. Jako leśnik wykształcony i rolnik pracował życie całe dla ludzi.

Jako młodzieniec zapisuje się do Komitetu powstania narodowego w r. 1863 z my-

ślą o odzyskaniu ojczyzny wolnej. Ale nie dane mu było długo pracować na tem polu. Nie upada jednak na duchu i idąc za prądem ówczesnym, widzi w odrodzeniu ludu i pracy dla ludu korzyść i przyszłość narodu. Jako jeden z pierwszych inicjatorów zakłada z drugimi pierwsze kółko rolnicze właściańskie w Dolsku, to pierwsze ogniwo tego wielkiego łańcucha kółek właściańskich, którego jubileusz 60-letni z dumą obchodziła w r. 1926 cała Wielkopolska, a które dało impuls do pracy nad ludem i dla ludu całemu narodowi.

To też jubileusz ten zapisał w chlubnej pamięci imię Józefa Thomasa jako pierwszego przodownika narodu, jako jednego z najdzielniejszych współpracowników śp. Maksymiljana patrona Jackowskiego Jego niezmierną pracę w krzewieniu oświaty ludu umiała ocenić Najjaśniejsza Rzeczpospolita. Oprócz honorowego obywatelstwa miasta Dolska, oprócz honorowego członkostwa kółek rolniczych zaszczycony został śp. Józef Thomas przez Prezydenta Rzeczypospolitej godnością rycerza orderu wskrzeszenia Rzeczypospolitej. Trzeba było widzieć radość i przejęcie się tego starca, stojącego nad trumną, gdy mu w imieniu Najjaśniejszej Rzeczypospolitej wręczono ten order, a przedstawiciele władzy, miasta, kościoła, bojowników o wolność, delegacji najrozmaitszych towarzystw towarzyszyli w tem święcie uroczystym. Łzy radości płynęły z oczu starca, bo doczekał się tego, czego pragnął w roku 1863 t. j. wolności ojczyzny, bo doczekał się plonu swej pracy w kółkach rolniczych, gdzie wykształciło się tylu dzielnych synów ojczyzny, którzy dla niej krew przelewali w roku cudu nad Wisłą.

Z dumą patrzyła rodzina na tego starca, który po tylu latach osiadł w tem małym mieście, by tu zakończyć piękne dni swego żywota. To też żałobne dzwony kościoła towarzyszyły temu poważnemu obchodowi pogrzebowemu, wzruszając serca licznie zebranego obywatelstwa i najrozmaitszych delegacji, między którymi i delegacji miasta Dolska nie zabrakło. Na czele zaś delegacji stanął wiceprezes zarządu kółek właściańskich p. hr. Lubieński, sławiac w bardzo pięknym przemówieniu imię i zasługi zmarłego dla kółek właściańskich i dla całego społeczeństwa. Jak kamień rzucony w wodę zatacza mały a potem coraz większy krąg, tak to dzieło ś. p. Józefa Thomasa z początku maleńkie zatoczyło tak wielki krąg, że dziś w nim zjednoczone całe właściaństwo. Umiałeś kochany Obywatelu być przyjacielem rodzi-

Reklamę gazetową

na terenie

Małopolski i Podola

rozpowszechnia korzystnie

Kurjer Lwowski

L w ó w, Zimorowicza 17.

ny, dzielnym pracownikiem na niwie ojczyźnej, myśmy uznawali tę pracę i żegnaliśmy Cię z całego serca prosząc Boga, a żeby ci ta ziemia, której doczekałeś się wolnej, i która Ci tyle okazała wdzięczności i uznania, była lekka. Śpij w spokoju. Twój przyjaciel J. P.

Ile osób wyemigrowało z Polski w ciągu ostatnich 12 lat.

Jak wynika z danych cyfrowych, opracowanych przez Główny Urząd Statystyczny, w okresie od 11 listopada 1918 roku do 1 stycznia 1931 r., wyemigrowało z Polski na stałe: do krajów europejskich 453.297, do krajów zamorskich — 441.806, ogółem 895.103 osoby.

RADJO

Programy radiofoniczne:

Środa, dnia 26 sierpnia 1931 r.

Poznań (335 m) godz. 7.15 gazeta poranna; godz. 13.05 koncert gramofonowy; godz. 14.00 komunikaty; godz. 18.00 koncert popołudniowy (transmisja z Warszawy); godz. 19.00 „Czy kapitalizm przeżył się?"; godz. 19.15 radjogawęda żołnierska; godz. 20.00 „Silva rerum"; godz. 20.30 koncert muzyki lekkiej. Wykonawcy: orkiestra 57 p. p. pod batutą por. Ant. Szalkowskiego, Wanda Krzyżanowska (sopran), Kajetan Kopczyński (baryton); godz. 22.00 sygnał czasu, komunikaty; godz. 22.30 muzyka taneczna (transmisja z Warszawy).

Warszawa (1412 m) godz. 12.10 muzyka gramofonowa; godz. 15.25 „Wśród książek"; godz. 16.00 dialog p. t. „Dzieci i zwierzęta"; godz. 16.15 feljeton p. t. „Powrót z

wakacyj"; godz. 16.30 muzyka gramofonowa; godz. 16.50 „Radjokronika"; godz. 17.15 muzyka gramofonowa; godz. 17.35 „Światło a zjawiska życiowe"; godz. 18.00 koncert Orkiestry Polskiego Radja; godz. 19.20 muzyka gramofonowa; godz. 19.40 skrzynka pocztowa rolnicza; godz. 20.15 koncert muzyki romantycznej z Doliny Szwajcarskiej; godz. 21.00 „Przygoda bojowca" — nowela; godz. 21.20 dalszy ciąg koncertu; godz. 22.00 feljeton p. t. „Poezja życia"; godz. 22.30 muzyka lekka i taneczna.

Programy zagraniczne. Koenigswusterhausen (1635 m) 12.05 i 14.00 gramofon, 16.00 koncert, 20.00 muzyka lekka; Budapeszt (550 m) 20.45 studowisko; Wiedeń (516 m) 20.45 muzyka ludowa, 22.15 muzyka lekka; Medjolan (501 m) 20.45 wieczór operetkowy; Rzym (441 m) 21.00 muzyka włoska.

SPORT

Lekka atletyka

Anglja — Włochy 83½ — 62½ pkt. Ze względu na spotkanie między państwowe Włochy — Polska w dniach 12 i 13 września w Poznaniu, podajemy wyniki spotkania odbytego w Stamford Bridge. 100 y: 1. Cohen (A) 10.2, 2. Toetti (W); 220 y: 1. Toetti 22.5, 2. Murdoch (A); 440 y: 1. Rampling (A) 48.8, 2. Hanlon (A); 880 y: 1. Hampson (A) 1:55.2, 2. Beccali (W); 1 mila: 1. Ellis (A) 4:17, 2. Thomas (A); 3 mile: 1. Burns (A) 14:36, 2. Romlin (W); 4×110 y: Anglja 44.6, 2. Włochy; skok w dal: 1. Maffei (W) 7.18, 2. Cortopassi (W) 7.15; skok w wyż: 1. Land (A) 1.85, 2. Turner (A) 1.825; o tyczce: 1. Ford (A) 3.65, 2. Innocenti (W) 3.46; oszczep: 1. Spazzali (W) 55.82, 2. Dominutti (W) 55.66; dysk: 1. Pridie (A) 41.10, 2. Pighi (W) 40.92 m.

48.59 mtr. w rzucie dyskiem osiągnął na zawodach w Strassburgu Węgier Madarasz, 2. Noel (Fr) 47.23 m. 3. Winter (Fr) 45.56 m.

Piłka nożna

Mistrz ligi śląskiej zdobył definitywnie K. S. „Naprzód" — Lipiny, do klasy A spadają „Policjny" K. S. i „Sturm" Bielsko.

Pływanie

Piłka wodna: Szwecja — Francja 4:4 (2:1), Niemcy — Belgja 3:3 (3:1). (Tel. wł. — ap).

Dnia 24 sierpnia rano, zasnął w Panu nagle, opatrzony Olejami św., nasz ukochany, najlepszy brat, ś. p.

Włodzimierz Kompf

przeżywszy lat 63. Ekspozycja zwłok z domu żaloby do kościoła Matki Boskiej odbędzie się w środę, dnia 26. bm., o godzinie 4.30. Nabożeństwo żałobne z wigiljami nazajutrz o godz. 9.30, poczem pogrzeb na cmentarz parafjalny.

W głębokim smutku pograżeni
rodzeństwo i rodzina.

Inowrocław, Solankowa 55.

dw 891

W poniedziałek, dnia 24 sierpnia 1931 r., o godz. 8.30 rano, zasnął w Bogu, opatrzony Sakramentami św., po długich i ciężkich cierpieniach nasz najdroższy, nigdy niezapomniany ojciec, teść, dziadek i wuj, ś. p.

Jan Gruszczyński

przeżywszy lat 80. Pogrzeb odbędzie się w czwartek, 27. bm., o godzinie 10-tej rano.

W głębokim i nieutulonym żalu
rodzina.

Raszków, Poznań, Daniszyn.

dw 889

W niedzielę, dnia 23 sierpnia r.b., o godz. 5 po południu, zmarł nagle na udar serca, pełniwszy do ostatniej chwili życia swoje obowiązki kapłańskie, opatrzony kilkakrotnie św. Sakramentami, ś. p.

ks. Leon Cymy

proboszcz parafji gryzińskiej

w 17 roku kapłaństwa. Ekspozycja zwłok do kościoła parafjalnego odbędzie się w Gryzynie w środę, dnia 26 sierpnia, o godz. 6 po południu.

Nabożeństwo żałobne nazajutrz w czwartek, o godz. 10.30 przed południem, poczem złożenie zwłok do grobu.

W ciężkim smutku pograżeni
ojciec i rodzina.

zw 10 621

Gryzyna, Gniezno, Poznań, Inowrocław.

Powózki oczekiwać będą na stacji w Racocie w dniu pogrzebu o godz. 9.30.

zw 10 621

Handlowca

sumiennego, obrotowego, możliwie z branży ogłoszeniowej i znającego teren gdański, z referencjami poważnymi, poszukujemy do naszego wydziału reklamy kolejowej do Gdańska. Reflektujemy na silę tylko wykwalifikowaną i bezwzględnie solidną. Posada stała. Wyczerpujące oferty do

„RUCH" S. A. w Poznaniu.

Wspólnik

czynny z kapitałem 10000 zł potrzebny zaraz do koncesjonowanego przedsiębiorstwa samochodowego w Poznaniu. Zgłoszenia do Kurjera Pozn. pod zw 10 625

Dnia 23. 8. 1931 r. zasnął w Bogu, po długich, lecz ciężkich cierpieniach, opatrzony Sakramentami św., mój najdroższy syn, brat, wuj i szwagier, ś. p.

Franciszek Kowalski

przeżywszy lat 33. Pogrzeb odbędzie się w środę, dnia 26 b. m. o godz. 5 po południu, z kaplicy ementalnej w Górczynie.

W ciężkim smutku pograżona
matka z rodziną.

zw 10 616

Przewielebnemu Księdzu Matuszczakowi, Tow. Sokół z Poznania oraz Tow. Sokół i Bractwu Kurkowemu z Gniewkowa, Gronu Koleżankom i Kolegom, Krewnym, Znajomym i Wszystkim udział biorącym w pogrzebie i nabożeństwie żałobnym, ś. p.

Kazimierza Skrobacznego

oraz za licznie ofiarowane wieńca, kwiaty i dowody współczucia, składają najserdeczniejsze

Bóg zapłać!

matka, żona z dziećmi i rodzina.

Pw 6 125-33,205

Zygmunt Rola-Różycki

aptekarz w Kraszewicach opatrzony Sakramentami św., po długich i ciężkich cierpieniach, zasnął w Bogu, dnia 22 sierpnia 1931 r. w Kraszewicach i tam został pochowany.

Wszystkim, którzy brali udział w tym smutnym obrzędzie składamy serdeczne

Bóg zapłać!

Żona i dzieci.

zw 10 620

Mereżkuje

plisuje, dekaturuje, haftuje, wszywa okrętkę terminowo, tanio. „Haftoplis", Stary Rynek 10 (wejście Kurzanoga obok f-my Czepezyński i Kruk). Pw 5 684-23.44

DOM narożnikowy

4-piętrowy, kawiarnia i restauracja, hurtownia piwa, z powodu choroby do sprzedania albo zamienię na mały za dopłatą. zw 10 617

Wojciech Burda,

Siemianowice (SL), 3 Maja 13-

Stanisław Nałęcz-Kobierzycki

podporucznik 58 Pułku Piechoty Wlkp.

po długich cierpieniach, zmarł tragicznie w dniu 24 sierpnia b. r. przeżywszy lat 30.

Wyprowadzenie zwłok z kostnicy szpitala Garnizonowego w Poznaniu na cmentarz wojskowy, nastąpi dnia 27 sierpnia o godz. 16.

W Zmarłym straciliśmy zacnego i kochanego kolegę, o którym pamięć długo żyć będzie wśród nas.

Dowódca i Korpus Oficerski

dw 894

58 p. p.

Wróciłem

Mieczysław Schulz

dentysta.

Stary Rynek 73, w Banku Przemysłowców, tel. 34-94.

rw 2454

Otworzyłem

kancelarię adwokacką
w Poznaniu, ul. 27 Grudnia 11, tel. 37-67

Bogusław Seydlitz
adwokat.

Pw 6143-33.217

młodszy ksiązkowy

do prowadzenia żurnalu oraz książek gospodarczych. — Zgłoszenia kierować pod zw 10 626 do Kurjera Poznańskiego.

Kilka

uczennic i uczniów handlowych z ukończoną Miejską Szkołą Handlową przyjmiemy **F. Lisiecki - Dom Konfekcyjny S. A.** Poznań, Stary Rynek 98/109. zw 10614

Od 1 października r. b. potrzebny

urzędnik gospodarczy

kawaler, tylko wytrawna siła, z wyższym wykształceniem rolniczym i kilkuletnią praktyką w intensywnych gospodarstwach, na osobny majątek 1600 morg, pod ogólną dyspozycję właściciela. Zgłoszenia z kopiami świadectw i referencjami do Kurjera Poznańskiego pod zw 10 622

Księgarza

solidnego, obrotowego, z referencjami poważnymi, obeznanego również z działem czasopism i materiałów pisemnych, jakoteż pracami biurowymi, z gwarancją większą, kawalera, znającego gruntownie język niemiecki, do Gdańska poszukujemy. Oferty z kopiami świadectw, podaniem danego wynagrodzenia do

nw 4 831

„RUCH“ S. A. w Poznaniu.

PRYWATNĄ SZKOŁĘ SPECJALNĄ

w zakresie 4 klas szkoły powszechnej dla dzieci opóźnionych w rozwoju umysłowym organizujemy nauczyciel-wychowawca z nowym rokiem szkolnym. Nauka oparta będzie przedewszystkiem na indywidualności dziecka. Należyta opieka, także lekarska, zapewniona. Zgłoszenia uczniów od 25 do 31 b. m. 10-12 i 2-5 Górna Wilda 42, m. 5, parter. Pw 6155-51.299

Dnia 27 sierpnia 1931 r. nastąpi poświęcenie i otwarcie

składu kolonialno-delikatesowego

pod firmą

Ignacy Liberowicz
św. Marcin 18. Tel. 28-55.

Skład będzie zaopatrzony stale w świeże i doborowe artykuły.

Polecając się łaskawym względem Szanowej Publiczności proszę o łaskawe poparcie. zw 10858

Ratunek dla skórno-chorych!

Krem na skórę „HEILWUNDER“ patent gdański Nr. 1919. Niezwykła kosmetyka do pielęgnacji skóry skutkuje z powodu swoich właściwości w rozpaczalnych wypadkach wszystkich liszajów nawet liszajów ropnych, ranach u nóg, egzemie, pryszczach, wyzłutach wszelkiego rodzaju, zerwonosci twarzy i nosa, odmrożeniach itd. Przy zamówieniach uprasza się o „użyteczności, swięte użycie“. Jeżeli bez skutku, zwrót pieniędzy. Cena 8,60 zł. Wysyłka za załoga. Przy wysyłce sumy zgóry, bez portorium. nw 4425

Chem. Kosm. Laboratorium „ROSSIN“ Gdańsk 7, Hundegasse 43.

Okazyjnie odstąpię mieszkanie komfortowe

5 pokoi wraz z meblami na b. korzystnych warunkach. Okolica poczatek ulicy Focha. Zgłoszenia do „Par“, Aleje Marcinkowskiego 11 pod nr. 56,300 Pw 6168-54.807

Zastępcy-podróżującego

na Wielkopolskę i Pomorze poszukuje hurtownia win. Piśmienne zgłoszenia „PAR“, Poznań, Aleje Marcinkowskiego 11 pod nr. 33,235 Pw 6153-33.236

Palacz egzaminowany

do natychmiastowego objęcia posady, znający się na prowadzeniu lokomobili leżącej, może się zgłosić. Zgłoszenia tylko piśmienne od zamieszkałych w Poznaniu do „PAR“, Aleje Marcinkowskiego 11, pod 34,15. Pw 6157-34,15

Pierwszorządnie urządzona

DROGERJA

w Inowrocławiu przy przynajmniej ulicy, obiekt ca 30 tys. zł przy minimalnej wpłacie na bardzo dogodnych warunkach, do sprzedania. zw 10618

Bracia RADECCY, Inowrocław, ul. Mikołaja 13

Wagi

do bydła używanej, w dobrym stanie, wzorcowanej, poszukuje majątność **Objezierze p. Oborniki.** zw 10512

MUNDURKI

szkolne poleca **S. Święcicki** Poznań-Bazar. dw 8-0

Kursy handlowe Stefana Kapałki

w Poznaniu, ul. Kochanowskiego 17 (dawn. Lwów i Bydgoszcz) przyjmują zapisy na nowe kursy handlowe od zaraz. Początek nauki dnia 4 września r. b. Prospekty wysyła się na żądanie bezpłatnie. zw 10 610

Szukam żony.

Kawaler w średnim wieku, Poznańczyk, posiadam 500 morgowy ślicznie położony majątek ziemski na Pomorzu. Panie 30-40 lat rzym.-kat. proszę o łaskawe nadesłanie ofert wyczerpujących pod każdym względem do Kurjera Pozn. pod zw 10 619. Dyskrecję zapewniam honorem.

UCHWAŁA. W sprawie spadkowej **Grzybowski** ustanawia się na wniosek z 1 czerwca 1931 r., zarząd spadku po myśli § 1975 k. c. Zarządca spadku mianuje się adwokata E. M. Komarnickiego z Poznania, ulica Gwarna 19. Poznań, dnia 18 sierpnia 1931. Sąd Grodzki. nw 5158

KONKURS

Rada Administracyjna Średzkiej Kolei Powiatowej ogłasza konkurs na stanowisko

dyrektora

Średzkiej Kolei Powiatowej. Warunki konkursu:

1. Obywatelstwo polskie.
2. Wiek nieprzekroczony 45 lat.
3. Nieskazitelną przeszłość.
4. Wykształcenie średnie.
5. Znajomość fachowa kolejnictwa udowodniona dokumentami.

Do stanowiska tego przywiązane są pobory VII wzgl. VI stopnia służb. urzędników państwowych, 15% dodatek komunalny i wolne mieszkanie.

Podania wraz z szczegółowym życiorysem należy wnieść do dnia 10 września 1931 r., na ręce niżej podpisanego. Przewodniczący

Rady Administracyjnej Średzkiej Kolei Powiatowej **Rożankowski**, starosta powiatowy. nw 5159

Liczba czyn.: 1. K. 1/31. **PRZETARG PRZYMUSOWY.** Nieruchomość położona w Grodzisku i w chwili uczynienia wzmianki o przetargu zapisana w księdze gruntowej Grodzisk, tom I, wykaz liczba 37 na imię małoletnich 1. Elzy, 2. Zeni, 3. Urszuli sióstr Szymańskich w Grodzisku jako współwłaścicieli do równych, idealnych części w stanie dnia 16 października 1931 r., o godzinie 9,30 przed południem, wystawiona zostanie na przetarg w niżej oznaczonym Sądzie, pokój nr. 20. Nieruchomość składa się z zabudowanego podwórza o obszarze niewymierzonym, wartości użytkowej 500 mk., nr. matrykuły 657, księga podatku budynkowego 31 a, b. Wzmiankę o przetargu zapisano w księdze gruntowej dnia 1 kwietnia 1931 r. Grodzisk, dnia 30 lipca 1931 r. Sąd Grodzki. nw 5157

2. K. 6/29. **PRZETARG PRZYMUSOWY.** Nieruchomość położona w Przeclawiu, powiat Oborniki i w chwili uczynienia wzmianki i przetargu zapisana w księdze gruntowej Przeclaw wykaz liczba 30 na imię rolnika Ignacego Galasia w Przeclawiu zostanie celem rozdziału wspólności spadkowej dnia 17 października 1931 r., o godz. 10 przed południem, wystawiona na przetarg w niżej oznaczonym Sądzie, pokój nr. 5. Nieruchomość składa się z domu mieszkalnego z podwórzem i ogrodem, stajni, obory, stodoły, świniarń, wozowni, szopy do narzędzi rolniczych i roli o powierzchni 18,32,76 ha. o 67,83 tir. czystego dochodu gruntowego i 135 mk. wartości użytkowej budynków. Artykuł matrykuły 30, księga podatku budynkowego: 41. Wzmiankę o przetargu zapisano w księdze gruntowej dnia 3 lutego 1930 r. Oborniki, dnia 27 lipca 1931. Sąd Grodzki. nw 5156

OGŁOSZENIA DROBNE

Ogłoszenia wśród drobnych:
1-linowy milimetr 60 groszy

Znak oferty (naprzykład: n 2395, z 21205, d 1811 i t. d. = 1 słowo.

Drobne ogłoszenia przyjmuje się do godziny 10.

1 SPRZEDAŻE

Lokomobila

Magistrat m. Jarocina sprzedaje lokomobile „Badenia“ ciśnienie robocze 6 atm kg cm². Rogalski, burmistrz. dw 882

Gramofony — Płyty Przybory

sprzedają po najniższych cenach. Feliks Bałoj. Woźna 12. Pw 5 909-33.45

Piekarnia cukiernia

dosć dobrze prosperująca, w powiatowym mieście przy głównej ulicy zaraz na dogodnych warunkach do odstąpienia. Zgłoszenia do Kurjera Pozn. zw 53 026

Rabka

Zdrój Willa murowana — pensjonat 10 pokoi pełne urządzenie pensjonatowe do sprzedania za 55 000 zł. Zgłoszenia „Orbis“ — Rabka. nw 5130

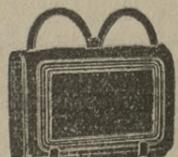
Maszynę

walzkowa „Underwood“ nowa do pisania oraz dwie inne z powodu zwinięcia kancelarii sprzedam. Oferty Kurjer Poznański zw 53 230

Maszynę

krawiecką dobrze utrzymaną tania sprzedam. Chlebowski, Dąbrowskiego 71. zw 53 062

Torby i teki

szkolne, płócienne i skórzane własnej fabrykacji poleca po cenach najniższych hurtownie i detalicznie W. Stefański, Poznań Stary Rynek 54, nw 4 829

„Centrala mebli“

Swarzędz poleca meble po cenach niskich. Wielki wybór. Pw 5703-30.35

Meble kuchenne

po bajecznie taniej cenie sprzedaje Jan Konecki, Piaskowa 3. Wytwornia mebli kuchennych. zw 52 477

Mleczarnia i serownia

w dobrej okolicy blisko Poznania z powodu śmierci właściciela zaraz do sprzedania. Oferty Kurjer Poznański zw 53 297

Nowo wybudowana

willa dwa razy 3 pokoje z kuchnią i domek gospodarczy korzystnie sprzedam. cena 15 000 Strzeszynko, naprzeciw wyścigów konnych. Oferty Kurjer Poznański zw 53 284

Sprzedam

maszynę do wierzcenia dziur. — „Elifera“. Oferty Kurjer Poznański zw 53 281

Meble

używane oraz inne przedmioty sprzedaje i kupuje Poznański Dom Komisowy. Dominikańska 3 telefon 24-42. Pw 11 540

Meble

biurowe, szafy, stoly, regaly do akt, rozmaite przedmioty biurowe sprzedam. Oferty Kurjer Poznański zw 53 279

Urządzenie

hotelu: łóżka, kanapy, szesławowe stoly, poduszki, Składowa 4 (podwórze), 4 do 6. zw 53 391

Desek

heblowanych 1700 mtr. kw. 25 mm grubości używanych dobrym stanie sprzedam. Ceny i oferty Kurjer Poznański zw 533 336

Drogerje

w Poznaniu większa zaprowadzona przy przynajmniej ulicy sprzedam. Wpłaty najmniej czterdzieści tysięcy gotówką. Oferty Kurjer Poznański zw 53 355

Gospodarstwo

96 morg ziemia pszenno-żytnia, inwentarzem żywym i martwym, pełne żniwa, cena 42 000 sprzedam Wyka, Mała, poczta Kiekrz. zw 53 257

Skład

św. Marcin 78, urządzenie sprzedam tania. Liebek. zw 53 343

Młynek

uniwersalny mieli wszystko na mył 150-260 kg na godzinę sprzedam. Telefon 71-77. zw 53 261

Osadę

15 morg dobrej ziemi i zabudowaniem, szosa, kolej w miejscu 5 km od miasta nadająca się dla emerytów sprzedam. Szczepankowo, pow. Szamotuły Króliczak. zw 53 308

Winda

reczna z koszem z parteru na piętro na sprzedaż. Oferty Kurjer Poznański zw 53 378

Piec

kuchenny sprzedam. Restauracja Dąbrowskiego 79. zw 53 314

Skład

cukierni, dużym mieszkaniem sprzedam lub zamienię na większe mieszkanie, dopłata. Adres Kurjer Poznański zw 53 903

Wózek

sportowy aliklowy, gramofon szafkowy sprzedam. Ozerwiński, Cytadela. zw 53 299

Folwarczek prywatny

około 150 morg, bonitacja 4 marki z morgi, 2½ km od dworca i miasta, budynki I klasy, 8 koni, 20 bydła, w tem 14 dojnych krów, dużo świń i drobiu, z pełnym żniwem, hipoteka niewypowiedziana na kilkanaście lat, sprzedam lub zamienię na dom odpowiedni. Zgłoszenia Kurjer Poznański zw 53 422

Koń

na sprzedaż. Śronek, 1,68 wysokości. Bóznicza 15, I. lewo. rw 2 456

Pianino

zagrancane, eleganckie, zupełnie nowe, sprzedam. Niegolewskich 10, II, prawo. zw 58 474

Pianino

zgraniczne dobrej marki i biurko okazjnie. Półwiejska 22, parter, prawo. zw 53 461

Samochód

Berliet, nowe opony, 5 extra, starter i światło elektr. Za 1400 zł. Podwozie Mercedes. Nadaje się na ciężarówkę tania. Zalewski, Poznań, Matejki 60. zw 53 460

Tokarnia

1½ metra dług., mało używana. Motor 3 K. M., 220 Volt. Sprzedam tania. Zalewski, Poznań, Matejki 60. zw 53 459

Powóz

kryty, bardzo dobrze utrzymany, na sprzedaż. Probostwo Budzyn pow. Chodzież. nw 5 213

Lokal

w śródmieściu z oddzielną sprzedażą butelkową korzystnie do odstąpienia. Zgłoszenia Kurjer Poznański zw 51 810

Willa

siedmiopokojowa z dużym ogrodem przy Poznaniu — tania na sprzedaż. Adres Kurjer Poznański zw 53 492

Rower
nowy męski i damski tania sprzedam. Słowackiego 48, II, prawo jw 1 308

Warsztat
emaljowania sprzedam 2 500 zł lub wydzierżawie 80 zł miesięcznie. Kurjer Poznański zdw 53 367

Jadalnię
dobowa, bogato rzeźbiona, bardzo tania. Stolarska, Bukowska 9, zdw 53 494

Teki płócienne 1,50
Teki skórzane 7,50
Torby szkolne 2,90
Piórniki 1,85
Wiktor Czysty, Poznań, Plac Wolności 5 — Szkolna 11, Pw 5911-33.61

Wózek
dziecięcy tania sprzedam, Łukaszczyca 28, parter, zdw 53 557

Skład
kolonialny, dobrze prosperujący, towarami, mieszkaniem do sprzedania. Adres Kurjer Poznański zdw 53 556

Wysprzedaż Futra damskie
czarne żrebec, brąz, od 450 zł, sealowe 300, biłretowe 300, krety 300, piżmowce jasne, ciemne 650, blamy pod futra męskie, damskie 60, wydry brąz, czarne 200, lisy srebrne 300, inne lisy 60 i kilka tysięcy skór na obisy od 5 zł poleca skład futer Poznań, Aleje Marcinkowskiego 15, Bracia Milscy, nw 5 220

Sprzedam
kolonialne z mieszkaniem, towarami, Adres Kurjer Poznański zdw 53 574

Samochód
Chevrolet 1927, w dobrym stanie, za 1 400 zł na sprzedaż, Chwałiszewo 74, mieszka 10, zdw 53 571

Hurtownia Porcelany
Wroniecka 24, podwórze, poleca się każdemu na tani zakup prezentów alonakowych — mosiężnych — srebrzonych — porcelanowych — szklanych — fajansowych. Tamże szklanki tylko 0,10, sioje zamykane 0,75, Serwisy kawowe, porcelana 8,50, Serwisy obiadowe porcelana 39, zdw 53 569

Parcela
narożnikowa 2434 kw. metrów w pieknie i korzystnym położeniu w Starolecie, ziemia I. klasy, odstepie w całości lub połowie. — Adres wskaze Kurjer Poznański zdw 53 514

3,90 prima Bemberg
jedwab do prania 1,50, prima 2,25, golfy damskie od 4,50, dziecięce od 1,50, berety czeskie od 1,40, pulowery męskie od 4,50, czapki sportowe 1,75, skarpety 38 gr, mocne 48 gr, jedwabne 95 gr, eleganskie 1,50, Warszawski Skład Fabryczny Jadwiga Podbielska, Wielkie Garbary 40, naprzeciw Wodnej, zdw 53 544

Sprzedam
parcelę 1 950 tania przy ul. Dąbrowskiego, Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 53 581

Dom
Poznań, dochód 4 000, cena 28 000, wplata 15 000, Jaskiewicz, Fredry 6, zdw 53 588

4,50 parasol
mocny, modny 5,75, jedwabny elegancki 11,50, toreбки damskie skórkowa 3,75, nowości 6,75, biżuteria, garsonki, swetry, fartuchy damskie, dziecięce wyprzedajemy całkowicie za bezcen, Warszawski Skład Fabryczny, Jadwiga Podbielska, Wielkie Garbary 40, naprzeciw Wodnej, zdw 53 543

Maszyna
do pisania tania do sprzedania, Mickiewicza 9, m. 5, zdw 53 597

Krzesło
dziecięce na sprzedaż, Gen. Prądzyńskiego 47, mieszkanie 37, zdw 53 608

Sypialnię
używana, dobrze utrzymana sprzedam, Adres Kurjer Poznański zdw 53 607

Klubowy
garnitur elegancki, jak nowy, sprzedam 210, Lewicki, Grobla 4, I, zdw 53 611

Skład
kolonialny, dobrze prosperujący, towarami, mieszkaniem do sprzedania, Adres Kurjer Poznański zdw 53 604

5 KUFNA

Piekarni
dobrze prosperującej poszukuje, Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 53 609

Dom
rentujący się, nowoczesnie budowany, może być rodzaj willi, 3 do 4 mieszkania kupię, Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 53 027

Samochód
używany, mały, 3 lub 4 osobowy kupię tania, Oferty Kurjer Poznański zdw 53 179

2 opony
730x130 2 ózka żelazne ewentl. stolikami dywan, bibliotekę dobrze utrzymane kupię, Oferty spiesznie Kurjer Poznański zdw 53 201

Pieska
półrocznego, rasowego ratlerka lub foksteriera niedrogo kupię, Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 53 295

Kupię
skład papieru, Oferty „Par”, — Aleje Marcinkowskiego pod 33.201 Pw 6111-33.201

Kasę National
większą kupię, Kowalski, Gdynia Dworzec, nw 4948

Kupię
za gotówkę pianino dobrej marki i tylko w dobrym stanie, Oferty Kurjer Poznański zdw 53 293

Skład
kapeluszy damskich lub krótkich towarów kupię, Oferty Kurjer Poznański zdw 53 287

Kupię
dom lub willę 2—3 mieszkaniową w Poznaniu, wplata 15 000 zł, — Agenci wykluczeni, Oferty Kurjer Poznański zdw 53 283

Kupię
futro damskie Oferty Kurjer Poznański zdw 53 274

Ryflarkę
używaną nowszego typu do ryfowania walcy młynskich kupię, Oferty do Kurjera Poznańskiego zdw 53 273

Skład
cukierków lub próżnego ruchliwej ulicy poszukuje Oferty Kurjer Poznański zdw 53 351

Składu
kolonialnego mniejszego w Poznaniu, Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdw 53 347

Magiel
używany kupię, Oferty Kurjer Poznański zdw 53 290

Pianino
zaraz kupię, Oferty, cena Kurjer Poznański zdw 53 323

Motor
2 cylindrowy skrzynka biegów — najchętniej marki „Indian” Oferty Kurjer Poznański zdw 53 374

Poszukujemy
2 ton, ciężarówkę nowoczesnego Forda, Oferty Kurjer Poznański zdw 53 313

Ogródek
działkowy, Jeżyce, kupię, Oferty, cena Kurjer Poznański jw 1 303

Kupię
większą ilość siana, koniczyny i owsa, Oferty z próbkami pod „Gotówka” do biura inseratów Rudolf Pszczółka, Cieszyn, Śląsk, nw 5 217

Polne kamienie
rozmiarów średnich i wielkich kupię, Marian Andrzejewski, Poznań, Plac Wolności 11, zdw 53 522/23

Dom
składem rola kupię, Kurjer Poznański zdw 53 069/4

Magiel
używany, dobrym stanie, kupię, Oferty Kurjer Pozn. zdw 53 566

6 KAMIENICE

Kamienica
w śródmieściu dochód 6 000 zł, cena 52 000 zł, wplata 35 000 zł, sprzedaje Zielke, Gen. Umińskiego 7b, zdw 52 204

Kupię
willę kilkopokojową słoneczną, sucha, ogrodem, centrum, gotówką, Oferty Kurjer Poznański zdw 53 379

Pewna lokata
Sprzedam swoje domy w Krotoszynie, Dom II, piętrowy za 42 tys, Dom part. z 2 składami 30 tys, 2 domy z ogrodem 55 000 — Zgłoszenia Kurjer Poznański dw 896

Zamienię
lub sprzedam kamienicę komfortową w Poznaniu, dochód roczny 20 000 zł, cena 170 000, na mniejszą kamienicę za dopłatą, „Kraakus”, Poznań, Pocztowa 30, zdw 53 432

7 PIENIĄDZ

Mając 3—4 000 dol.
gotówki poszukuje czynnego udziału w rentownym przedsiębiorstwie kupna składu, lub innego przedsiębiorstwa, Oferty do Kurjera Poznańskiego pod zdw 52 970

Dobra lokata pieniędzy
Sprzedam hipotekę na 11 000 dolarów na majątku ziemskim, zupełnie pewną i z wszelkimi gwarancjami, Oferty do Kurjera Poznańskiego pod zdw 53 423

1 000 — 1 500 zł
poszukuje do wspólnej sprzedaży wódek i likierów w dobrze prosperującym interesie, Gwarancja zapewniona, Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 53 443

Sklep
posiadam branży galanteryjno-skrzanej, przyjmuję współnika lub sprzedam, Warszawa, Grodzki, Grzybowska 30, nw 5 214

5 000 dolarów
oddam po 12% na I. miejsce, — Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 53 505

1 500 zł
pożyczki potrzebuje zaraz, zastaw nieruchomości, Oferty Kurjer Poznański rw 2 460

800 zł
dam mieszkanie i zajęcie, Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdw 53 535

8 DO WYNAJĘCIA

Mieszkanie
6 pokojowe, komfortowe zaraz, — Adres Kurjer Poznański zdw 53 206

Trzypokojowe
komfortowe, dwupokojowe kuchnia, wszystkie parterowe od właściciela za dwurocznym czynszem zgóry do wydzierżawienia, Zgłoszenia: Łukaszczyca 18, przy Ryńku Łazarskim zdw 53 305

Mieszkanie
1—2 pokoje kuchnia gospodarska, Adres Kurjer Poznański zdw 53 350

Mosina
dwupokojowe kuchnia, Schildknecht, Za Strzelnicą, zdw 53 332

Mieszkanie
6 pokojowe, III, piętro, Fr. Ratajczaka 31, Wiadomość tamże, zdw 53 339

Mieszkanie
trzypokojowe z łazienką, elektrycznością, wodociągami, z powodu wyjazdu zaraz do wynajęcia, Zgłoszenia Poznań-Winiary, św. Leonarda 1a, u stróża, zdw 53 369

Mieszkanie
pokój kuchnie wynajmie gospodarz, Jeżycka 26 zdw 53 201

3 pokoje
kuchnie z meblami za zgodą gospodarza Adres wskaze Kurjer Poznański zdw 53 453

2 pokoje
kuchnia, czynsz zgóry odda gospodarz, Długa 3, zdw 53 397

3
pokoje częściowo z meblami tania oddam, dzierżawa 80, — Łazarz, M. Pocha 25, Kania, zdw 53 404

Pięciopokojowe
komfortowe wolne, — Czarniecki, Ratajczaka 13, zdw 53 551

Wieleń
wynajmie 4 pokoje kuchnia, komfort, 50 złotych, Oferty Kurjer Poznański zdw 53 562

Mieszkanie
sześciopokojowe kuchnia, łazienka (Fr. Ratajczaka), czteropokojowe, łazienka (Łazarz), czynsz rok zgóry, dwupokojowe kuchnia, łazienka (Jeżyce) czynsz 50 złotych korzystnie odstąpi „Pawilon” Marszałka Focha 15, zdw 53 508

1 500 zł
pokój kuchnia 4 letnia dzierżawa przy tramwaju Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 53 536

Trzypokojowe
dom ogrodowy, III, piętro, od gospodarza śródmieście, odnowione, do wynajęcia Czyn dwuletni, — Oferty Kurjer Pozn. zdw 53 600

9 SZUKA MIESZK.

Poszukuję
3 pokojowe mieszkanie wprost od gospodarza, Stary Rynek, śródmieście lub Jeżyce, Oferty Kurjer Pozn. zdw 52 991

Pokoju
kuchnia wprost od gospodarza możliwe śródmieście, Dzierżawy do 40 zł zaplatac rok zgóry, Oferty Kurjer Poznański zdw 53 290

Próżnego
pokoju ewentl. z kuchnią wprost od gospodarza poszukuje młode bezdzietne małżeństwo, Oferty z podaniem czynszu Kurjer Poznański zdw 53 362

Bezdzielne
małżeństwo poszukuje portjeterstwa, Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 53 324

2 pokoi
z kuchnią poszukuje zaraz przy Solaczu, Winiarach lub linii 9, czynsz zgóry Oferty Kurjer Poznański zdw 53 322

Mieszkanie
2—3 pokojowe komfortowe słoneczne, plac czynsz zgóry 3 lata Oferty Kurjer Poznański zdw 53 332

10 000
i więcej dam na I. hipotekę gospodarzowi za słoneczne, małe komfortowe mieszkanie w lepszej dzielnicy, Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 53 331

1—2
z kuchnią od gospodarza, centrum do II, ewentualnie rok zgóry, — Kurjer Poznański zdw 52 984

3 pokojowe
mieszkanie słoneczne, piętrowe, okolica Matejki, opary poszukuje, Pośredników wykluczam, Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 53 439

Pokoju
kuchni poszukuje, dzierżawa zgóry, Oferty Kurjer Pozn. zdw 53 420

1 lub 2
pokoi próżnych, ewentualnie częściowo meblę szuka spokojne małżeństwo do 50 zł, — Zgłoszenia do Kurjera Pozn. zdw 53 501

Poszukuję
5, ewentualnie 4 pokojowego mieszkanie nie wyżej II, pietra w śródmieściu, wprost od gospodarza za ewentualną pożyczkę hipoteczną lub czynszem zgóry, — Pośrednicy wykluczeni, Oferty Kurjer Poznański rw 2 446

Mieszkania
4—5 pokojowego, komfortowego w dobrej zdrowej dzielnicy poszukuje się od 1 listopada lub później, Oferty Kurjer Pozn. zdw 53 476

Wdowa
z córką szuka 1 pokoju z kuchnią za dzierżawą miesięczną, Oferty Kurjer Poznański dw 876

Mieszkania
3—5 pokojowego, meble, bez, poszukuje, Oferty Kurjer Poznański zdw 53 553

Mieszkania
poszukuje 2—3 pokojowego, Oferty warunkami Kurjer Poznański zdw 53 609

10 ZAMIANA MIESZKANIA

Skład
kawy i cukrów na prowincji w pełnym biegu z mieszkaniem zamieniam na 2 pokoje i kuchnię w Poznaniu z dopłatą do przedsiębiorstwa Egzystencja zapewniona, Oferty Kurjer Poznański zdw 53 401

Zamiana
Katowice Poznań, Mam 5 pokojowe mieszkanie w Katowicach, zamieniam na równe w Poznaniu, Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 53 489

11 POKOJE UMEBL.

Elegancko
umeblowany pokój z wszelkimi wygodami i dogodnościami z całodziennym utrzymaniem lub bez, zaraz do wynajęcia, Słowackiego 37 wysoki parter, lewo, mieszkanie 2, zdw 52 933

Dwa
pokoje ładne 2—4 osobom, elektryczność, Wielka 8, m. 10, narożnik Szewskiej, zdw 53 193

Pokój
słoneczny balkonowy dobrze umeblowany, wynajmie od 1, 9, Mickiewicza 7, m. 9, zdw 52 257

Pokój
2 osobom duży słoneczny wynajmie zaraz lub 1, 9, Mickiewicza 7, m. 9, zdw 53 260

Przyjmę
panienki z zamożnych domów na mieszkanie wraz z całym utrzymaniem Opieka zapewniona, — Zgłoszenia od 26, ul. Gwarna 11, mieszkanie 5 telefon 5255, zdw 52 517

Panienki
tylko dobrego domu przyjmę utrzymaniem blisko Urszulanek i Dąbrowskiej, Młyńska 2, m. 12 — Nyry'owa, zdw 52 281

2 pokoje
ładne na biuro lub mieszkanie dla lepszego pana, elektryczność, telefon, św. Marcina 5, m. 13, zdw 52 324

Pokój
telefonem dla pana, Matejki 65, I, lewo, zdw 52 323

Pokój
umeblowany wygodami, telefonem wolny, Poznańska 49, I, willa obok Mickiewicza, zdw 53 289

Dwuosobowy
(łazienka, telefon), Słowackiego 21, III, zdw 53 288

Pokój
wejście klatki schodowej, elektryczność, Górna Wilda 42, mieszkanie 9, zdw 53 296

Studentów
z całym utrzymaniem Matejki-go 31, mieszkanie 3 parter, zdw 53 357

Pokój
elektryczność, tania wynajmie, początek Jeżyc, Adres Kurjer Poznański zdw 53 354

Dwuosobowy
elektryczność, Wierzbicę 51, mieszkanie 2, zdw 53 373

1 lub 2
pokoje wynajmie Jeżycka 45, m. 9 zdw 53 254

Jasna 12
I, lewo, frontowy, fortepianem, zdw 53 320

Pokój
elektryczność, Łazarz, Kossaka 21, narożnik Wyspiańskiego, mieszkanie 4 zdw 53 319

Ładny
duży jasny pokój oraz mały wynajmie Riemer, Wilda, Dolina 2 zdw 53 331

Panience
pokój wynajmie, Skarbowska 17, podwórze, IV, ptr, zdw 53 341

Pokój
umeblowany z elektrycznością wynajmie panu, Czajca 2, II, prawo, zdw 54 340

Kochanowskiego
1, pokój, elektryczność, osobne wejście 1—2 panom, III, lewo, zdw 53 338

Pokój
3 osoby utrzymaniem dobrem, — Wielkie Garbary 18, mieszkanie 4, zdw 53 360

2
komfortowe względnie kuchnia, Ratajczaka 29, m. 8 zdw 53 376

Dwom
panom zaraz, Wierzbicę 39 a, m. 16 zdw 52 329

Frontowy
(elektr.) od 1, dla 2 panów tania, Marszałka Focha 41 mieszkanie zdw 53 301

Centrum
pokój dobrze umeblowany, elektryczność, łazienka, wynajmie, — Aleje Marcinkowskiego 17, I, prawo zdw 53 070

Czyste
2 pokoje razem lub oddzielnie, — Maleckiego 26, II, zdw 53 302

Pokój
dla 2 gimnazj z dobrym utrzymaniem, troskliwa opieka (pomoc w nauce), Plac Nowowiejski 10 b, mieszkanie 4, zdw 53 107

Jedno - dwuosobowy
Wozna 14 b, mieszkanie 19, zdw 53 419

Pokój
wynajmie, Kopernika 8, parter, lewo, zdw 53 415

Eleganckie
dwa, jeden, ewentualnie małżeństwu, kuchnia, Ogrodowa 15, mieszkanie 5 zdw 53 414

Wspólny
pokój panience, Młyńska 3, III, zdw 53 408

Gimnazjastów
lub panienki z utrzymaniem, opieką i pomocą w nauce 1 90 przyjmie, Wielkie Garbary 53, mieszkanie 8, zdw 53 407

Pokój
Grobła 19, I, prawo, zdw 53 454

Kulturalnym
na urzędach czysty, spokojny, umeblowany, św. Marcina 4, II, piętro, lewo, zdw 53 450

Klatki
schodowej umeblowany panu, — Krasieńskiego 1, parter, zdw 53 449

Gimnazjastów
przyjmie na stancje, Troskliwa opieka, Pomoc w naukach, — Nieclegwskich 4, II, Łazarz, zdw 53 384

Pokój
3 gimnazjastów (studentów) utrzymaniem, bez, Strzelecka 2, III, 6, zdw 53 383

Osobnem
wejściem, czysty, ładny, dla 2 pań wolny zaraz, Poznańska 43, mieszkanie 8, zdw 53 390

Z klatki
schodowej solidny pokój, św. Marcina 64, dom środkowy III, prawo, zdw 53 389

Niekrepujący
Mostowa 30, parter, prawo, zdw 53 399

Pokój
do wynajęcia Franciszka Ratajczaka 11a, 7 wejście, Kalużna, zdw 53 395

Pokój
osobnem wejściem panu zaraz wynajmie, św. Wacława 1, I, wprost, zdw 53 406

Kantaka 6
I, piętro, telefon, renowane pokoje 1—2 osobom utrzymaniem, zdw 53 403

Pokój
frontowy, słoneczny, elektryczność do wynajęcia, Ogrodowa 10, m. 3, zdw 53 440

Elegancki pokój
z balkonem naprzeciw zamku dla 1 lub 2 osób zaraz do wynajęcia, św. Marcina 41, mieszkanie 11, zdw 53 394

Słoneczny
pokój dla 1 lub 2 osób do wynajęcia, Łakowa 18 a, III, prawo, zdw 53 391

Pokój
bez pościeli panience, Mostowa 4 a, II, prawo, front, zdw 53 402

Pokój
Plac Działowy 4, m. 1, zdw 53 435

Przyjmę
szkolną uczennicę z utrzymaniem, Wodna 1, księgarnia, zdw 53 568

Pokoje
Grunwaldzka 20 a, mieszkanie 6, zdw 53 519

W pobliżu
trzech gimnazjów przyjmie uczeń na stancje Strzelecka 24, II, mieszkanie 11 zdw 53 517

2
łącznie, sypialka i lepszy 1—2 solidnym, wyższym urzędnikom lub bezdzietnemu małżeństwu, — Łakowa 9, m. 4, zdw 53 433

1
lub 2 pokoje przyległe, front słoneczne, korzystnie do wynajęcia, Szwajcarska 24, m. 8, zdw 53 431

Uczennicom
szkolnym, pokój słoneczny, dobre utrzymanie, opieka, fortepian, Kantaka 7, m. 9, zdw 53 438

Tanio<

Pokój
Krańskiego 8 c. zdw 53 550

Pokoiki
z utrzymaniem tanio. Skarbowa 15, parter, lewo. zdw 53 561

Uczni
skolnych, utrzymanie dobre, pomoc nauczycielki, Goderska, Półwiejska 2. zdw 53 564

Śródmieście
komfortowy, niekrepujący pokój frontowy, sioneczny z światłem elektrycznym i z wszelkimi wygodami w eleganckim domu tylko lepszymu panu. Kwiatowa 3, mieszkanie 5. zdk 53 555

Wygodny
czysty pokój elektryczność, wynajmuje panu, Wierzbice 23 II, prawo. zdw 53 546

Niekrepujący
frontowy, elektryczność, łazienka, Stroma 7, I, piętro, mieszkanie 4. zdw 53 582

Inteligentnemu
panu pokój, Wierzbice 6, I. zdw 53 537

Dla
pana pokój umeblowany, balkonowy do wynajęcia blisko dworca i poczty. Gasiorowskich 10, II, mieszkanie 8. zdw 53 589

Komfortowe
1-2 panów, telefon, Wały Jana 9, mieszkanie 7. zdw 53 594

Odnwione
ładen, dwuosobowy dla pańienek wynajmuje, Poczta 21, I, prawo. zdw 53 436

Pokój
św. Marcin 64, III, front. zdw 53 592

Umeblowany
zaraz, Stolarska 2, mieszkanie 1. zdw 53 603

Pokój
frontowy na dwie osoby z utrzymaniem, Półwiejska 26 a. m. 6. zdw 53 602

Ładny
pokój dwóm panom wynajmuje, Łakowa 19, I, prawo. zdw 53 601

Gimnazjastów
2-3 przyje, odżywianie dobre, opieka troskliwa, Szulcowa, Ratajczaka 28. zdw 53 610

12 SZUKA POKOJU

Pokoju
okolica Grunwaldzkiej, Oferty Kurjer Poznański zdw 53 265

2 uczennice
wynajmuje skromny pokój z utrzymaniem, Zgłoszenia z podaniem ceny do Kurjera Poznańskiego zdw 53 018

Pokoju
klatki schodowej poszukuje, Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 53 208

Pokój
z utrzymaniem, kuchnia, Warnak elektryczność, Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 53 352

Za
pokój udzieli korepetycji zakresie 4 klas nauczycielka, Oferty Kurjer Poznański zdw 53 363

Poszukuje
próżnego pokoju od 15-20 zł. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 53 263

Niekrepującego
nieodległego pokoju śródmieście od 15 zł, poszukuje urzędnik, Oferty z ceną Kurjer Poznański zdw 53 326

Student
solidny poszukuje pokoju 30-35 zł, Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 53 337

Umeblowanego
niekrepującego możliwe klatki schodowej w śródmieściu szuka młody kawaler, Oferty Kurjer Poznański zdw 53 375

Pokoju
z pełnym utrzymaniem dla ucznia Liceum Handlowego poszukuje od 1. 9. 31, Oferty z podaniem ceny Ofner, Katowice, ul. Plebiscytowa 4. zdw 53 421

Pani
na stałe posadzie poszukuje komfortowo urządzonego pokoju w śródmieściu nie wyżej II piętra, z całodziennym utrzymaniem, Oferty Kurjer Poznański zdw 53 434

Punktualny na poważnym stanowisku
kupiec szuka pokoju bezwzględnie niekrepującego, dostatecznie umeblowanego, centrum, elektr. Szczegółowe oferty Kurjer Pozn. zdw 53 470

Telefonem
śródmieście, Oferty Kurjer Pozn. zdw 53 512

Klatki
niekrepującego w śródmieściu. Zgłoszenia z podaniem warunków Kurjer Poznański zdw 53 502

Pokoju
próżnego używanego kuchni poszukuje, Oferty Kurjer Poznański zdw 53 503

Pani
szuka pokoju umeblowanego z utrzymaniem, kuchnia, z własną posadzią, od 1. 9., cena do zł 40. Oferty Kurjer Pozn. zdw 53 580

2 pańienki
poszukują pokoju w okolicy śródmieścia, Oferty Kurjer Poznański zdw 53 558

Pokoju
umeblowanego ewentualnie pustego poszukuje nauczycielka. Zgłoszenia podaniem ceny Kurjer Poznański zdw 53 540

Małżeństwo
poszukuje pokoju bez posadzi z utrzymaniem kuchni w śródmieściu od 1. 9. Oferty Kurjer Poznański zdw 53 585

Eleganckiego
pokoju z utrzymaniem lub bez poszukuje od 1 września, Oferty z podaniem warunków Kurjer Poznański zdw 53 572

16 OSOBISTE

Unieważniam
weksel znajdujący się w rękach p. Ludwika Sura z akceptem moim na złotych 1921.90 i za takowy nie odpowiadam. Ludwik Wachal, Steszew, Rynek nr. 3. zdw 53 344

Roman
jestem 3. godz. 9. Wisła. zdw 53 405

Unieważniam
weksel na 300 zł, podpisany Stanisław Galkowski, znajdujący się u Hugona Zimmermana w Swarzędzu, Jan Galkowski. zdw 53 445

Elegancka
zardobę męską futra wykonuje Fraszcak, Woźna 13 b. PP. Urzędnikom ustępstwa zdw 52 973

Pralnia
Piekary 3, przyjmuje bieliznę do prania, funt suchej wagi 40 gr. przy większej ilości taniej. zdw 53 527

Reklamacje
wnioski, skargi, porady inne prace pisemne Poznań, Mickiewicza 7, m. 9 (od 9 do 17). zdw 53 392

Dziecko
na wychowanie przyjmie, Patrona Jackowskiego 15, mieszkanie 10, jw 1 301

Inteligentna
panna przystojna blondynka, lat 33, z sfery ziemiańskiej z wyższym wykształceniem muzycznym z skromnym posagiem poznana przez znaną rodzinę na wyższym stanowisku. Cel matrymonialny. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego pod zdw 53 386

Kawaler
szatyn, lat 37, inteligentny i przystojny, średniego wzrostu, przemysłowiec z branży drzewnej i młynarskiej i rolnik, posiadający w gotówce ca. 67.000 zł majątku, pragnie w celu matrymonialnym poznać pannę z zamożną rodziną do przemyślnego i rolnictwa, niełatwą sytuacją. Zgłoszenia do Kurjera Pozn. zdp 50 920

Książkowości

wyucza prywatnie Derfert, Zielona 6. zdw 53 229/30

25 MUZYKA
Lekcje
gry fortepianowej udziela dyplomowana nauczycielka Słowackiego 21, II zdw 51 901

Jazzbandzista
obligat wolny, Oferty Kurjer Poznański zdw 53 306

Potrzebni
prowinie i września rutynowanymi, pierwszorzędny pianista, członek, saksofonista, jazz-spiew-humor, wszyscy z instrumentami pobocznymi. Podanie warunków Kurjer Poznański zdw 53 490

27 SZUKA PRACY

Sekretarz
samorządowy, książkowy, kasjer dominianny, z 20-letnią praktyką, dobrą referencjami, poszukuje odpowiedniej posady w majątku, banku lub u adwokata. Łaskawe oferty do Kurjer Poznańskiego zdw 53 065

Biuralistka
maszynistka znająca książkowość, język niemiecki, wszelkie prace biurowe, również adwokackie, szuka posady Oferty Kurjer Poznański zdw 52 486

Młoda
inteligentna osoba, dobrze polszona zajmie się całkowitem gospodarstwem w samotnych lub bezdzietnych Oferty Kurjer Poznański zdw 53 561

Rutynowana
maszynistka z praktyką biurową poszukuje pracy Zgłoszenia do ekspedycji Kurjera Poznańskiego zdw 52 958

Fryzjer
męski poszukuje posady, Oferty Kurjer Pozn. zdw 52 886

Technik dentysta
poszukuje zaraz posady, biegły w technice i operatywnie z 7-letnią praktyką. Oferty Kurjer Pozn. zdw 52 863

Służąca
dobremi świadectwami, gotowaniem poszukuje posady zaraz lub 1. Oferty Kurjer Poznański zdw 53 182

Rządca
rolny, lat 36, średnia rolnicza, długoletnia praktyka poszukuje posady. Zgłoszenia Światła, Pułki, p. Końskowola, Lubelskie. zdw 53 251

Do apteki
wstąpi zaraz lub później pierwszorzędna męska siła pomocnicza, wieloletnia praktyka, polszona, dzielny, sumienny, biegły, egzamin truzim. Świadczywa pierwszorzędne. Oferty Kurjer Poznański zdw 50 887

Dziewczyną
przyjmie posadę zaraz, Oferty Kurjer Poznański zdw 53 206

Asystentka dent.
w operatywie, słodce i kauczuku rutynowana szuka posady, Oferty Kurjer Poznański zdw 53 282

Zelaźniak
młody przystojny szuka posady. Oferty Kurjer Pozn. zdw 53 276

Dziewczyną
skromna posiadająca dobre świadectwa poszukuje posady z gotowaniem do wszystkiego od zaraz lub 1. 9. Oferty Kurjer Poznański zdw 53 270

Dziewczyną
uczniwa z dobrymi świadectwami i gotowaniem, poszukuje posady od 1. 9. z spaniem lub bez, Oferty Kurjer Poznański zdw 53 271

Dziewczyną
dobrze polecona szuka posady. Oferty Kurjer Poznański zdw 53 268

Pokojowa
poszukuje posady do wszelkich prac domowych zaraz lub 1. 9. Oferty Kurjer Poznański zdw 53 366

Służąca
z całodziennym gotowaniem poszukuje posady, Oferty Kurjer Poznański zdw 53 360

Panienna
po roku nauki z dobrem świadectwem z branży kolonialnej pragnie się douczyc, Oferty Kurjer Poznański zdw 53 359

Panienna
dobrego domu celem dalszego kształcenia Poznaniu udzieli pomocy lekcjach włącznie klasy 7, angielski i początki muzyki, zajmie wychowaniem dzieci, zamian wolne utrzymanie ewent. wspólny pokój. Poważne referencje, Lipowicz, Krotoszyn, Mickiewicza 43 mieszkanie 2. zdw 53 358

Dziewczyną
uczniwa, pracowita, poszukuje posady do domu skromnego wraz gotowaniem od 1. Kurjer Pozn. zdw 53 348

Wychowawczyni
z wykształceniem seminaryjnym, władająca płynnie językiem niemieckim, praktyka poszukuje posady, Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 53 262

Pod opaską

wysyłamy „Kurjera Poznańskiego“ również. Przedpłata przy wysyłce pod opaską wynosi

9 złotych miesięcznie

(abonament 4,— zł, porto 4,75 zł, opaska 25 groszy, razem 9,— zł, za granicę 11 złotych miesięcznie (abonament 4,— zł, porto 6,75 zł, opaska 25 groszy, razem 11,— zł). Nadesłanie należności przed 1 każdego miesiąca zapewnia regularną, codzienną ekspedycję. Przy zamówieniu prosimy donieść, czy gazetę wysyłać w opasce firmowej lub krytej.

Administracja

Pokoju
niekrepującego szuka pan. Oferty z ceną Kurjer Pozn. zdw 53 591

13 LOKALE

Większa
ubikacja z bocznicą kolejową w śródmieściu na składnicę lub cele fabryczne do wydzierżawienia. Oferty Kurjer Poznański zdw 53 278

Ubikacje
duże na każde przedsiębiorstwo przy ul. Dąbrowskiego 80 zaraz do wynajęcia. Gospodara. zdw 53 264

2 próżne
pokoje na biura, bardzo jasne, czyste, obszerne, centr. ogrzewanie, elektr. oświetl., entrée łazienka, centrum obok Dyr. Poczta oddam. Oferty Kurjer Poznański zdw 53 513

Ubikacja
nadająca się na składnicę, w okolicy ul. Gwarnej, Fredry, Mielżyńskiego — poszukiwana od 1 września. Oferty Kurjer Pozn. zdw 53 446

Skład
nadający się dla rzemieślnika przy ruchliwej ulicy zaraz do wynajęcia. Zgłoszenia Marsz. Focha 101. zdw 53 599

14 DZIERŻAWY

Piekarni
celem dzierżawy w mieście powiatowym poszukuje, Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 52 438

Stajnię
2 konie zaraz wydzierżawie, Piekary 11. zdw 53 267

Dzierżawy
gospodarstwa do 30 morg poszukuje. Oferty Kurjer Poznański zdw 53 305

Oddam
wille trzypokojową ogrodem — dzierżawę. Tomczak, Wierzbice 31. zdw 53 498

Gospodarstwo
154 morgi drenowanej ziemi, dom, 4 pokoje kuchnia, z kompletnymi inwentarzami i żniwami, od właściciela, przy stacji bliżej Poznania spiesznie korzystnie wydzierżawi „Pawilon”. Marszałka Focha 15. zdw 53 510

15 LETNISKA

Krynica
Pensjonat „Reduta” Heleny Nowackiej, komfortowo urządzonej, najpiękniejsza okolica zdrojów przyjmuje na wczasie kuracjuszy na warunkach ryczałtowych t. j. całodziennym wyżywieniem, utrzymaniem, lekarzem, kąpielami mineralnymi, taksa zdrowia, samochodem za cenę łączną pobyt 4 tygodniowy zł 485, pobyt 2 tygodniowy zł 250. Urzędnicy państwowi stosownie zniżki dw 828

Zakopane
Uczennice gimn. pańienki znajdują w domu kulturalnym opiekę, języki francuski, angielski, kuchnia obfita, zdrowa 150 zł, Zgłoszenia Poznań, Ogrodowa 4, Pańska 9. zdw 53 276

Odzieży
poszukuje bezrobotny cukiernik, Szlachetnych ofiarodawców proszę o łaskawe zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego pod nr. zdw 53 442

Która
szlachetna osoba zechciałaby dopomóc pożyczką pod zastaw inteligentnemu mężczyźnie z rodziną, który przez nieszczęście wpadł w krytyczne położenie. — Łaskawe zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 53 504

Kruszczyk — Gniezno
Panno Salo, ufam i czekam obliczanego przyjazdu. Wyjeżdżam 1. zagranicę. Stef. zdw 53 605

21 ZGUBY

Zgubiłem
zegarek w kopercie z adr. Jan Ida, Kolejowa 7, Uczciwego znalazcę proszę o oddanie. zdw 53 253

22 ROZMAITE

Przeprowadzki
oraz wszelkie zwózki uskuteczniamy samochodem ciężarowym szybko i tanio (km 45 gr). Dom Spedycyjno Handlowy, ul. Dąbrowskiego 67, telefon 61-12. zdw 52 453

9.80 zł

podpicią na kol-dre strojne z klocka od 12.50, powleczenia na poduszku od 2.60, poduszka strojna od 8.90, poduszka strojna z fabiana od 6.90, powleczenia na posadzi od 7.90, garnitury poscielowe i komplety strojne podpinkowe w wielkim wyborze stale na składzie. Fabryka Bielizny J. Schubert, Poznań, ul. Wrocławska 3. Przyjmuje się asygnaty Tow. „Kredyt”. Pw 5 714-31.47

Podręczniki
szkolne używane. Zakup sprzedają zamiana. Najkorzystniej Woźna 12. Przy zakupie natychmiastowej zapłaty nie wymagamy. — Ścisła dezynfekcja Woźna 12. zdpw 51 678

Portrety
wykonuje olejno, akwarela, węgiem, Graczyński, Ratajczaka 13. zdw 51 904

Ceramik
dzielny fachowiec poszukuje posady, może złożyć większą kaucję lub wydzierżawić sam albo do spółki cegielnię. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 52 552

Inwalida
posiadający już gotową koncepcję może się zgłosić. Wskaże Kurjer Poznański zdw 53 292

Krawcowa
szyje przerabia korzystać. Gen. Prądyńskiego 57, Kumorówna (Wilda) zdw 53 266

Meble
wszelkie odnawiam i reparauję bardzo tanio. Stolarska, Bukowska 9. zdw 53 248

Chiromantka
przyjemna, przepowiada przyszłość, teraźniejszość, przeszłość dobrze z rąk kart Romona Szymańskiego 8, podwórko, parter, lewo, przy Placu Światokrzyskim. zdw 53 536

Koźniercz
20 gr. z praniem 25, bieliznę do prania po najniższych cenach przyjmuje pralnia, Piekary 3. zdw 53 526

Plachty
nieprzemakalne, tkaniny brezentowe derki na konie dostarcza najtaniej Wejman Syn, Poznań, Koscielna 24. zdw 51 054

5.50 zł
koszula biała wierzchnia koszula zefirowa od 6.90, sportowa od 6.90, smokingowa od 8.90, Marquissetta jedwabna od 10.50

5.50 zł
norna od 7.90, dzianna biała od 3.90, trykotowa od 2.90, sportowe chłopięce od 2.90, poleca Fabryka Bielizny J. Schubert, Poznań, ul. Wrocławska 3. Pp 5 717-31.48

Kuźnierka
15 lat praktyki wykonuje nowe futra, naprawia, stare wyjada jak nowe. Poleca się poza dom. Niska cena. Oferty Kurjer Pozn. zdw 53 337

Od 3,90 zł
szkolne fartuszki
czarne poleca Fabryka Bielizny J. Schubert, Poznań, ul. Wrocławska 3. Pp 5 715-31.45

23 OZENKI

Trzy przyjaciółki
na stałe posiadają o idealnym poziomie ducha, tęskniące za własnym ogniskiem domowym, pragną poznać tą drogą inteligentnych pań. Cel matrymonialny. Zgłoszenia wraz z fotografią do Kurjera Poznańskiego zdw 53 353

Panna
lat 32, szuka znajomości biednego rzemieślnika lub urzędnika celem zamążpójścia. Oferty Kurjer Poznański zdw 53 372

Blondynka
lat 26, milego usposobienia (krawcowa) z braku znajomości poszukuje pana inteligentnego na dobrem stanowisku w celu matrymonialnym. Łaskawe zgłoszenia proszę z całym zaufaniem skierować pod zdw 53 338 do Kurjera Poznańskiego.

Wdowiec
lat 39, mechanik na stałe posiadający dwoje dzieci, dziewczęta, lat 6-4, posiadający własne urządzenie domowe szuka w celu matrymonialnym panny lat 27 do 30, posiadającej cokolwiek majątku. Wdówki bezdzietne nie wykluczone. Łaskawe zgłoszenia z fotografią do Kurjera Poznańskiego pod zdw 53 471

Kawaler
kupiec w średnim wieku, posiadający majątku pół miliona złotych, szuka panny lat 30, z dobrej rodziny w celu matrymonij. Łaskawe zgłoszenia możliwie z fotografią do Kurjera Pozn. pod zdw 53 427

Służąca
porządna, ucziwa do wszystkiego szuka posady pierwszego. Oferty Kurjer Poznański zdw 53 364

Dziewczyna
ucziwa z dobrymi świadectwami poszukuje posady do wszystkiego od 1. 9. Oferty Kurjer Poznański zdw 53 346

Posługaczka
szpitalna, dobrymi świadectwami poszukuje posady. Oferty Kurjer Poznański zdw 53 255

Służąca wiejska
do wszystkiego z gotowaniem szuka posady od 1 września. Oferty Kurjer Poznański zdw 53 250

Praczką
poszukuje prania. Oferty Kurjer Poznański zdw 53 249

Dziewczyna
ze wsi szuka posady jako służąca od 1. 9. 31. Oferty Kurjer Poznański zdw 53 316

Szukam
posady jako pokojowa lub do wszystkiego. Oferty Kurjer Poznański zdw 53 329

Dziewczyna
ucziwa szuka posady do wszystkiego od 1. Oferty Kurjer Poznański zdw 53 323

Gospodyni
szuka posady od 1. Oferty Kurjer Poznański zdw 53 327

Młodszy
żelaznik szuka posady, miejscowość obojętna. Oferty Kurjer Poznański zdw 53 321

Sierota
poszukuje posady od 1 września do dzieci lub prac domowych za 20 zł miesięcznie. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 53 333

Uczniwa
dziewczyna szuka posady z praniem i cokolwiek gotowaniem od pierwszego. Oferty Kurjer Poznański zdw 53 330

Pomocnik
handlowy lat 21 branży kolonialnej, win, wódek z ukończoną szkołą handlową poszukuje posady za średnim wynagrodzeniem. Oferty Kurjer Poznański zdw 53 342

Inteligentna
panienka z czteroletnią praktyką w blawatach, konfekcji i towarach krótkich z dobrym świadectwem, znająca również szycie, robótki, poszukuje posady zaraz. Łaskawe oferty Kurjer Poznański zdw 53 335

Praczką
sumienna z pierwszorzędnym prawaniem szuka pracy. Oferty Kurjer Poznański zdw 53 377

Skrzypaczka-obligaciska
równocześnie śpiewaczka wolna. Bednarek, poste restante Toruń. zdw 53 371

Dziewczyna
ucziwa i pracowita poszukuje posady z praniem. Łaskawe zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 53 300

Szofer - kowal - ślusarz
z dłuższą praktyką z poleceniami trzeźwy, sumienny, poszukuje posady. Łaskawe oferty Kurjer Poznański zdw 53 298

Dziewczyna
posługaczka ucziwa i pracowita, czysta poszukuje posady z gotowaniem. Oferty Kurjer Poznański zdw 53 413

Panienska
umiejąca szyc, prasować, gotować oraz roboty ręczne poszukuje posady w lepszym domu. Oferty Kurjer Poznański zdw 53 412

Maszynistka
poszukuje posady, wynagrodzenie skromne. Kurjer Pozn. zdw 53 417

Poszukuję
posady do wszystkiego z dobrem gotowaniem i dobrymi świadectwami, lepszy dom. Kurjer Poznański zdw 53 418

DZISIAJ W KINIE
Apollo: „Świat bez granic”.
Aurora: „Tajemnicza Banda Chaplin”.
Colosseum: „Ofiarna Noc”.
Corso: „Śmiertelny Lot” i „Człowiek, który milczał”.
Edison: „Karuzela śmierci”.
Harfa: „Grzech Kusi”.
Metropolis: „Halka” oraz rewja (po I-ym seansie oraz przed II-gim i III-cim) p. t. „W górę serca!”
Odeon: „Pogania”.
Renaissance: „Zapomniane twarze”.
Słońce: „Tajemniczy Dżem”.
Teatraz: „Cienie Haremu”.
Wilsona: „Księżniczka Dunaju”.

Starsza
panna z dobrej rodziny, dobrymi świadectwami, ma dobrą praktykę prowadzenia domowego gospodarstwa przyjmie posadę z gotowaniem i do wszelkich prac u starszej samotnej osoby, umie dobrze szyc. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 53 451

Kucharka
poszukuje posady do wszystkiego. Oferty Kurjer Poznański zdw 53 385

Krawcowa
szuka pracy, dziennie 3 zł. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 53 396

Młody kupiec
poszukuje rentownego zastępstwa, obojętnie jakiej branży. Może stawić kaucję. Oferty Kurjer Poznański zdw 53 424

Dziewczyna
wiejska szuka posady do wszystkiego, skromne gotowanie. — Oferty Kurjer Poznański zdw 53 437

Dziewczyna
ucziwa, pracowita poszukuje posady od południa. Oferty Kurjer Poznański zdw 53 432

Służąca
ucziwa, pracowita może prowadzić samodzielnie gospodarstwo, 12 letn, świadectwem poszukuje miejsca na wiejskim probostwie od 1. 9. Zgłoszenia Kurjer zdw 53 429

Gospodyni
umiejąca dobrze gotować, zaprawiać, znająca całe gospodarstwo domowe, świadectwa pierwszorzędne, osoba starsza, inteligentna, poszukuje posady na plehni od 1 września. Oferty do Kurjera Poznańskiego zdw 53 423

Nauczycielka
piękne świadectwo, doskonała rutyna, pozwolenie, szuka posady. Kurjer Poznański pod zdw 53 468

Starsza
służąca dobrymi świadectwami szuka posady wymagania skromne. Oferty Kurjer Poznański zdw 53 464

Dziewczyna
z prowincji szuka miejsca do wszystkiego praniem, gotowaniem. Zgłoszenia upraszam Kurjer Poznański zdw 53 462

Polecam
gospodyni, kuchmistrzynie, panny do dzieci. Lewandowska, Al. Marcinkowskiego 16, zdw 53 456

Kucharka
w średnim wieku poszukuje posady w lepszym domu od 1. 9. na stałe, lub przychodnią. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 53 444

Służąca
samodzielną, dobrem gotowaniem, do wszystkiego poszukuje posady. Oferty Kurjer Pozn. zdw 53 455

Książkowy bilansista
rutynowany wszechstronnie, z prawem jazdy, poszukuje posady. Ewentualnie złoży gwarancję. — Łaskawe oferty proszę Kurjer Poznański zdw 53 495

Dziewczyna
ucziwa z długoletnimi świadectwami poszukuje posady z gotowaniem od 1. 9. Oferty Kurjer Poznański zdw 53 506

Służąca
inteligentna, ucziwa, gotowanie, zaprawę, dobre świadectwa, szuka posady. Oferty Kurjer Poznański zdw 53 091

Sierota
lat 16, szuka posady do lekkich prac domowych. Oferty Kurjer Poznański rw 2 455

Posługaczka
poszukuje posady na cały dzień. Oferty Kurjer Pozn. zdw 53 472

Posadę
woźnego, portjera, inkasenta lub innych poszukuje rzemieślnik z kaucją do 2.000. Oferty Kurjer Poznański zdw 53 521

Poszukuję
posługi. Oferty Kurjer Poznański zdw 53 520

Poszukuję
posady do gotowania, warszawska kuchnia. Oferty Kurjer Poznański zdw 53 563

Osoba
lat 40, z lepszej rodziny, poszukuje posady do prac domowych, możliwie do jednej osoby. Łaskawe zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 53 500

Dziewczyna
samodzielną szuka posady do lepszego domu. Oferty Kurjer Poznański zdw 53 518

Dziewczyna
lat 16 z prowincji przyjmie posadę do dzieci. Oferty Kurjer Poznański zdw 53 516

Dwie
koleżanki szukają jakiegokolwiek nauki lub posady za pożyczkę. Oferty Kurjer Pozn. zdw 53 541

Służąca
ucziwa, sumienna poszukuje od 1. 9. posady. Oferty do Kurjera Poznańskiego zdw 53 539

Starsza
dziewczyna do wszelkiej pracy domowej, długoletnimi świadectwami, cokolwiek gotowaniem poszukuje posady od 1. Oferty Kurjer Poznański zdw 53 584

Gospodyni
z długoletnią praktyką szuka posady zaraz w majątku najchętniej na probostwie. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 52 573

Dziewczyna
samodzielną do wszystkiego szuka posady od 1. Oferty Kurjer Poznański zdw 53 211

Początkująca
książkowa, maszynistka, znająca stenografię poszukuje posady. — Przyjme też posadę jako ekspedjentka Łaskawe oferty proszę skierować do Kurjera Poznańskiego zdw 53 210

Pomocnik
fryzjerski poszukuje posady. — Oferty składać proszę do Kurjera Poznańskiego zdw 51 847

Posady
korespondenta w gazecie, przedsiębiorstwa handlowych poszukuje, Władam 6 językami. Oferty Kurjer Poznański zdw 51 930

Dziewczyna
sumienna, ucziwa poszukuje posady za pokojową lub do dzieci od 1. 9. Oferty Kurjer Poznański zdw 52 435

Niania
doświadczona akurata szuka posady do niemowlęcia. Oferty Kurjer zdw 52 434

Dziewczyna
z dobrymi świadectwami szuka posady do wszystkiego od 1. 9. Marcelo Mottego 8, mieszk. 24. zdw 53 422

Dziewczyna
czysta, ucziwa, do wszystkiego, z gotowaniem poszukuje posady zaraz lub 1. 9. Oferty Kurjer Poznański zdw 52 498

Wdowa
młoda, była właścicielką interesu, prosi starszą inteligentną osobę o jakokolwiek posadę. Oferty Kurjer Poznański zdw 53 496

Panienska
do dzieci z kilkoletnią praktyką, posiadająca dobre świadectwa poszukuje posady od 1. 9. Miejscowość obojętna. Oferty Kurjer Poznański zdw 52 484

Mistrz
stolarski, lat 23, poszukuje pracy na przystępnych warunkach. Oferty Kurjer Pozn. zdw 52 519

Panna
inteligentna, sierota, ucziwa poszukuje posady do dwóch lub jednej osoby. Oferty Kurjer Poznański zdw 52 524

Panienska
inteligentna, ucziwa, sierota poszukuje posady do dzieci. Oferty Kurjer Poznański zdw 52 523

Kucharka
z dobrymi świadectwami poszukuje posady od 1. 9. Oferty Kurjer Poznański zdw 52 553

Panienska
z lepszej rodziny, z dobrymi świadectwami, umiejąca dobrze gotować, szyc, prasować, chów drobiu i ogrodzie, poszukuje od 1. 9. posady zarządczyni — Łaskawe zgłoszenia Marja Kruszevska, Poznań, Wierzbicice 26, I. mieszkanie 6. zdw 52 465

Niania
z dobrymi świadectwami poszukuje posady do dzieci lub niemowlęcia. Oferty Kurjer Poznański zdw 52 550

Bezpłatnie
praktykować chętnie u adwokata prawnie stenotypistka polsko-niemieck. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdw 53 227

Gospodyni
szuka posady do samotnego pana. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 53 240

Służąca
poszukuje posady od 1 z dobrem poleceniem i gotowaniem. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdw 53 239

23 WOLNE MIEJSCA

Majątek Zborów
potrzebuje doskonałej kucharki (kuchmistrzynie) w średnim wieku pod dyspozycję pani domu. Tylko najlepsze referencje uwzględniane będą. Adres: Zborów, poczta Kalisz, skrzynka pocztowa 9. zdp 53 020

Apteka
w mieście Margoninie przyjmie ewelkę z praktyką. Znajomość niemieckiego konieczna, zdp 53 014

Panna
lat 19, lubiąca dzieci, mająca robotki, cerowanie i cokolwiek gotowanie poszukuje posady od 1. 9. lub 15. 9. Oferty Kurjer Poznański zdw 53 242

Posługaczka
ucziwa potrzebna. Dąbrowska, Zielona 5. zdw 53 304

Ekspedjentka
branży futrzanej, konfekcyjnej, wymowna, zgrabna figura. Aleje Marcinkowskiego 15 futra. zdw 53 418

Pomocnik
fryzjerski potrzebny. Marszałka Focha 96. zdw 53 411

Szofer
służący samotny, język niemiecki potrzebny, wyjazd zagranicę. Oferty Kurjer Pozn. zdw 53 410

Służąca
młoda, dobrze polecona samodzielnym gotowaniem, praniem potrzebna. Poczta 21, mieszk. 2. zdw 53 452

Ekspedjentka
branża cukiernicza możliwie z książkowością potrzebna zaraz. St. Łajp, Kościelna 17. zdw 53 393

Fryzjerki
dzielnej poszukuje. Oferty Kurjer Poznański zdw 53 398

Poszukuję
chłopca do posyłek 27 Grudnia 5. Kantorowicz. zdw 53 400

Do
mej drogerji, składu kolonialnego, nasion, tapet, przyborów fotograficznych, atrykułów budowlanych przyjmie wolontarjusza lub ucznia z ukończoną szkołą wydziałową, 6 klas gimnazj., lub szkoła handlowa. Drogerja, pod Lwem F. B. Deutsch, Wronki. zdw 53 426

Nauczycielka
muzykalna potrzebna na wieś, celem przygotowania dziewczynki do 2 kl. gimn. Zgłoszenia z podaniem pretensyj pod zdw 53 425

Księgarz
potrzebny. Kaucja pożądana. — Oferty Kurjer Poznański zdw 53 515

Palacz
do prowadzenia lokomobili, może natychmiast objąć posadę. Zgłoszenia z opisem świadectw do Kurjera Pozn. zdw 53 458

Pana
lub panią z inteligencją poszukuje się do rentownej rozsprzedaży poważnego, oficjalnego, a taniego wydawnictwa gospodarczego. Zgłoszenia do biura dzienników „Ruch”, Lwów, Kilińskiego 1. nw 5 212

Apteka
w Poznaniu poszukuje praktykanta (ki) wzgl. magistra (ki) bez praktyki. Zgłoszenia „Par”, Aleje Marcinkowskiego 11, pod 56.296 Pw 6 154-56.296

Marszantka
sfa pierwszorzędną, potrzebna. — Zgłoszenia: skrzynka pocztowa 16, Srem. jw 1 302

Cukiernikowi
wydzierżawie pracownie piecem, kaucja. Kurjer Pozn. zdw 53 493

Dziewczę
ucziwe przy rodzicach na przychodnie. Zwierzyniecka 9, I. zdw 53 491

Garderobianka
młoda, sympatyczna, potrzebna. Zgłoszenia: „Pawilon”, Marszałka Focha 15. zdw 53 533

Służąca
27. Grudnia 5. II. zdw 54 551

Młynarski
czeladnik, młodszy, potrzebny zaraz na walcowy wiatrak, posiada stałą. Urbanowicz, Kórnik. nw 5 216

Za
wypożyczeniem 1.000 zł dam stanowisko biurowego (wej) lub 5% miesięcznie. Oferty „Par”, Aleje Marcinkowskiego 11, pod nr. Pw 6 156-34.16

Służąca
do wszystkiego potrzebna. Cielewicz, Strumykowa 40, fryzjer. zdw 53 480

Służąca
potrzebna, 16 do 18 lat. Szynkiewska, Wierzbicice 41 a, mieszkanie 4. zdw 53 479

Uczeń
potrzebny. Poznań, Grobla 1, piekarnia. zdw 53 463

Agenci
do sprzedaży maszyn do szycia potrzebni, Kromczyński, Poznań, Aleje Marcinkowskiego 5. zdw 53 648/9

Krawcowa
samodzielną na suknie. Gugoletnia praktyka pierwszorzędných firmach potrzebna. „Mira” Focha 36. zdw 53 522

Ekspedjentka
młodsza z branży papierniczej może się zgłosić pomiędzy 5-6 po południu Ludwik Kapela, Wrocławska 18. nw 5 219

Uczennice
przyjme. Pralnia, Piekary 2. zdw 53 523

Marszantka
potrzebna zaraz. F-a Creasiens-Jeams, Ratajczaka 15 (Pasaz Apollo). zdw 53 577

Zastępców
poszukuje zaprowadzona firma na Pomorze, Śląsk i Kresy Wytwórnia ozdób wojskowych „Kultura”. Poznań, Półwiejska 31. zdw 53 576

Zastępców
poszukuje chemiczna wytwórnia na pastę do obuwia. Mieczysław Wegner. Poznań, Półwiejska 31. zdw 53 575

Uczeń (ca)
fryzjerski celem utrzymaniem. Emilji Szczanińskiej 1, fryzjer. zdw 53 570

Garderobianka
sympatyczna, młoda, może się zgłosić. „Pawilon”, Marsz Focha 15. zdw 53 511

Kasjerka
kaucja 300-500 potrzebna. Oferty Kurjer Poznański zdw 53 542

Uczennice
do krawieczyzny na rok przyjmie Salon mód „Mira” Focha 36. zdw 53 554

Nauczyciel domowy
z prawem nauczania potrzebny zaraz na wieś do dwójga dzieci w wieku 6 i 7 lat. Zgłoszenia z podaniem żądanej pensji przy wolnym utrzymaniu i dołączeniem kopji świadectw do ekspedycji Kurjera Poznańskiego zdw 53 560

Ekspedjentka
jako samodzielna do składu masła z gwarancją 1500 zł zaraz potrzebna. Kurjer Poznański zdw 53 598

Osoba
ucziwa, dobrego charakteru, o skromnych wymaganiach, potrzebna do prowadzenia skromnego gospodarstwa domowego u sam naucz. na wsi. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 53 325

Nauczyciel
wykwalifikowany, zdolny, oprócz nauczania w szkole powoz, do prowadzenia orkiestry dętej i smyczkowej oraz kierownik drukarni, samodzielna siła potrzebna. Zgłoszenia do więzienia Karnego w Rawiczu do 1 września z dołączeniem odpisów świadectw, życiorysu, fotografii i referencji. dw 883

Starsza
niania skromna do niemowlęcia. Marsz. Focha 74, m. 5. zdw 53 315

Sekretarki
beiglej w stenografji i pisanu na maszynie poszukuje poważna instytucja. Kaucja 1 000 zł Oferty z opisami świadectw do Kurjera Poznańskiego pod zdw 53 220

Osoba
skromnych wymagań lubiąca dzieci potrzebna do gotowania i lejszych prac domowych w mieście prowincjonalne. Zgłoszenia z podaniem wysokości wynagrodzenia do Kurjera Poznańskiego zdw 53 317

Dyrektrzy - krawczyjni
poszukuje zaraz Salon Mód damskich „Le Grand Chic” Ratajczaka 33. zdw 52 402

Naprawy zegarków, prace złotnicze wykonuje sumiennie

W. Szulc, pl. Wolności 5.

Pw 6 160-34.17

Humor zagraniczny

— Jeśli się żenię z panną bez posagu, to z zemsty! Za wiele cierpiałem.

— Rozumiem — nieszczęśliwa miłość!

— Nie — robię to na złość moim wierzycielom!

(Homorist Londyn). S. F.

Nic, mój panie, z tego, ja kupuję tylko perfumowany krochmal Szczepanowski! Pw 6 092-56.242

Uczennicy
do bufetu i panienki do dzieci, pomoc w nauce i szyciu. Restauracja „Cechowa”. Sew. Mielżyńskiego 23. zdw 53 318

Nauczycielka
potrzebna od 1 września na wieś do 2 dziewczynek III kl. i II kl. wstępnej poziomem w wolnych chwilach musi załatwiać korespondencje. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego pod zdw 51 205

Poszukuję
od 1 września r. b. młodego nauczyciela domowego do 2 chłopców, celem przygotowania do kl. II i IV gimnazjalnej humanistycznej w polskim i łacinnie. Wymagam pod każdym względem pierwszorzędných referencji i podanie warunków. Hr. Czarnocka, Gogolewo, p. Niepart, pow. gostyński. zdw 52 046

Dziewczę
do dziecka z lepszej rodziny mówiąca po niemiecku potrzebne bezspania od 1 Mühmel, Kraszewskiego 30 II. od 1-2. zdw 53 345

Podróżujący
na miasto Poznań potrzebny — Zgłoszenia „Urbaneta”, Ostrów, wek 10/11. zdw 53 258

Osoba starsza
z dobrej rodziny potrzebna do prowadzenia domu do starszego samotnego pana w Poznaniu — Zgłoszenia uprasza się do Kurjera Poznańskiego zdw 53 256

Dzielną ekspedjentką
jako samodzielną do Spółdzielni Spożywców zaraz poszukiwana. Wymagana gwarancja gotówka względnie inna zabezpieczenie do 3500 zł. Oferty z opisami świadectw, referencjami i fotografią i żądane wynagrodzenia nadesłać do Kurjera Poznańskiego pod zdw 53 021

Dziewczyna
do wszystkiego lubiąca dzieci potrzebna od 1 września rb. Zgłoszenia Waly Kościuski 5 parter, lewa. zdw 53 193

Fryzjerka
(manikurzystka) z podaniem warunków może się zgłosić. Piłchocki, Chodzież. nw 4836

Krawcowe
wykwintna miarowa pracę snien, płaszczy, kostiumów potrzebne. „Femina”, Fredry 3. zdw 53 182

Książkowy (a)
bilansista młodszy z branży zbożowej, piszący na maszynie potrzebny zaraz do Poznania Pensja 150 zł miesięcznie. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 53 199

Potrzebny
pomocnik kominiarski bez utrzymania. Ciszyski, mistrz kominiarski, Zegrze, p. Poznań. zdw 53 269

Stróża
domu dzielnego potrzebuje. Eilmann, Lodowa 1. zdw 52 972

Ręczniarke
na jupy Wiśniewski, Żydowska nr. 23. r 2464